

Møte onsdag den 9. november 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 12):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Laila Dāvøy, Gina Knutson Barstad, Harald T. Nesvik, Nikolai Astrup, Per Sandberg, Steinar Gullvåg, Svein Roald Hansen og Irene Johansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Anita Orlund og Siv Hov Eggen

For Rogaland fylke: Terje Halleland

Statsråd Kristin Halvorsen overbrakte 9 kgl. proposisjoner (se under Referat torsdag 10. november).

Presidenten: Representanten Bente Thorsen vil framsette et representantforslag.

Bente Thorsen (FrP) [10:03:12]: På vegne av representantene Tord Lien, Mette Hanekamhaug, Anders Anundsen og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å oppheve boplikten for prestene.

Presidenten: Representanten Peter N. Myhre vil framsette et representantforslag.

Peter N. Myhre (FrP) [10:03:44]: På vegne av stortingsrepresentantene Morten Høglund, Karin S. Woldseth, Jan Arild Ellingen, Siv Jensen og meg selv har jeg gleden av å fremsette et representantforslag om krav om uavhengige evalueringer av bistanden.

Presidenten: Representanten Per Arne Olsen ønsker å framsette et representantforslag.

Per Arne Olsen (FrP) [10:04:21]: For å bidra til å oppfylle statsministerens kreftgaranti vil jeg på vegne av Kari Kjønås Kjos, Jon Jæger Gåsvatn og meg selv fremme et forslag om reell behandlingsgaranti for kreftpasienter.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik ønsker å framsette et representantforslag.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:04:53]: På vegne av representantene Per Roar Bredvold, Torgeir Trældal, Åge Starheim og meg selv ønsker jeg å fremme et representantforslag om endring av bostedskravet i fiskeriforbudsloven.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:05:18]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Kristin Halvorsen, Rigmor Aasrud og Audun Lysbakken vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte statsråder er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Da er vi klare til første hovedspørsmål, fra representanten Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:05:57]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til fornyings- og administrasjonsministeren.

Denne uken ble det avslørt i Dagsavisen at Politidirektoratet i 2004 laget en risikoanalyse om antiterrorbekjempelse. Det gjenstår fortsatt å avklare mange spørsmål – hva som er gjennomført, og hva som ikke er gjennomført av disse 197 forslagene når det gjelder antiterroriltak.

Mitt første spørsmål til ministeren er: Kan ministeren avkreffe eller bekrefte hvorvidt rapporten, eller deler av rapporten, er blitt meddelt Stortinget på noen måte?

Og så: Det framgår av Dagsavisen at så å si alle «tiltak var gjennomført før 22. juli i år». Vi skjønner alle at ministeren ikke kan avsløre hvilke tiltak man snakker om i detalj med hensyn til å bekjempe terror. Men det er interessant for Stortinget å vite om alle tiltakene er gjennomført, og hvorvidt det gjenstår et eller flere tiltak, foruten stenging av Grubbegata. Det er også viktig å få innsyn i hvorvidt de tiltakene som eventuelt ikke er gjennomført, er hindret av økonomi eller eventuelle andre strukturelle tiltak.

Derfor er mitt spørsmål til ministeren: Kan man nå avklare i mye større grad for å slippe ytterligere spekulasjoner utover det som står i Dagsavisen denne uken? Jeg har registrert at ministeren har lovet å komme og orientere den utvidede utenrikskomiteen på Stortinget. Det er veldig bra, men jeg tror det er viktig at vi også på et tidlig tidspunkt nå avklarer hvorvidt det gjenstår tiltak – ikke hva de består i, men hva som eventuelt må gjøres for å få gjennomført eventuelle gjenstående tiltak.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:08:01]: Ja, det er riktig at saken var omtalt i Dagsavisen denne uken, men dette er jo en sak som har vært omtalt flere ganger også etter 22. juli. Som jeg har uttalt når det gjaldt det som var knyttet til regjeringskvartalet, var det stenging av Grubbegata som gjensto. Så er det noen andre mindre arbeider som gjenstår, som er knyttet til forskjellige forhold som jeg gjerne kommer og orienterer den utvidede utenrikskomiteen om dersom jeg inviteres til det.

Det er en rekke tiltak – 197 tiltak – som ble foreslått i 2004, som mitt departement har ansvaret for oppfølgingen av. Noen av de mest kjente tiltakene er bl.a. at det er satt opp bombefilm på alle vinduene i regjeringskvartalet, og at gjennomgangen i høyblokken nå er stengt for alminnelig ferdsel. Du må bruke sikkerhetskort for å komme gjennom i høyblokken – før den ble skadet. Det er de mest kjente

tiltakene. Så står det igjen noe knyttet til varemottaket på baksiden i R5, der det nå er sikkerhetstiltak for å kjøre inn. Det er de mest sentrale tiltakene som sto igjen knyttet til regjeringskvartalet. Så var heller ikke, som kjent, det siste sperretrinnet knyttet til Utenriksdepartementet ferdig den 22. juli. Det var planlagt ferdigstilt i løpet av høsten, og det er nå ferdigstilt og tatt i bruk.

Per Sandberg (FrP) [10:09:33]: Jeg takker for svaret. Jeg ser at det i hvert fall er litt bevegelse her.

Men hovedspørsmålet mitt gjaldt kanskje mer det økonomiske: Kan statsråden eventuelt bekrefte eller avkrefte hvorvidt det gjenstående består i økonomi, eller er det andre ting som må gjøres når det gjelder lover, regler, forskrifter, eventuelt struktur, for å få gjennomført det raskest mulig?

Så vil jeg gjerne også – i og med at det er Politidirektoratet som har foretatt denne risikoanalysen – spørre statsråden om hvorvidt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har vært inne i bildet og deltatt i forbindelse med å lage en slik risikoanalyse for å få et bredest mulig bilde av hva som er nødvendig for å skjerpe beredskap og sikkerhet?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:10:18]: Den rapporten som ble laget i 2004, var det Politidirektoratet som hadde ansvaret for. Når det gjelder løpende risiko og vurderinger knyttet til regjeringskvartalet, er det PST som gir oss løpende råd om akutte tiltak som skal settes i verk. I oppfølgingen bruker vi en lang rekke institusjoner for å få råd om hvordan vi skal følge opp sikkerheten i regjeringskvartalet – DSB er en av dem, Forsvarsbygg er en annen, og også andre sikkerhetsmyndigheter brukes i den løpende oppfølgingen av sikkerheten når det gjelder de konkrete, fysiske tiltakene som er satt i verk i regjeringskvartalet. Når det gjelder økonomien, er de nødvendige midlene stilt til disposisjon gjennom de årlige budsjettene som er behandlet i Stortinget.

Presidenten: Det er anmodet om tre oppfølgingsspørsmål, og det blir anledning til det – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [10:11:19]: Jeg har en viss forståelse for at statsråden er tilbakeholden med å fortelle om hvilke tiltak som ikke er gjennomført. Da ville en jo veldig enkelt kunne opplyse folk som ikke bør vite om det, hvordan de skal angripe deler av dette området. Men 197 er veldig mange forslag, og når vi nå er i den situasjon at statsråden sier at de fleste tiltakene er gjennomført, er det jo et spørsmål hva som er årsaken til at man ikke kan fortelle om de tiltakene som faktisk er gjennomført. Etter 22. juli ble vi fortalt at vi skulle bli møtt med mer åpenhet og mer demokrati, og de sikkerhetstiltakene av de 197 som er gjennomført, kan det jo ikke være noe problem å frigi. Vil statsråden bidra til det?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:12:03]: Noen av de sikkerhetstiltakene som ble gjennomført basert på den rapporten som vi fikk i 2004, er kjent for offentligheten. Det gjel-

der bl.a. stengingen av Grubbegata med flere sperretrinn, det gjelder bombefilm, det gjelder de sperretrinnene som er satt opp i Utenriksdepartementet, men jeg ber om forståelse for at det ville være uklokt av meg her å blottlegge alle sikkerhetstiltakene som er etablert i regjeringskvartalet. Men jeg kommer gjerne til den utvidede utenrikskomiteen. Jeg stiller meg til disposisjon for å svare inngående på de spørsmålene i den utvidede utenrikskomiteen, som er vant til å behandle den typen saker.

Presidenten: André Oktay Dahl – til oppfølgings-spørsmål.

André Oktay Dahl (H) [10:12:49]: Vi kan ikke ha noe åpent seminar om sikkerhet. Det skjønner alle. Vi må være seriøse med hensyn til hvordan vi behandler det.

Jeg har et spørsmål til statsråden. Det er kommet en del meldinger til undertegnede om at ulike departementer har ulike sikkerhetsstrukturer, ulike sikkerhetsansvarlige med ulik kompetanse, ulik bakgrunn og ulik tilnærming til sikkerhet. Noen ganger kan mange kokker skape gode kokkelandslag, noen ganger kan det bli mye søl. Hva har statsråden gjort for å sørge for at man får en mer enhetlig sikkerhetsstruktur blant departementene, slik at man ikke risikerer at det er en uheldig og manglende koordinasjon mellom departementene når det gjelder en helhetlig forståelse av trusselbildet og hva man skal gjøre hvis noe først skjer?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:13:32]: Det er etablert sikkerhetsansvarlig i hvert departement, og de sikkerhetsrutiner som er etablert, skal følges og følges opp av det enkelte departement. Så er det også sånn at de enkelte departementene kan ha noe forskjellige behov for sikkerhet, og det er det enkelte departementet i linjen som er ansvarlig for å følge opp, basert på de rådene som gis av de myndighetene som gir den type råd. Så sikkerheten er ikke lik i alle departementene. Det foretas vurderinger knyttet til hvilke departementer, hvilke statsråder og hvordan den konkrete sikkerhetstrusselen er. Men det er etablert et system med sikkerhetsansvarlig i hvert enkelt departement, og det følges opp gjennom de prosjektene og organiseringene som er knyttet til vårt sikkerhetsarbeid. Så tror jeg at det i framtiden vil være behov for at vi strukturerer det arbeidet enda tydeligere for at vi skal være helt sikre på at det i de enkelte departementene er en god og enhetlig tilnærming til noen av de mest allmenne sikkerhetstiltakene.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:14:42]: Et av statsrådens ansvarsområder er jo sikring av bygg, og i den debatten en skal ha framover, er det også viktig å få med at den måten en bygger opp regjeringskvartalet igjen på, er sikker, men også moderne og fremtidsrettet. Høyblokka er jo et bygg som er mindre funksjonelt, ikke så moderne og kanskje ikke så fremtidsrettet som det burde være. I tillegg står den på et område der det er god plass, og en

kunne ha utnyttet området mye bedre. Så et av forslagene som statsråden må vurdere, er jo nettopp om det å rive høyblokka ville vært hensiktsmessig.

Så mitt spørsmål til statsråden er ganske enkelt: Lover statsråden meg at hun i alle fall vil vurdere at det å rive høyblokka er et av alternativene?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:15:31]: Svaret på det er: Ja.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Elisabeth Aspaker (H) [10:15:54]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

I snart tre år har det vært snakk om at LO, NHO og regjeringen skal inngå en forpliktende samfunnskontrakt som skal sørge for at flere elever får tilbud om læreplass.

I 2008 kom Karlsen-utvalgets utredning Fagopplæring for framtida. I 2009 la regjeringen fram Utdanningslinja. Vinteren 2010 konkluderte Stortinget. 2011 er snart slutt, og fortsatt har ikke regjeringen fått på plass en ordning som sikrer opplæring fram til fagbrev for elever som velger yrkesfag. Det haster når ca. 50 pst. av elevene som velger yrkesfag, og som ikke får læreplass, faller fra utdanningen.

Yrkesfagelever uten lærlingplass blir i dag ofte tilbudt et krevende teoriår som kan gi studiekompetanse. Dette er en frafallsfelle. Når samfunnet trenger kompetente fagarbeidere, er det et blindspor å sluse yrkesfagelever inn på studiespesialisering når elvene ikke selv ønsker det.

I et svar til Stortinget i juni 2010 skriver kunnskapsministeren:

«Jeg legger opp til å snarlig invitere alle hovedsamenslutningene i arbeidslivet til et samarbeid.»

Hun fortsetter:

«Det vil bli arbeidet med (...) sikte på å ferdigstille en kontrakt innen 15. oktober.»

Snart halvannet år senere har regjeringen ennå ikke kommet i mål med den mye omtalte samfunnskontrakten. Jeg hører nå at det er innkalt til et såkalt gjenopptagelsesmøte, og at man skal starte opp arbeidet på nytt 29. november. Situasjonen er helt uholdbar for alle de elevene dette gjelder. Hvordan vil kunnskapsministeren forklare Stortinget at regjeringen har gitt det viktige arbeidet med samfunnskontrakten så lav prioritet, når konsekvensen er at stadig nye elever blir stående uten læreplass?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:17:53]: Å heve statusen for yrkesfag og gjøre det mulig for flere elever å gjennomføre yrkesfag er et av de viktigste satsingsområdene som jeg nå har fullt trykk på. Hele vårt prosjekt Ny GIV dreier seg om dette. En omfattende gjennomgang av yrkesfagene for å yrkesrette dem mer er også en del av det, og vi har også fullt trykk når det gjelder innsats for flere lærlingplasser, som er hovedintensjonen bak en ny samfunnskontrakt.

Det er riktig at arbeidet med en samfunnskontrakt har tatt lengre tid enn jeg håpet på. Det er bl.a. fordi arbeidsgiverorganisasjonene mente at vi ikke hadde så mye å snakke om før spørsmålet om lovfestet rett til lærlingplass var

avklart. Arbeidsgiverorganisasjonene fryktet at regjeringen skulle pålegge enkeltbedrifter å ta inn lærlinger, selv om ikke de var interessert i å ta det ansvaret.

Jeg tror uansett ikke at det er en god situasjon for en lærling å komme til en bedrift som ikke ønsker dem. Jeg har altså aldri tenkt meg at vårt arbeid for å sikre at flest mulig yrkesfagelever får en lærlingplass, skulle være at enkeltbedrifter pålegges å ta inn en lærling de ikke vil ha. Men nå er jeg i kontakt med partene, og jeg regner med at spissingen av det spørsmålet er ryddet av veien. Heldigvis er det jobbet godt fra NHOs side for å skaffe flere lærlingbedrifter, og staten har lagd en helt konkret plan for at vi skal få flere lærlinger. 1. september i år hadde vi klart å få til en økning på 12 pst. når det gjelder lærlingplasser, så selv om partene har protestert på et av de forslagene som regjeringen hadde til vurdering, og som var en del av vår regjeringsplattform, har de faktisk gjort en jobb hver på sitt felt. Derfor har jeg godt håp om at vi nå skal komme fram til en offensiv og god samfunnskontrakt som kan sikre gjennomføring av yrkesfag.

Elisabeth Aspaker (H) [10:19:54]: Statsråden bekrefter jo nå at hun faktisk har kastet bort masse verdifull tid på å utrede lovfesting av læreplass – som statsråden selv sier at hun egentlig aldri har hatt tro på – og det er svært alvorlig for alle de elevene som år etter år lider under at man ikke har fått den nødvendige offensiven for å fremskaffe nok læreplasser. Dette er egentlig en lidelseshistorie når vi tenker på hvor lang tid det har tatt å få fram denne samfunnskontrakten. Når statsråden også understreker at dette er en av de viktigste satsingene for regjeringen, er det enda mer uforståelig at man har kastet bort så mye tid på veien.

Det vil kanskje alltid være sånn at selv om man får på plass denne samfunnskontrakten og fremskaffer flere læreplasser, vil det være noen elever som antakelig ikke får læreplass likevel.

Vil statsråden nå ta initiativ til å innføre en alternativ ordning, som den Høyre foreslår, slik at de elevene som ikke får lærlingplass, skal få tilbud om et toårig løp i skole i stedet for dagens studiespesialiseringstilbud, som de fleste får?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:20:59]: Jeg regner med at representanten Aspaker ikke ville funnet seg i at noen organisasjoner utenfor det politiske system skulle diktere hva en regjering skulle utrede eller foreslå. Det kan i hvert fall ikke jeg finne meg i, og vi har fått en vurdering. Jeg er enig i den vurderingen som har kommet fra professor Jakhelln. Det har aldri vært min intensjon at enkeltbedrifter skulle pålegges mot sin vilje å ta imot lærlinger, rett og slett fordi det blir en dårlig læresituasjon.

Så er det en helt annen oppmerksomhet og trykk når det gjelder yrkesvalg, nå enn det noensinne har vært tidligere, og det er fordi vi trenger mange flere med fagbrev framover. Når vi snakker om kunnskapssamfunnet, er det ikke først og fremst flere i akademiske yrker vi trenger. I 2030 trenger vi kanskje 65 000 flere som har fått et fagbrev. Norsk næringsliv klapper sammen i det øyeblikket

svensker og polakker reiser hjem og vi ikke klarer å få flere med gode fagbrev. Så jeg ser på alle alternativer i denne sammenhengen.

Den læringen som skjer i en bedrift, kan ikke et skole-system fullt ut erstatte, men vi må likevel se på om vi finner bedre ordninger.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Svein Harberg.

Svein Harberg (H) [10:22:22]: Som representanten Aspaker fint påpekte, er dette en debatt vi har hatt over lang tid.

I juni 2010 kunne statsråden opplyse om at ca. 80 pst. av lærekontraktene var i privat sektor og 20 pst. i offentlig sektor. Dette er en kjempestor ubalanse. Statsråden lovte å gripe fatt i det og feie for egen dør. Høyre har gjentatte ganger etterlyst måltall for lærlinger i statlig virksomhet. Nå la jeg merke til at statsråden sa at de hadde økt med 12 pst. fra de ca. 20 pst. Det er fortsatt en stor ubalanse.

Jeg lurte på hvordan statsråden har fulgt opp dette overfor sine regjeringskollegaer hva gjelder måltall. Hvordan ser hun at måloppnåelsen skal nås med det første? Det er jo virkelig viktig at staten går foran med et godt eksempel også i forbindelse med samfunnskontrakter.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:23:21]: Jeg tror det er en misforståelse om tall her. Det totale antall lærlingplasser fra september i fjor til 1. september i år har økt med 12 pst. Blant kommunene har økningen vært 20 pst. Det er jeg veldig glad for, for det betyr at kommunene ser veldig mye tydeligere enn før at de f.eks. for å gi god eldreomsorg er avhengig av å ta inn lærlinger innenfor helse og omsorg – og det gjør de i større grad.

Så har regjeringskollegiet forpliktet seg til å øke antallet lærlingplasser med 10 pst. Det er ikke den store mengden, men jeg er helt enig med Harberg i at det hviler en forpliktelse på oss også. Her er det heldigvis sånn at vi er i gang med en stor dugnad for å få til flere lærlingplasser. I dag ber vi ungdom om å ta yrkesfag uten at vi kan garantere at de har en lærlingplass og kan gjennomføre utdanningsløpet sitt sånn som de har planlagt. Det må vi få en slutt på.

Presidenten: Bente Thorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Bente Thorsen (FrP) [10:24:33]: Det er viktig å ha mange nok læreplasser til elever i yrkesfagutdanningen, men det er også viktig at de elevene som kommer ut som lærlinger, har godt kjennskap til og god kompetanse i de fagene som de utdanner seg i. Vi får med jevne mellomrom tilbakemelding om at lærlingene har langt svakere faglig kompetanse enn de hadde før Reform 94 ble innført.

Nå melder Byggenæringens Landsforening at flere bedrifter sier nei til å ta inn lærlinger. En av grunnene er at lærlingene rett og slett ikke har utdanning, kunnskap som er god nok, i det faget som de skal praktisere og arbeide innen. Yrkesutdanningen er blitt spredt på altfor

mange fagområder, svekket av det enkelte fags yrkesområde. Spørsmålet er om ministeren vil spisse yrkesutdanningen mot det enkelte fag fra første år i videregående skole, slik at næringslivet får lærlinger som innehar den relevante kompetanse som det enkelte fag krever.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:25:35]: Ja, jeg har bedt Utdanningsdirektoratet om å se på hvordan det går an å få til en spesialisering tidligere når det gjelder yrkesfag, ikke bare innenfor bygg, men generelt sett. Jeg regner med at dette blir en av de viktige oppsummeringene når det gjelder Kunnskapsløftet, fordi det var for lite fokus rundt yrkesfagene og videregående utdanning i det hele tatt da Kunnskapsløftet ble diskutert. Så det er en prosess som er i gang.

Så er det en annen ting som er veldig viktig når det gjelder gjennomføring av yrkesfag og videregående opplæring. Det er at elevene har bedre kunnskaper med seg inn når de begynner på videregående skole. Det er for mange som går ut av ungdomsskolen med for store kunnskaps-hull. Leser, skriver og regner de for dårlig, vil de ha problemer med å gjennomføre videregående opplæring. Derfor Ny GIV, derfor dette overgangsprosjektet som 2 300 elever i 10. trinn var gjennom i forrige skoleår, og som vi nå trapper opp sånn at 4 000 elever skal få tilbudet i dette skoleåret. Vi må nærme oss denne problemstillingen fra flere kanter.

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:26:42]: Lærlingordningen er en viktig bærebjelke i dagens fagutdanning. Tall fra byggenæringen viser for 2009–2010 en reduksjon på over 500 lærlingplasser. Det er drastisk. At vi da har en oppgang fra 2010 til 2011, som statsråden viser til, skulle jo bare mangle når statsråden har fullt trykk på dette.

Så vet vi at en lærling som får opplæring i bedrift, mye oftere består fagprøven enn en som må være lærling i skoletiden. Når vi vet dette, og at vi har for få lærlingplasser, må vi ta noen nødvendige grep. To nødvendige grep kan være å øke lærlingtilskuddet og redusere arbeidsavgiften for lærlinger. Er dette to ordninger som statsråden kan vurdere på kort sikt for å få opp antallet lærlingplasser?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:27:45]: Det er absolutt noe vi kan vurdere, men det er et rent budsjettsspørsmål, og det koster ganske mye penger. I dag er tilskuddet til en lærlingplass 106 000 kr. I tillegg har vi videreført det ekstratilskuddet som vi la inn i forbindelse med finanskrisen, og vi har et eget tilskudd for lærlinger med noen spesielle utfordringer. Så vi har egentlig et ganske godt, ganske raust tilskuddssystem.

Det jeg har prioritert i budsjettssammenheng, er at de som kommer inn på yrkesfag og blir lærlinger, har et bedre utgangspunkt. For det er helt riktig at arbeidslivet har sagt at de ofte mottar lærlinger som har for dårlige kunnskaper med seg. Jeg har sett på det som den viktigste oppgaven å prioritere.

Så ligger det en veldig stor verdi for unge fagarbeidere i å kunne være lærling og få opplæring på en arbeidsplass, være sammen med voksne faglærte, både når det gjelder hvordan arbeidslivet fungerer, og hvordan man lærer et fag. Min hovedintensjon er at vi skal få opp antallet lærlingplasser, sånn at flest mulig kan gjennomføre i en lærebedrift.

Presidenten: Borghild Tenden – til siste oppfølgings-spørsmål til dette hovedspørsmålet.

Borghild Tenden (V) [10:29:00]: For Venstre er det greit at kunnskapsministeren i dag parkerer forslaget om lovfestet rett til lærlingplasser. Men så er det sånn at vi savner konkrete grep i statsbudsjettet for å få flere lærlingplasser. Venstre kommer til, som også forrige representant var inne på, å foreslå to helt konkrete tiltak i sitt alternative budsjett. Det ene tiltaket er å frita lærlinger for arbeidsgiveravgift, og det andre tiltaket er å øke lærlingtilskuddet. Hva tenker statsråden om dette? Tror utdanningsministeren at vi kan komme til å få flere eller færre lærlingplasser ut fra de to konkrete tiltakene?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:29:44]: Å fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger er ikke noe godt forslag. Det er fordi vi f.eks. ikke har arbeidsgiveravgift i Finnmark fylke – et av de fylkene som strever mest med å få elever til å gjennomføre videregående opplæring. Å øke lærlingtilskuddet er selvfølgelig noe man alltid skulle ønske seg. Men jeg mener at vår prioritering er riktig, nemlig å sørge for at elever som går ut av ungdomsskolen, er bedre rustet når det gjelder lesing, skriving og regning, for det er nøkkelen til å gjennomføre videregående, og at vi får til en helt annen yrkesretting i yrkesfagene. Derfor har vi nå gjennom Ny GIV en storstilt satsing på etter- og videreutdanning av lærere, mer yrkesretting av yrkesfagene og fellesfagene i yrkesopplæringen. Jeg mener at det som f.eks. NHO nå har gjort, å skaffe flere lærebedrifter, er en veldig viktig innsats. De har lyktes med å få til det.

Jeg mener at det kjempefokuset som vi nå har gjennom Ny GIV, vil føre til at vi lykkes bedre med gjennomføringen av yrkesfag. Så får vi komme tilbake til pengene en annen gang.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:31:15]: Spørsmålet går til barne- og likestillingsministeren.

Først vil jeg benytte anledningen til å gratulere statsråden som forfatter. Fra Kristelig Folkepartis ståsted synes vi det er flott at vi har en statsråd som skriver bok for å løfte opp betydningen av farskap, foreldreansvar og familieliv. Men når vi leser boken og hører statsråden snakke om disse temaene, lurer jeg likevel på om vi lever i samme virkelighet. Alle statsrådets tiltak har én ting til felles: De ser ut til å passe bare for en bestemt type familie, nemlig den familien der foreldrene ønsker til sammen 47 ukers fødselspermisjon, alternativt 57 med 80 pst. lønn, der foreldrene ønsker fulltidsplass i barnehage i fem år – og, ifølge SV, obli-

gatorisk barnehage det siste året – der foreldrene ikke vil benytte kontantstøtten, og der mor venter med å bli gravid til hun har opparbeidet seg rett til fødselspenger og får rett til fedrekvote. Samlivets gleder struktureres da sånn at fødsler er godt planlagt, og alle barn fødes før 1. september, sånn at de får rett til barnehageplass. De mødrene som kan amme, vil likevel ikke amme mer enn at far kan ta lang permisjon, slik at de kan gå raskt tilbake i jobb. Foreldrene bor sammen, de får friske unger, begge kan gå rett ut i jobb etter permisjonen, og begge foreldrene har masse energi og overskudd etter det første året og har krefter til å kombinere 37,5 timers arbeidsuke med unger og familie.

Spørsmålet til statsråden blir: Er den rød-grønne familiepolicen bare for den perfekte familien?

Statsråd Audun Lysbakken [10:33:06]: Jeg vil benytte anledningen til å takke representanten for å bringe min nye bok inn i debatten – den er til salgs i bokhandelen på Egertorget.

Det er mye debatt rundt familiepolicen, og det er bra. En av forutsetningene for at Norge kan være et land som blir mer velstående, og der vi tar vare på vår velferdsstat i framtiden, er at vi blir et mer likestilt samfunn. Det innebærer at vi trenger gode muligheter for familiene til å kombinere det å få barn med det som blir mer og mer vanlig i Norge, heldigvis, nemlig at både kvinner og menn deltar på lik linje i yrkeslivet.

Det er et vrengebilde at dagens familiepolicen i Norge ikke gir valgfrihet. Vi har en grad av frihet og fleksibilitet i våre velferdsordninger som kvinner, menn, barn og småbarnsfamilier knapt noe annet sted i verden har. Vi har en foreldrepermisjonsordning som gir familiene mulighet til å disponere tid, rundt ett år – i mange tilfeller mer – hjemme med barna. Det meste av tiden er til fri fordeling foreldrene imellom. Vi har anledning til å la barna begynne i barnehagen tidlig, og vi har til og med en kontantstøtte som er blitt forhøyet i den perioden enkelte familier må vente på plass.

Jeg opplever at det er et stort sprang mellom retorikken som deler av opposisjonen bruker mot regjeringens likestillingspolicen, og de faktiske alternativene som fremmes. Når det gjelder Kristelig Folkepartis kritikk av vårt nye forslag om tredeling av foreldrepermisjonen, har jeg skjönt Kristelig Folkepartis alternativ sånn at det ikke skal settes av tolv uker til far og tolv uker til mor, men ti uker til far og ti uker til mor. Hvis de to ukene er forskjellen mellom tvang og frihet, forbauser det meg. Jeg vil vel anbefale at retorikken dempes noe hvis avstanden i virkeligheten ikke er større enn det.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:35:10]: Når det gjelder det siste, går Kristelig Folkeparti inn for 68 ukers fleksibel permisjon som kan tas ut i løpet av ti år. Det er ganske stor forskjell på vår modell og regjeringens modell i så måte.

Statsrådets svar er for så vidt ganske illustrerende for mitt første poeng, for statsrådets svar om grunnlaget for velferdsstaten, boka hans og den likestillingsplanen som han la fram i går, er jo gjennomsyret av én tanke, nemlig

at valgfrihet er underordnet behovet for at flest mulig skal ut i arbeidslivet, uansett, fortest mulig – det er det som er det beste, og det er det man fra et departement i Akersgata ønsker å styre norske familier i retning av, uansett.

Overskriften på pressemeldingen i går om likestillingsplanen er:

«Likestilling skal sikre framtidens velferdsstat.»

Da blir spørsmålet: Har SV lagt bort likestilling som en ideologisk kamp for likeverd mellom mennesker? Er likestilling for SV i stedet blitt et verktøy i den finanspolitiske verktøykassa?

Statsråd Audun Lysbakken [10:36:18]: Likestilling er en kamp for frihet for det enkelte mennesket til å kunne ha makt over eget liv, uavhengig av tradisjonelle kjønnsroller. Det er en kamp for at barn skal ha den samme retten til trygge rammer rundt sin oppvekst, uavhengig av hva slags valg foreldrene tar. Det er også noe som vi som samfunn har interesse av, fordi det styrker oss som fellesskap, og fordi det gir oss en mulighet til å kombinere høy kvinnelig sysselsetting med Europas tredje høyeste fødselsrate. Det er en positiv og viktig del av likestillingsdebatten. Jeg er opptatt av å få det fram, for jeg mener likestilling er undervurdert i den norske samfunnsdebatten – undervurdert som et strukturelt spørsmål, og undervurdert som noe av det som gjør oss til et rikt samfunn. Det er ingen motsetning mellom å legge vekt på at likestilling gir økt frihet og at likestilling gir økt velstand. Det vakre med likestillingen i Norge er at norske kvinner og menn slipper å ta det valget som mange andre i Europa må ta: å jobbe eller å få barn. I Norge kan familiene velge begge deler.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Knut Arild Hareide.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:37:30]: Det er betydeleg forskjell på det som er SVs retorikk, og det som er det verkelege liv. Dersom me ser på kva som var statsråd Lysbakken sin retorikk da han fjerna kontantstøtta for toåringar, var målet ifølgje statsråd Lysbakken at fleire innvandrarbarn skal få verdifull språkopplæring i barnehagen. Så går me over til det verkelege liv: Det er 14 000 toåringar som mistar kontantstøtta. Og ser me på kva som er det verkelege livet i regjeringas budsjett, skal det lagast 1 100 nye barnehageplassar – og det er altså 14 000 toåringar som mistar kontantstøtta. Så er det ikkje nødvendigvis sånn at alle vel barnehageplass, men ifølgje Telemarksforskning er det reelle behovet for barnehageplassar når ein fjernar kontantstøtta, fire gonger så høgt. Kvifor er det ikkje samsvar mellom det SV seier, og det dei gjer?

Statsråd Audun Lysbakken [10:38:38]: Det å fjerne kontantstøtten for toåringar er riktig, av flere grunner. Det er riktig fordi kontantstøtten har vært en ordning som har bidratt til å sementere tradisjonelle kjønnsroller, den har bidratt til å holde mange av de barna som trenger å være i barnehage aller mest, ute av barnehagen, og i tillegg mener vår regjering at det ikke i utgangspunktet er noen grunn

til at staten skal betale for at folk velger å la være å bruke offentlige velferdsordninger. Alle har selvfølgelig en rett til ikke å gjøre det, til å være hjemme og ikke jobbe, men det er ikke nødvendigvis en statlig oppgave å betale for det.

Vi har lagt fram beregninger ut fra de opplysningene vi har fått fra SSB knyttet til behovet for barnehageplasser neste år. Det kan selvfølgelig forandre seg. Vi vet ennå ikke hvordan nedbyggingen av kontantstøtten vil slå ut, verken neste år eller på sikt. Derfor er den saken også meldt inn som en kostnadsberegningssak i konsultasjonsordningen, og regjeringen vil sammen med KS vurdere anslaget for behovet for nye barnehageplasser.

Presidenten: Solveig Horne – til oppfølgings-spørsmål.

Solveig Horne (FrP) [10:39:52]: Fremskrittspartiet er bekymret for familiene i dag når vi ser på den utviklingen som har skjedd de siste årene med denne regjeringen, som mer og mer skal styre hverdagen til familiene og gi dem mindre og mindre valgfrihet. Statsråd Lysbakken står her og snakker om valgfrihet, men det er valgfrihet bare hvis de velger det som statsråden – SV – og denne regjeringen velger. Han får faktisk ikke støtte fra sine egne regjeringsfeller heller – Senterpartiet slakter det ene forslaget etter det andre Lysbakken kommer med, og lurar på hva som blir det neste.

Så har jeg lyst til å gi et lite stikk til Kristelig Folkeparti, som nå må se at skal de få gjennomført en skikkelig familiepolitikk, må de til Fremskrittspartiet.

Familiene er forskjellige i dag. De trenger fleksibilitet, de trenger valgfrihet, de trenger bedre økonomi, slik at hverdagen deres går opp. Men Lysbakken snakker om likestilling, og spørsmålet mitt til Lysbakken er: Er likestilling viktigere enn familienes valgfrihet?

Statsråd Audun Lysbakken [10:40:51]: Likestilling gir familiene valgfrihet fordi det blir mulig for menn og kvinner å velge, uavhengig av tradisjonelle kjønnsroller. Det gir økt frihet, den type frihet Fremskrittspartiet aldri har vært opptatt av. Fremskrittspartiets familiepolitikk, som de vil friste Kristelig Folkeparti med, bl.a., innebærer f.eks. å fjerne fedrekvoten, fjerne fedres rettighet til å være hjemme med barn. Vi vet hva resultatet av det vil bli. Da handlingsplanen til regjeringen ble lagt fram i går, ble den kommentert av arbeidslivets parter, av KS, av LO, av NHO. Jeg vil be representanten Horne lytte til NHO, som hun har tradisjon for å høre mer på enn meg. De sier at det vil få alvorlige konsekvenser for næringslivet hvis Fremskrittspartiets og Høyres politikk for å fjerne fedrekvoten blir gjennomført. De er altså helt enig med regjeringen og ønsker seg både en tredeling av permisjonen og en lang fedrekvote for å sikre at næringslivet får mulighet til å rekruttere fra hele befolkningen og begge kjønn i framtiden.

Presidenten: Linda C. Hofstad Helleland – til oppfølgings-spørsmål.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:42:08]: Med verdens mest sjenerøse foreldrepermisjonsordning er det også gledelig å se i dag at norske mødre har det best i verden. Derfor er det synd det regjeringen nå gjør, det er synd at regjeringen mer og mer fratar familiene valgfrihet. For regjeringens familierpolitikk er lagt opp etter folk som lever 8 til 16-liv. Men det er faktisk noen fedre i Norge som ikke klarer å leve opp til Lysbakkens pappaideal, f.eks. bonden, nordsjøarbeideren eller snekkeren. For dem passer ikke SV-modellen inn, de klarer ikke å tilpasse seg den modellen som er designet for Grünerløkka-pappaen. Med SVs Grünerløkka-modell er det faktisk 65 pst. av alle barn som mister tid med foreldrene sine. Er det ikke et problem for statsråden at regjeringen fører en politikk som ikke er tilpasset flertallet av norske familier?

Statsråd Audun Lysbakken [10:43:12]: Redd Barna har kåret Norge til verdens beste land for mor og barn. Det kan vi glede oss over. Men det er klart at de som gjentatte ganger kaller norsk familierpolitikk for sosialistisk tvang, bør kanskje også tenke gjennom om det er en passende beskrivelse av en politikk som har gjort dette landet til verdens beste for mor og barn.

Jeg reagerer på at Høyre igjen og igjen snakker som om vår permisjonsordning bare er tilpasset noen deler av befolkningen. Det vi ser, er at uttaket av permisjon blant fedre øker i alle deler av befolkningen. Nå har jo aldri arbeiderklassens kår vært spisskompetansen til partiet Høyre, men det er grunn til å minne om at det er ikke bare menn som har yrker som ikke alltid passer med å være lenge borte. Det er også kvinner som er bønder og snekkere, det er også kvinner som har arbeidssituasjoner som kan være dårlig tilpasset. Derfor skal Høyre passe seg litt for å gjøre dette bare til et spørsmål om menn når vi trenger fleksibilitet begge veier.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Solveig Horne (FrP) [10:44:35]: I går la likestillingsministeren fram et meget omfattende dokument om likestilling. De aller fleste tiltakene er rettet mot moderne, fremadstormende, frie kvinner som lever i verdens beste land for kvinner, Norge. Statsråden trakk fram behovet for kvotering, tredelt foreldrepermisjon og en rekke andre tiltak, som vi frie kvinner faktisk ikke ønsker. Vi vil faktisk ha vår frihet, vi vil få lov til å avgjøre vår hverdag og hvordan vi skal leve våre liv, selv.

Selv om de aller fleste kvinnene i Norge virkelig føler seg som likestilte, frie og levende mennesker i samfunnet, er det dessverre en liten gruppe som faller utenfor. Det er derfor i rapporten påfallende å se hvor lite opptatt statsråden er av minoritetskvinner. De blir nesten ikke nevnt i hele likestillingsdokumentet. I Norge er det en gruppe kvinner som lever i frykt – frykt for tvangsekteskap, frykt for omskjæring. Det er kvinner som ikke har nytte av statsrådens iver etter å dele foreldrepermisjonen i tre, eller statsrådets ønske om å opprette offentlige pappagrupper for menn, som på svært god måte klarer å sosialisere både seg selv og sitt barn på egen hånd. Statsrådets svar til

de undertrykte minoritetskvinnene som tvinges inn i ekteskap, som tvinges til å bære de undertrykkende klesplaggene mot sin vilje, som lever i frykt i verdens beste land å bo i – det eneste svaret statsråden har til disse – er at vi skal videreføre noen få tiltak som har vist seg ikke å virke. Det holder rett og slett ikke. Så mitt spørsmål til statsråden blir derfor i dag: Når kan Stortinget forvente at statsråden griper fatt i den viktigste kvinnekampen og den viktigste likestillingskampen i vår tid – kampen for å frigjøre undertrykte kvinner som lever ufritt i vårt frie land? Når har statsråden tenkt å iverksette konkrete tiltak som sørger for at våre medsøstre som lever i undertrykkende kulturer i Norge, får merke at det er godt å bo i Norge?

Statsråd Audun Lysbakken [10:46:40]: Det er jo illustrerende for likestillingsdebatten at Fremskrittspartiet, som aldri har løftet en finger for å fremme likestilling i det norske samfunnet, blir fryktelig opptatt av det med en gang det er snakk om innvandring og integrering. Men nok om det, for problemstillingen er viktig. Det er sant at det i en del innvandremiljøer er langt igjen til likestilling. Det er lavere yrkesdeltakelse blant kvinner, og vi ser også at det er en rekke problemer knyttet til f.eks. vold i barneoppdragelse og dårligere rettigheter for enkelte kvinner.

Det som regjeringen gjør med disse problemstillingene, er nevnt i handlingsplanen på flere punkter. Vi har bl.a. en egen handlingsplan mot tvangsekteskap og mot kjønnslemlestelse som vi akkurat nå er i ferd med å iverksette, og vi skal fortsette med de tiltakene som virker, og revurdere dem som eventuelt ikke virker. Vi har gode resultater både i kampen mot tvangsekteskap og i kampen mot kjønnslemlestelse.

Dessuten er det slik at en rekke av de tiltakene som fremmer likestilling i det norske samfunnet for øvrig, også er svært viktig for å fremme likestilling blant minoritetene. Vi vet at fjerningen av kontantstøtten for toåringer, som Fremskrittspartiet var imot, er viktig for at flere innvandrerkvinner kan komme i jobb, og flere innvandrerbarn kan komme i barnehage. Vi vet at et tiltak som tredeling kan ha en svært viktig effekt nettopp i disse gruppene, for å sørge for at fedre som kanskje ikke har tradisjon for å være hjemme, er hjemme alene med barna i en periode.

Det er dessuten slik at flere av de målrettede tiltakene vår regjering har satt i verk for å få bl.a. flere kvinner med minoritetsbakgrunn i jobb, er tiltak Fremskrittspartiet går imot. Ta programmet Ny sjanse, som jeg er spesielt opptatt av og ønsker å bygge ut. Det er altså et program som handler om at vi oppsøker kvinner med minoritetsbakgrunn som har vært lenge utenfor arbeid, og gir dem en sjanse til å få grunnleggende språkopplæring og grunnleggende praksis i yrkeslivet. Det gjør at mange innvandrerkvinner kommer ut av isolasjon og inn i samfunnet. Men Fremskrittspartiet går imot det. Dere gjør ikke i praksis det dere sier at dere gjør.

Solveig Horne (FrP) [10:48:49]: Det er helt feil. Statsråden kan prøve å skylde på Fremskrittspartiet, men det er nå tross alt statsråden som har hovedansvaret her. Og

det er bemerkelsesverdig at han la fram en likestillingsmelding i går der hovedfokus er på å opprette statlige trillegrupper, istedenfor å fokusere på det man er så veldig opptatt av, som gjelder de kvinnene som virkelig trenger å bli likestilt her i Norge.

Det har vært en bølge av overfallsvoldtekter i Oslo, og signalementene på gjerningsmennene tilsier at nesten samtlige kommer fra ikke-vestlige land. Flere menn i minoritetsmiljøer har uttalt anonymt til miljøene at det må norske kvinner forvente når de går kledd sånn som de gjør. Men tror da statsråden at de minoritetskvinnene som lever i de miljøene hvor disse holdningene eksisterer, lever et godt og fritt liv? Skjønner ikke statsråden at disse kvinnene er offer for en undertrykkende kultur, som han burde brukt mye mer tid på i rapporten sin, når han er likestillingsminister?

Statsråd Audun Lysbakken [10:49:50]: Som sagt er dette bredt omtalt i handlingsplanen. Regjeringen har dessuten varslet at den kommer med en stortingsmelding til våren om integreringspolitikken, der vi vil ha særlig oppmerksomhet rettet mot kvinner og likestilling.

Når kvinner lever i ufrihet, enten de har minoritetsbakgrunn eller majoritetsbakgrunn, har samfunnet et ansvar for å gripe inn og hjelpe i de kvinnes frigjøringskamp. Men jeg tror at Fremskrittspartiet og regjeringen har noen strategiske uenigheter knyttet til hvordan det gjøres. Jeg har f.eks. ingen tro på at ved å forby bestemte klesplagg, ved å sende politiet for å jakte på disse kvinnene, så vil de bli mer fri. Jeg tror at det isteden vil gjøre at de blir midtpunkt i en dragkamp mellom storsamfunnet og konservative krefter, som vil gjøre at det blir enda flere av disse kvinnene som aldri får gå ute på gaten, aldri får gå på norskurs, og som vi dermed aldri får muligheten til å nå med budskapet om at enhver kvinne i Norge er fri til å ta sine egne valg, kaste de plagg hun ikke vil gå med, jobbe hvis hun vil det – bestemme over sitt eget liv.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Tord Lien.

Tord Lien (FrP) [10:50:57]: Etter nyttår skal jeg ut i pappapermisjon for andre gang, og jeg kan love statsråden at jeg skal ikke skrive bok, jeg skal derimot kose meg med døtrene mine og andre småbarnsfedre. Jeg har tillit til at norske fedre er i stand til å være gode omsorgspersoner for sine barn, uten noen «pappahage» finansiert av skattebetalerne. Så håper jeg at det er greit for statsråden at jeg også omgås noen småbarnsmødre som er i mammapermisjon samtidig.

Det er nå engang sånn at mye av likestillingspolitikken i Norge handler om akademikere og Oslo vest – den typen problemstillinger. Men norske jenter sendes i tusentall hvert eneste år for å gå på skole i land hvor Kristin Halvorsen ikke er statsråd for utdanningssaker, for å lære at kvinner er halvparten så mye verdt som menn, og delvis også for å bli tvangsgiftet med slektningene sine. Tror statsråden at disse jentene føler at de bor i verdens mest likestilte land, og har statsråden

tenkt å sette inn noen tiltak for å bedre denne situasjonen?

Statsråd Audun Lysbakken [10:52:07]: Jeg vil ønske representanten lykke til i pappaperm – jeg er sikker på at det blir strålende for både far og barn, og han skal slippe å gå i pappagrupper, hvis han ikke ønsker det, i likhet med alle andre norske menn. Fremskrittspartiet er for øvrig det eneste partiet som, når disse pappagruppene har vært behandlet i Stortinget tidligere, faktisk har gått imot det, så jeg har stor respekt for at de også nå sier at de er imot det, i motsetning til Høyre, f.eks. – nok om det.

Likestillingspolitikken er rettet inn mot alle kvinner og alle menn i Norge. Fremskrittspartiet kan ikke påberope seg å være partiet for likestilling blant minoritetskvinner når de aldri har vært partiet for likestilling for kvinner i det norske samfunnet for øvrig. Veldig mange av de tiltakene som skal gi økt likestilling i det norske samfunnet, vil også gi økt likestilling for minoritetskvinner. Men Fremskrittspartiet er imot fedrekvoten, Fremskrittspartiet er imot å bygge ned kontantstøtten, Fremskrittspartiet er imot Ny sjanse. Fremskrittspartiet gjør ingenting for å hjelpe disse kvinnene, bortsett fra å bruke dem som retorikk i innvandringsdebatten.

Presidenten: Linda C. Hofstad Helleland – til oppfølgings-spørsmål.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:53:27]: Jeg ser med glede at det i likestillingsplanen er flere konkrete tiltak, bl.a. for reindriftssamene. Regjeringen skal bl.a. arrangere samisk mannskonferanse. Det er bra. Men det er skuffende at det ikke er nevnt ett konkret tiltak knyttet til hovedutfordringen når det gjelder likestilling i Norge, nemlig minoritetskvinnene og det å få de vanlige innvandrerkvinnene ut i arbeid.

Det er vel og bra med Ny sjanse, men det oppfattes spesielt at det kun er fokus på de vanskeligstilte innvandrerkvinnene. Det er mange ressurssterke innvandrerkvinner der ute som ønsker å komme i arbeid, som ønsker å få utnyttet sin kompetanse, og som ikke er fornøyd med å havne nederst på rangstigen fordi man ikke får utnyttet den kompetansen man har.

Hvilke konkrete tiltak har statsråden for å få disse kvinnene ut i arbeid (presidenten klubber) og få løst kanskje en av største likestillingsutfordringene vi har?

Statsråd Audun Lysbakken [10:54:39]: Handlingsplanen inneholder tiltak rettet direkte inn mot minoritetskvinner, men ikke minst en rekke generelle tiltak som vil være viktige for minoritetskvinner. Vi må ikke lure oss selv til å tro at likestillingspolitikk for minoritetene bare handler om spesielle tiltak for dem. Det handler svært ofte om hvorvidt vi klarer å skape mer likestilling generelt i det norske samfunnet. Der er jo Høyre i stadig større grad plassert på feil linje og står for en politikk som ikke vil bidra til det, og som derfor heller ikke vil hjelpe minoritetskvinnene.

Det er nødvendig å bekjempe flere av de barrierene

som står i veien for at kvinner med innvandrerbakgrunn kommer ut i yrkeslivet. Det handler om kvalifisering, det handler om godkjenning av utenlandsk utdanning, og det handler om muligheter for faktisk å komme på jobbintervju, der vi vet at mange utenlandskklingende navn kan være til hinder.

Vi jobber med alle disse barrierene, både for å styrke kvalifiseringen, for å kunne få godkjent flere utenlandske utdanninger og for å få til ordninger (presidenten klubber) i bl.a. kommunene der minoritetssøkere blir kalt inn til intervju.

Presidenten: Presidenten må dessverre minne om at taletiden er fullstendig likestilt mellom statsråder og representanter, og skal være på inntil 1 minutt. Det eksisterer altså ingen ekstra fedrekvote, f.eks., i den sammenheng!

Øyvind Håbrekke – til siste oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:56:15]: På ett punkt må jeg si meg enig med statsråden: Likestilling gir økt valgfrihet. Desto større paradoks er det da at regjeringen i sin, hvis vi kan kalle det, iver for det man mener er likestilling, bekjemper valgfrihet på område etter område.

Det var riktig å fjerne kontantstøtten for å få unger i barnehage, gjentar statsråden. Så sier han at det ikke er statens oppgave å finansiere dette. Og det er kanskje der katta kommer ut av sekken; kanskje var det det som var hovedpoenget, når vi ser av statsbudsjettet at disse ungene ikke skal få barnehageplass. Det er det som er regjeringens politikk.

Når det gjelder innvandrerkvinner, må man ikke tro at den lille andelen av barnehageplasser som blir bygd, faktisk er for de dårligst integrerte som kommer ut i jobb og plutselig søker barnehageplass. (Presidenten klubber.) Så spørsmålet er: Er det engasjementet som svikter hos regjeringen, når man ikke gjør mer for innvandrerkvinner?

Statsråd Audun Lysbakken [10:57:28]: Det var bra at også representanten Håbrekke brukte fedrekvoten!

Spørsmålet er det samme som jeg svarte på i stad: Hvis vi hadde avskaffet kontantstøtten for toåringer på et tidspunkt da det ikke fantes en rett til barnehageplass, kunne den problemstillingen ha oppstått. I dag har barn en rett til barnehageplass. De barnehageplassene som trengs, skal bygges. Som jeg sa, er vi også i dialog med KS om hvordan behovet blir. Men regjeringen må selvfølgelig ta utgangspunkt i de prognosene som vi hadde på det tidspunktet vi lagde statsbudsjettet.

Så blir det spennende å se ikke minst den langsiktige effekten av det vi nå gjør. Jeg tror det vil føre til at langt flere barn kommer i barnehage. Det vil være en god utvikling.

Valgfrihet og likestilling henger sammen, mener jeg. Derfor er det sånn at denne regjeringens politikk har økt valgfriheten for norske småbarnsfamilier, for kvinner og menn, til å leve sine liv mer uavhengig av tradisjonelle kjønnsroller, mens det borgerlige alternativet ville innskrenket den friheten.

Presidenten: Da går vi til dagens siste hovedspørsmål.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:58:45]: Mitt spørsmål går til likestillingsministeren, statsråden med ansvaret for barnevernet.

Utdanning og skolegang er en av de viktigste innsatsfaktorene for å gi barn og unge den ballasten og det grunnlaget som trengs for å møte utfordringer senere i livet. Av de barna som kanskje mer enn andre er avhengige av å ha skolen som et fast holdepunkt i hverdagen, nemlig barnevernsbarna, er det dessverre altfor mange som ikke får den skolegang de har krav på. Mange av disse barna opplever vanskeligheter senere i livet, ikke minst på grunn av at de ikke har gått på skolen.

Disse barna er statens ansvar. Staten har samtidig plikt til å gi disse ungene opplæring. Likevel viser barnevernsundersøkelsen at 24 pst. av disse barna ikke går på skole. Hele 25 pst. sier i denne undersøkelsen at de aldri i særlig grad har blitt oppmuntret til skolegang av dem som jobber på institusjon. Fylkesmennene melder nå om brudd på opplæringsloven i alle fylker.

Når det gjelder det å få barna på skolen, trenger man kanskje ikke å sette ned noen flere utvalg eller ha flere evalueringer for å finne ut hva man skal gjøre. Det er etter min mening ganske enkelt: Be barnevernet å vektlegge i mye større grad nødvendigheten av å få barna på skolen.

Hva gjør statsråden nå for å oppfylle disse ungenes rett til utdanning?

Statsråd Audun Lysbakken [11:00:36]: Det er et viktig spørsmål, og det er alvorlige tall som er avdekket i undersøkelsen. Derfor har vi også tatt tak i det og jobber med det. Det må vi gjøre langs flere spor.

For det første trenger vi å bedre samarbeidet mellom barnevern og skole. Vi vet at det ikke alltid er godt nok, og at det i kommunene, som mange andre steder i vår velferdsstat, for ofte blir sånn at barn blir kasteball mellom ulike deler av det offentlige hjelpeapparatet og det tilbudet de skal få. Derfor er et nærere samarbeid skole–barnevern helt avgjørende.

Det er heller ingen tvil om at tallene viser at vi trenger bevisstgjøring i institusjonene om hvordan vi får til et sånt samarbeid, og hvordan vi sørger for at flere av barna og ungdommene på institusjonene kommer på skolen. Jeg er helt enig med representanten i det.

La meg i tillegg legge til at det nok en gang er en illusjon på behovet for tidlig innsats i barnevernet, for det er nok også tall som reflekterer at vi for ofte kommer inn for sent – altså på et tidspunkt der ungdommene kanskje har vært lenge utenfor skolen, der problemene har blitt så alvorlige at det er svært vanskelig å få dem tilbake på skolen. Det viser jo behovet for en vending i barnevernet for å nå de mest utsatte ungene tidligere.

Det er noe av det vi håper å oppnå med det ressursløftet regjeringen er i gang med i barnevernet. I tillegg er vi, som representanten vet, nå i gang med et arbeid knyttet til både ny organisering i barnevernet og nye prioriteringer. Det vil si at vi før denne perioden er over, tar sikte på å legge fram for Stortinget et forslag til ny framtidig ansvarsdeling mellom kommune og stat og samtidig en gjennomgang av de grunnleggende prioriteringene i bar-

nevernet. Der ser vi på det biologiske prinsipp, og vi ser på fordelingen mellom institusjon og fosterhjem. Men denne problemstillingen vil selvfølgelig også være aktuell i den forbindelse.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [11:02:37]: Jeg takker for svaret. Men jeg må si at etter seks år med denne regjeringen og fire statsråder med ansvar for barnevernet er det mye prat og lite handling. Det er barna som lider under regjeringens handlingslammelse på barnevernsfeltet. Det er evalueringer, det er utredninger, det er grupper, og det er panel. Men de ungene trenger politikere som handler nå. Jeg hørte ingen konkrete tiltak fra statsråden.

Jeg gjentar derfor spørsmålet mitt: Hva vil statsråden konkret gjøre for at de 24 pst. av ungene under barnevernets ansvar som i dag ikke går på skole, får muligheten og blir fulgt opp og motivert til skolegang? Disse ungene trenger å få den muligheten så raskt som mulig.

Statsråd Audun Lysbakken [11:03:31]: Denne regjeringen handler i barnevernspolitikken i en grad vi ikke har sett på svært lang tid i Norge. Vi gjennomfører det største ressursløftet i det kommunale barnevernet på 20 år. Vi har tatt initiativ til en reform som vil endre organiseringen av barnevernet, for vi har sett at den reformen den borgerlige regjeringen gjennomførte i 2004, ikke har vært vellykket. Vi har også satt i gang en bred debatt med tanke på å gjøre endringer i barnevernets grunnleggende prinsipper. Det betyr at barnevernet nå er i gang med en fase med stor forandring. Vi skal gjennomføre de forandringene på en ansvarlig måte. Vi skal ikke gjøre de samme feil som er blitt gjort tidligere, og vi skal få til gode resultater for barna.

I mitt svar hadde jeg flere konkrete tiltak. Men representanten vet like godt som jeg at det finnes ikke ett svar – ett svar verken representanten Hofstad Helleland eller jeg kan gi – som gjør at disse barna kommer på skolen. Det er hardt arbeid, bevisstgjøring, bedre samarbeid og tilpasning til det enkelte barns behov som kan gjøre det.

Presidenten: Det blir anledning til fire oppfølgings-spørsmål – først Elisabeth Aspaker.

Elisabeth Aspaker (H) [11:04:43]: Mitt oppfølgings-spørsmål går til kunnskapsministeren.

Barnevernsbarna er utvilsomt en gruppe barn som fortjener samfunnets fulle oppmerksomhet. Dette er barn som ikke lever det trygge, stabile livet som majoriteten av norske barn heldigvis gjør. Desto viktigere er det da at barnevern og skole sammen strekker seg maksimalt for å legge godt til rette for at disse ungene kan få oppleve mestring og det å være en del av det sosiale fellesskapet som skolen representerer. Det er et faktum at mange barnevernsbarn må flytte, ja kanskje flere ganger i løpet av den tiden de går på skolen. Da er det svært viktig å sikre at barnevernsbarn har individuelle opplæringsplaner som kan gjøre bytte av skole enklest mulig, for ungen selv, men også for de lærerne som skal følge opp ungen.

Hva vil kunnskapsministeren gjøre for å sikre at barnevernsbarn får individuelle opplæringsplaner som gjør at de kan delta i skolen, kan få et best mulig læringsutbytte og få oppfylt opplæringsretten sin?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:05:59]: Nå kom jeg til å tenke på en gutt jeg traff for ikke så lenge siden, et barnevernsbarn og som nå hadde kommet inn i et videregående opplæringstilbud. Han sa: Endelig er det noen som tror at jeg også kan lære noe. Han hadde gjennom hele skolegangen blitt klappet på ryggen fordi han hadde det så vanskelig, og derfor var det ikke så rart at ikke han lærte noe. Han sa at det var befriende at man endelig så at han hadde et potensial, at noen stilte krav og hadde forventninger om at han også skulle nå dem. Det tror jeg kanskje er utgangspunktet, for individuelle opplæringsplaner til alle barnevernsbarn betyr at man ser på dem som om de har læreviser bare fordi de er barnevernsbarn. Det utgangspunktet vil jeg protestere vilt og heftig mot. En annen ting er at alle trenger skikkelig oppfølging. Representanten Aspaker har helt rett i at veldig mange barnevernsbarn lever en veldig omskiftelig tilværelse og ofte flytter, og kanskje også ofte bytter skole. Det stiller spesielle krav til skolens oppmerksomhet.

Presidenten: Solveig Horne – til oppfølgings-spørsmål.

Solveig Horne (FrP) [11:07:12]: Mitt oppfølgings-spørsmål går til statsråd Lysbakken. Jeg er veldig glad for at presidenten snakker om likestilling når det gjelder tale-tiden, men jeg hadde også forventet at begge statsrådene hadde svart på spørsmålet. Det har de ikke gjort. Likevel har jeg lyst til å gi honnør til Lysbakken, for han snakker i sitt svar om hvor viktig det er med tidlig hjelp når det gjelder barnevernet.

Vi vet at veldig mange av disse barna blir flyttet fra et trygt nærmiljø, flyttet fra slekt og venner og besteforeldre til andre deler av landet, noe som gjør at de får en dårligere hverdag. Vi vet at det er mange besteforeldre, tanter og onkler som står klare der ute til å være fosterfamilier for at barnet skal få lov til å bo i sitt trygge nærmiljø. Derfor er jeg glad for at statsråden flere ganger har vært enig i det som Stortinget har sagt, at nær slekt og familie i mye større grad skal brukes som fosterfamilier. Men vi ser at det blir ikke gjort.

Hva vil statsråden gjøre for at nær familie og slekt i mye større grad blir brukt som fosterfamilier?

Statsråd Audun Lysbakken [11:08:19]: Dette er et spørsmål der representanten Horne og jeg er helt enige: Det er for svært mange barn det beste alternativet for fosterhjems plassering at de får en mulighet til å bli plassert i nær familie. Derfor er barnevernet også pålagt først å se etter muligheter i barnets familie eller nære nettverk. Det betyr også at en ganske stor andel av de barna som er plassert i fosterhjem, er i den typen hjem. Per 31. desember i fjor var det nesten 2 000 barn og unge. Det utgjør altså ca. 23 pst. av samtlige barn og unge som er plas-

sert i fosterhjem, og det har vært en svak økning de siste årene.

Men jeg er enig, jeg tror potensialet for den type plasseringer kan være større, og det er bekymringsfullt hvis barnevernet ikke bruker de mulighetene fullt ut. Derfor sendte departementet i februar i år et brev til fylkesmenne- ne og kommunene og presiserte at denne muligheten skal undersøkes.

Presidenten: Øyvind Håbrekke – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [11:09:40]: Ja, jeg skal gi statsråden rett i at dette er en krevende problemstilling, og det krever også bevisstgjøring i barnevernet å se det enkelte barns behov. Men det er også opplagt et ressursproblem å følge opp barna i institusjon individuelt nok til å gi dem de tilbudene og få dem inn i skole, uavhengig av de problemene de sliter med.

Nå har Kristelig Folkeparti gjennom hele perioden kjempet for en nasjonal opptrappingsplan for full barnevernsdekning. Vi hadde ønsket det samme engasjementet for full dekning i barnevernet som regjeringen har lagt til grunn for full barnehagedekning – selv om det nå kanskje svikter fra høsten. I det statsråden omtaler som sitt barnevernsløft, som vi vel fortsatt ventet litt på, er det kommunene som er i fokus. Men det er jo staten som har ansvaret for disse barna i institusjon, og viser ikke dette at det er behov for et helhetlig løft for barnevernet, som ikke bare omfatter kommunene, men hele kjeden i barnevernet?

Statsråd Audun Lysbakken [11:10:44]: Regjeringens barnevernsløft har tre deler. Det er et ressursløft i kommunene, det er ny organisering, og det er ny prioritering i betydningen en gjennomgang av barnevernets grunnleggende prinsipper.

Det som pågår nå, er den største opprustning av det kommunale barnevernet på 20 år. Det er nødvendig nettopp for at vi skal kunne ha en førstelinje som når barna tidlig nok, og på den måten kan forebygge mange av de problemene vi her diskuterer.

Så er det helt åpenbart at det også er nødvendig å gjøre endringer på en del av de områdene som staten har ansvar for. Da tror jeg det ikke først og fremst er snakk om mer ressurser, men om å organisere oss på smartere måter. Det er derfor Stortinget kommer til å få en sak om reformer og endringer i barnevernets organisering. Vi tar sikte på å sende lovforslaget på høring i 2012 og fremme endelig forslag for Stortinget i god nok tid til at det kan behandles før denne stortingsperioden er omme. Det vil bety at vi får et barnevern som både ressursmessig og organisatorisk er bedre skikket til å løse disse oppgavene enn i dag.

Presidenten: Borghild Tenden – til dagens siste oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [11:11:56]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren, for jeg følte på ingen måte at representanten Aspaker fikk svar på sitt spørsmål.

Som flere har vært inne på, er barnevernsbarn og barn som bor på institusjon, en svært sårbar gruppe og krever tett oppfølging i utdanningsforløpet. Derfor tok representanten Trine Skei Grande dette forholdet opp med kunnskapsministeren på bakgrunn av en artikkel som sto i bladet Utdanning. I sitt svar understreker kunnskapsministeren at dette er fylkeskommunens ansvar, men Venstre føler at det svaret Trine Skei Grande fikk, var en smule defensivt. Derfor ønsker jeg her i dag at kunnskapsministeren er litt mer konkret på hvilke tiltak Kunnskapsdepartementet kan komme med for å gjøre noe for denne sårbare gruppen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:12:49]: Mitt poeng i stad er at også barnevernsbarn ofte har store potensial for læring som ikke blir utløst, nettopp fordi de kan ha en litt omskiftelig tilværelse, men også fordi de – dessverre – møtes av holdninger om at de har et vanskelig utgangspunkt og derfor et vanskeligere utgangspunkt også for å lære. Jeg tenker at vi må ha en motsatt holdning, nemlig at alle barn har et potensial, og at vi skal ha en skole som gjør at alle barn når det potensialet.

Det som er viktig for barnevernsbarn, er at skolene har en oversikt over hva som faktisk er deres bakgrunn, og om de har noen spesielle behov, men ellers sørge for at det nettopp blir stilt forventninger til dem. Hele vårt opplegg i Ny GIV – det vi nå gjør for dem som kommer i 10. klasse og har store kunnskapshull, gjennom et spesielt opplegg for mer praktisk innrettet lese-, skrive- og regneopplæring – dreier seg ikke bare om barnevernsbarn, men det dreier seg om barn som har kunnskapshull som de trenger å få tettet før de begynner på videregående opplæring. Den måten mener jeg at vi må tenke på – vi må tenke på om ikke vi kan inkludere dem i det vi ellers generelt sett gjør, for å øke gjennomføringen.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

S a k n r. 2 [11:14:12]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Svein Harberg til kunnskapsministeren, er overført til forsknings- og høyere utdanningsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 4, fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 27, fra representanten Per-Willy Amundsen

til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:14:42]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Norge er avhengig av mange og gode nok yrkesarbeidere. Noe av utfordringene i dag er at teoristerke elever i større grad velger studiespesialiserende utdanningsprogram. Årsaker som nevnes, er bl.a. mulighet til studieår i utlandet og mangel på læreplasser. Det arbeides nå med ny samfunnskontrakt, og i den forbindelse mener jeg det kunne vært formålstjenlig å se på muligheten for lære plass og utveksling også i fagutdanningen.

Ser statsråden dette som en mulighet?»

Akhtar Chaudhry hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:15:22]: Jeg er glad for å få dette spørsmålet fra representanten Hanekamhaug og vil opplyse om at vi har flere ordninger som norske yrkesfagelever benytter seg av.

Gjennom Leonardo da Vinci-aksjonen, som er en del av EUs program for livslang læring, LLP, søkte i 2011 hele 1 543 elever og lærlinger om utvekslingsopphold i et annet europeisk land. Det ble tildelt 548 stipender. Elevene er i snitt ute i 2–3 uker, mens lærlingene i snitt er ute i 3–4 måneder.

Jeg vil også nevne Gjør det!, som er en del av Norge–Tyskland-strategien. Dette er et bilateralt utvekslingsprogram mellom Norge og Tyskland innenfor fag- og yrkesopplæringen. Programmet henvender seg til elever, lærlinger og unge arbeidstakere. Innholdet skal være yrkesfaglig relevant. På tysk side er oppleggene nært knyttet til den tyske opplæringsmodellen, der opplæringen i all hovedsak skjer i bedrifter. Utvekslingen skjer begge veier, og det er et krav at størstedelen av oppholdet er organisert som praksis i bedrift. Målsettingen med Gjør det! er å intensivere utvekslingen av unge mennesker innenfor yrkesutdanning og å videreutvikle og sammensveise partnerskapet mellom norske og tyske opplæringsinstitusjoner og bedrifter. 104 elever har i 2011 blitt tildelt stipend gjennom Gjør det!-avtalen.

Gjennom utdanningsavtalen vi har med Frankrike, arbeides det for tiden med å utvikle muligheter for at norske elever innenfor yrkesfag kan ta deler av sin opplæring i Frankrike. Vi har i en årrekke hatt elever innenfor studieforberedende utdanningsprogram på skoler i Frankrike.

I tillegg vil jeg opplyse om at departementet nylig har endret § 1-15, «Godkjenning innad vidaregående av tidligere bestått opplæring i Norge eller i utlandet». Endringene innebærer at det i den nye forskriften

- legges vekt på at den skal omfatte både godkjenning av alternative enkeltfag tatt i Norge eller i utlandet og hele opplæringsår i utlandet
- tas et initiativ for bedre å synliggjøre og presisere alle-

rede eksisterende bestemmelser – de generelle reglene knyttet til hvem som kan tas inn til Vg2 og Vg3, endres ikke med det nevnte endringsforslaget

- presiseres at det omfatter både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram – dvs. at det foretås samme regler innen all videregående opplæring

Jeg vil sterkt oppfordre fylkeskommunene til å ta i bruk de ordningene vi har. Representanten Hanekamhaugs spørsmål her i dag er med på å synliggjøre at det faktisk finnes noen muligheter her som kan benyttes enda mer enn det som gjøres i dag.

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:18:02]: Det kunnskapsministeren er inne på, er veldig viktig, nemlig at det finnes veldig mange gode programmer i dag. Vi vet, noe bl.a. NHO har pekt på, at budsjetttrammene dessverre gjør at kun halvparten av søkerne til Leonardo da Vinci-programmet kommer til mobilitetsprogrammet for lærlinger. Budsjettene legger til grunn at kun halvparten av søkerne har mulighet for å delta.

Det synes vi i Fremskrittspartiet er synd. Det skulle heller vært økte budsjetttrammer, slik at flere elever og lærlinger fikk muligheten til å delta på bl.a. Leonardo da Vinci-programmet, som har vist seg å være en stor suksess siden oppstarten for noen år siden.

Mitt spørsmål blir om statsråden ser nødvendigheten av å øke de budsjetttrammene som ligger til grunn i LLP, og spesielt for da Vinci-programmet i dag, slik at flere elever og lærlinger kan ta del i dette.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:18:57]: Som representanten vet, ligger budsjettet nå til behandling i Stortinget. Regjeringen har gitt fra seg det budsjettet som skal gjelde for 2012. Det er et budsjett som er ganske stramt på mange områder fordi den økonomiske situasjonen er som den er, og ikke minst av hensyn til konkurranseutsatt sektor.

Det er selvfølgelig mange områder som alle vi statsråder gjerne skulle brukt noen flere kroner på, men vi har lagt fram et budsjett som er en helhet. Men jeg ser gjerne på om dette er et område som bør foreslås styrket i neste runde i budsjettet, nemlig i budsjettet for 2013.

Mette Hanekamhaug (FrP) [11:19:32]: Jeg er veldig glad for at kunnskapsministeren ser på det, og ja – det er rett at det er et stramt budsjett, men da er det også viktig å se på forskjellen mellom utgift og investering. Vi er veldig klare på at investering i utdanning er en investering også i framtidig verdiskapning, slik at tiltak som nettopp dette utvekslingsprogrammet er, vil faktisk kunne være en bra prioritering nå.

Kunnskapsministeren var også inne på andre programmer som en kan ta del i. Mye av problemet vi ser i dag, er at rådgivningstjenesten ikke har nok kompetanse og kunnskap om de mulighetene som finnes i dag, slik at disse ikke blir formidlet til elevene og lærlingene. Derfor går mitt neste spørsmål på om det er en mulighet fra Stortingets side å øke for å få mer informasjon blant rådgiverne, slik at de kan videreføre til sine elever og lærlinger hvor-

dan de kan søke, hvordan de kan gå fram, og hvordan flere kan ta del i de forskjellige utvekslingsprogrammene som finnes i dag.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:20:33]: Jeg ser på det som en oppfordring og tar med meg det når det gjelder hvordan vi kan gjøre de programmene som eksisterer i dag, kjent. Så er det som honning for mine ører når representanten sier at å investere i utdanning er noe av det viktigste vi kan holde på med. Det er jeg helt enig i. Det slår stål og betong mange ganger, for kunnskap er muligheten til å delta i arbeidslivet gjennom hele livet. Det er egentlig det som avgjør om vi er et rikt og vellykket land i årene framover.

Spørsmål 2

Svein Harberg (H) [11:21:16]: Spørsmålet mitt til statsråd Aasland er følgende:

«Det er en omfattende og ressurskrevende prosess å få NOKUT-godkjent et utdanningstilbud. Det er ønskelig at nye tilbud kommer til, og at eksisterende utvikler seg. Etter å ha vært gjennom slike prosesser opplever likevel mange ikke å få gjennomført tilbudet da tilskudd til utdanningen avslås på grunn av manglende økonomiske rammer. Dette oppleves svært frustrerende og virker demotiverende på nye søkere.

Hvordan vil statsråden sikre forutsigbarhet, slik at denne type initiativ ikke stopper opp?»

Statsråd Tora Aasland [11:21:53]: NOKUT, som er det nasjonale organet for kvalitet i utdanningen, er et faglig uavhengig organ under Kunnskapsdepartementet som har som formål å sikre og fremme kvalitet i høyere utdanning og fagskoleutdanning. Dette gjøres bl.a. ved å godkjenne institusjonenes kvalitetssikringssystemer, akkreditere institusjoner, godkjenne nye utdanningstilbud og føre tilsyn med etablerte utdanninger.

NOKUT kan vurdere nye studietilbud for både høyskoler, vitenskapelige høyskoler og fagskoler. Høyskoler og vitenskapelige høyskoler kan søke NOKUT om akkreditering av studier som den enkelte institusjon selv ikke har myndighet til å etablere, mens fagskoler som ikke er godkjent som tilbyder, må søke om godkjenning av alle nye utdanningstilbud. Kriteriene for godkjenning av studietilbud er regulert i forskrift.

NOKUT gjør en faglig vurdering av utdanningen slik den er beskrevet i søknaden fra institusjonen. At en utdanning blir faglig godkjent, betyr ikke nødvendigvis at den vil bli igangsatt. Dette kan avhenge av en rekke andre forhold og vurderinger som institusjonen gjør, knyttet til ressurser, til søkergrunnlag og til egne strategiske satsingsområder.

Faglig godkjenning gjennom NOKUT gir med andre ord anledning til å opprette et utdanningstilbud, men det utløser ikke en rett til statlig finansiering.

Regjeringen vil i årene fram mot 2014 ha opprettet over 19 000 nye studieplasser ved universiteter og høyskoler, hvorav om lag en tredjedel er gitt til institusjonene som

frie, strategiske plasser. Det betyr at det dermed er opp til institusjonen selv å bestemme dette, basert på søkertall og regionale behov. Min erfaring er at universiteter og høyskoler er flinke til å benytte dette handlingsrommet til å sette i gang nye tilbud der de har fått faglig godkjenning.

Statlig finansiering av tilbud ved nye institusjoner – fagskoler eller private høyskoletilbud – avhenger av den totale budsjettrammen for Kunnskapsdepartementet. Det er ikke automatikk i at en ny institusjon med faglig godkjenning skal få statlig finansiering av tilbudet sitt. Regjeringen deler spørsmålsstillerens syn på at det er ønskelig med en utvikling der det er rom for nye tilbud, men institusjoner som søker om godkjenning av nye utdanningstilbud, må forholde seg til eksisterende budsjettammer, eller søke om statlig finansiering som en del av den ordinære budsjettprosessen.

Svein Harberg (H) [11:24:13]: Jeg registrerer at statsråden hadde en grundig gjennomgang av det som var grunnlaget for mitt spørsmål, for der er vi skjönt enige, det er et faktum.

Spørsmålet var hvordan statsråden vil sikre forutsigbarhet, slik at sånne initiativ ikke stopper opp. Realiteten i dag er at hvis et nytt utdanningstilbud skal etableres der det ikke er utdanning fra før, er det krav om å investere ganske store midler, det er krav om å sikre og dokumentere at en har de rette fagfolkene på plass. Det betyr rett og slett at en må ansette folk uten å ha utdanningstilbudet oppe å gå og uten å vite om en får midler fra staten. Dette gjør at slike tiltak ikke kan etableres, for det ville jo være gambling med penger.

Så jeg spør igjen: Hvordan vil statsråden sikre forutsigbarhet, slik at denne type initiativ ikke stopper opp?

Statsråd Tora Aasland [11:25:07]: Hvis representanten hørte etter hva jeg svarte, så svarte jeg faktisk på spørsmålet. Vi har ulike kategorier utdanningstilbud, og jeg er ikke helt sikker på hvilken kategori representanten befinner seg i i spørsmålet sitt.

Der hvor tilbudene er godkjent av NOKUT og skal etableres, f.eks. i en statlig høyskole, er det opp til den enkelte høyskole – når man f.eks. får tilbud om frie studieplasser – å etablere slike tilbud. Da er det en fordel at de er godkjent, for da sparer man den tiden det tar å få godkjenningen når man har mulighet til å etablere dette.

Der hvor det er snakk om helt nye skoler, eller helt nye tilbud, må man vite både at det er god økonomi, f.eks. fra private kilder, og at det er en studenttilgang som sikrer at det faktisk er studenter til tilbudet.

Dette er spørsmål som jeg regner med at også representanten Harberg er opptatt av, at det skal være kvalitet, og at det skal være et søkergrunnlag til de utdanningene vi snakker om her.

Svein Harberg (H) [11:26:17]: Det siste er det ingen tvil om at vi er helt enige om. Men realiteten er altså det som jeg fikk bekreftet igjen: Statsråden sier at dette er en god løsning for de statlige institusjonene, men de andre institusjonene kommer dårlig ut i denne ordningen. Nye

tilbud vil altså møte denne utfordringen – de vil bli bedt om å ha på plass ansatte, lokaliteter, fulle opplegg uten at de vet om de etter godkjenning vil få statlige tilskudd. Det burde være interessant både for statsråden og for oss i opposisjonen å få på plass incentiver for å kunne videreutvikle utdanningstilbudet med nye tilbud, og det er initiativ i forhold til dette jeg utfordrer statsråden på, og som jeg håpet jeg kunne få noen positive signaler på.

Statsråd Tora Aasland [11:27:12]: Både eventuelle framtidige, nye utdanningstilbud og de eksisterende er avhengig av de budsjetttrammene som til enhver tid legges. Hvis jeg f.eks. skulle gi penger til et nytt utdanningstilbud i privat regi, måtte jeg ha tatt penger fra noen av de etablerte, statlige utdanningstilbudene, slik budsjetttrammene er nå, for det er ikke rom – i hvert fall ikke i budsjettet som vi legger fram for 2012 – til noe ekstra. Jeg er helt overbevist om at både Harberg og jeg er interessert i at våre eksisterende universiteter og høyskoler får de rammene som nå er blitt foreslått, og at de får drive sine tilbud innenfor disse. Så får man jobbe sammen om nye tilbud. Jeg er også overbevist om at helt nye tilbud kan være spennende for de eksisterende høyskoler, selv om de er statlige. Det behøver ikke være et privat initiativ som må til for at man skal ta i bruk nye tilbud. Så der er vi kanskje politisk uenige, men jeg mener at de statlige høyskolene har handlingsrom til også å etablere nye studietilbud.

Spørsmål 3

Bjørn Lødemel (H) [11:28:34]: Eg har følgjande spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Det kommunale sjølvstyret er ein viktig del av lokal-demokratiet. Det gjeld t.d. prioritering av inntekter og utgifter i ein kommune. Alt tyder på at Eid kommune blir straffa for at dei ikkje har innført eigedomsskatt. Retningslinjene for tildeling av skjønsmidlar har blitt endra av regjeringa, og det har skapt opning for at fylkesmennene kan halde tilbake skjønsmidlar til dei kommunane som ikkje har innført eigedomsskatt.

Vil statsråden sørje for at kommunar som ikkje innfører eigedomsskatt, ikkje blir straffa?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:29:16]: I samband med skjønstildeling skal fylkesmennene gjere ei total vurdering av økonomien i kommunane. Lokale styresmakter har ansvaret for eigen økonomi, og for å betre økonomien kan kommunane både auke inntektene og redusere utgiftene. Det har alltid gått fram av retningslinjene at fylkesmennene skal ta omsyn til at kommunane utnyttar inntekspotensialet sitt, men fylkesmennene kan ikkje krevje at kommunane skal auke bestemte inntekter, t.d. eigedomsskatt, eller foreslå kutt i konkrete utgifter.

Dette kjem fram av departementet sine retningslinjer for tildeling av skjønsmidlar frå fylkesmannen i 2011. Her står det under omtalen av kommunane sitt inntektsgrunnlag på side 3:

«Foruten rammetilskudd og skatt på inntekt på for-

mue fra personer, har kommuner også andre typer inntekter. Fylkesmennene kan ta hensyn til andre typer inntekter i forbindelse med en totalvurdering av kommunens økonomi. Fylkesmennene bør være varsomme med å tildele skjønsmidler til kommuner som ikke utnytter sitt eget inntektsgrunnlag eller som motsetter seg gjennomføring av forsvarlige utgiftsreducerende tiltak. Fylkesmennene skal legge til grunn at det er opp til det enkelte kommunestyre selv å prioritere økte inntekter eller reduserte utgifter, samt hvilke inntektskilder som bør økes eller hvilke utgiftsområder som bør reduseres.»

Departementet har i brev av 5. september i år gjort klart overfor fylkesmennene at det ved tildeling av skjønsmidlar er opp til det einskilde kommunestyre sjølv å velje kva for inntektskjelder som skal aukast, eller kva for utgifter som skal kuttast. Det er altså ikkje eigedomsskatten i seg sjølv som skal vere utslagsgivande for skjønstildelinga, men ei total vurdering av økonomien i den enkelte kommune.

Bjørn Lødemel (H) [11:31:07]: Eg takkar for svaret.

Eid kommune er den kommunen i Sogn og Fjordane som har lågast utgiftskorrigerte inntekter. Eid kommune er den einaste kommunen i fylket med inntekter under 100 pst. som ikkje får skjønsmidlar. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane skriv i brevet sitt til departementet 13. september at med grunnlag i retningslinjene har fylkesmannen etter ei samla vurdering teke omsyn til kommunane som ikkje har eigedomsskatt. Etter mitt syn er dette eit klart bevis på at Eid kommune blir straffa for ikkje å ha innført eigedomsskatt.

Då Erna Solberg var kommunalminister nekta ho fylkesmennene å be kommunane om å innføre eigedomsskatt. Vil statsråden leggje inn att i retningslinjene setninga som tidlegare statsråd Haga fjerna, som sa at fylkesmannen ikkje skal stille krav om innføring av eigedomsskatt som føresetnad for å få skjønsmidlar?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:32:03]: Punkt ein: Det er ikkje noko slikt krav i dag. Det har eg sitert frå retningslinjene. Punkt to: Det må vere opp til det einskilde kommunestyre om ein heller vil auke eigedomsskatten enn å seie opp tilsette på sjukeheimen og sende gamle heim, gi eit dårlegare velferdstilbod, viss det er alternativet – viss ein må stramme inn økonomien. Det vert heilt feil om ein skal halde utanfor einskildområde som om dei var heilage kyr, medan andre område skal vere utsette for kutt eller auka inntekter av ulike slag.

Eg har ikkje til hensikt å gjere endringar. Det som ligg her no, legg til rette for at det lokale sjølvstyret kan rå, ein kan velje om ein vil auke inntekter, redusere utgifter. Fylkesmannen må ta omsyn til både delar, men la det vere opp til det einskilde kommunestyre å avgjere kva som skal leggjast til grunn.

Bjørn Lødemel (H) [11:33:01]: Eg takkar for svaret.

Når ein ser på reaksjonane i kommunane, er eg ikkje i tvil om at mange kommunar føler seg tvinga til å innføre eigedomsskatt. Etter mitt syn er det heller ikkje tvil om at

denne regjeringa ønskjer å tvinge kommunane til å innføre denne skatten. Vi har ei skatteglad regjering, og ikkje minst har vi ei regjering som har så lite tillit til lokaldemokratiet at dei stadig kjem med nye statlege pålegg som kveler det lokale sjølvstyret. Det er eit paradoks at dette har Senterpartiet vore ein del av i seks år. Høgre ønskte å gje meir makt til kommunane framfor til staten.

Ser ikkje statsråden at Senterpartiet og regjeringa er på ville vegar, når ein stadig spenner beinkrok på reelt og ekte lokaldemokrati?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:33:50]: Snakk om å skrive om røyndomen! I dei åra denne regjeringa har sete, har det vore ein formidabel vekst i inntektene. Me kan setje oss ned og sjå på tala som var då Høgre sat i regjering. Det er nesten så det vert ei fornærming. Det har vore ein formidabel vekst i talet på årsverk. Det var 8 000 i dei fire åra Erna Solberg sat som kommunalminister. No har me ein formidabel vekst på nær 50 000 årsverk. Det har vore langt mindre øymerking og detaljstyring av kommunane. Øymerking er detaljstyring. Det var langt meir øymerking under Høgre enn det har vore under denne regjeringa. Det er historisk låg øymerking av midlane til kommunesektoren.

Eg ynskjer at dei skal prioritere. Ja, staten legg føringar. Det har staten alltid gjort. Staten har også ei plikt til å gjere det for at me skal ha både likeverd og ei retning i politikken som både regjering og storting har både rett og plikt til å fastleggje. Men innanfor dei rammene har kommunane atskilleg meir økonomisk handlingsrom og moglegheit til å prioritere lokalt. Det er også det som gjeld i denne saka som me diskuterer i dag – det skal prioriterast lokalt.

Spørsmål 4

Fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren: «Skatteinntektene overgår nok en gang skatteanslagene kraftig. Under regjeringen Stoltenberg er skatteanslaget underestimert hvert år, totalt med ca. 70 mrd. kr i perioden 2005–2010. Trenden ser ut til å fortsette i 2012. Dette er isolert sett gledelig, men det er svært betenkelig om skatteanslag og prognoser som legges til grunn i budsjettene er så lite treffsikre som en nå kan få inntrykk av.

Er statsråden bekymret for lite treffsikre modeller når det gjelder skatteinngang?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da spørderen ikke er til stede.

Spørsmål 5

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:35:12]: «Finansministeren har uttrykt bekymring over EUs økonomiske situasjon. Den bekymringen deler undertegnede. Om Norge sier statsråden 3. november: «Det er først og fremst den konkurranseutsatte industrien som får lide under redusert vekst og investeringslyst i Europa.» I et dårlig globalt mar-

ked overlever de bedrifter med best marginer og omstillingsevne. Norsk industri har fått svekket konkurransevne som følge av mange særnorske, politiske vedtak om klimakrav og -avgifter.

Hvilke vurderinger gjør regjeringen rundt dette?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:35:49]: Norsk industris omstillingsevne er stor. Det er allikevel bekymringsfullt når EU-området, som er det største markedet for norske eksportbedrifter, har så store utfordringer som det vi ser nå. Norske bedrifter har gjennomgående gode rammevilkår, også når det gjelder miljøområdet. EUs kvotesystem, som norske bedrifter deltar i, har regler som balanserer hensynet til konkurranse og miljø. I dette systemet er kvoteprisen lik for alle europeiske bedrifter. Bedrifter blir stilt overfor en lik pris på utslipp, noe som gir incentiver til å redusere CO₂-utslipp der det koster minst. Et slikt system bidrar og til utvikling av mer klimavennlig teknologi.

For store deler av industrien er kostnader ved utslippsreguleringer små i forhold til øvrige kostnader. Andre innsatsfaktorer har som regel større betydning, f.eks. investeringskostnader ved å bygge nye anlegg, prisen på elektrisk kraft og prisen på arbeidskraft. Nærhet til markedet er og ofte avgjørende. Deler av norsk kraftkrevende industri er verdensledende i bruk av miljøteknologi. Dette skyldes at bedrifter i lang tid har blitt pålagt krav til miljøstandarder, samt utslippskvoter fra myndighetene.

Regjeringen har stor oppmerksomhet rettet mot industriens konkurransekraft i det internasjonale markedet. En framtidsrettet og forutsigbar økonomisk politikk er en viktig del av regjeringens politikk i så måte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:37:37]: Jeg sto egentlig og ventet på svaret, for dette var veldig generelt. Alle kostnader betyr noe for marginene, altså bunnlinjen til industrien. Det at energi er en kostnad, er noe alle som driver med aluminium, vet. Forskjellen her er at Norge har flere pålagte kostnader i forhold til f.eks. CO₂-utslipp enn det konkurrentene har, og det er gjerne akkurat de kostnadene som gjør at marginene i Norge blir dårligere enn det man har i konkurrentlandene, og som gjør at de miljøvennlige aluminiumsverkene går dårligere økonomisk enn de mer forurensende i andre land. Da er det det som betyr noe for om en fortsatt har konkurransevne i Norge. Det at markedet forsvinner litt på grunn av økonomisk nedgang, rammer alle, men det er de med de beste marginene som overlever.

Vil statsråden ta en ny runde på dette og sørge for at særnorske klimakostnader og særnorske energireguleringer blir tatt vekk, slik at norsk industri opprettholder sin gode konkurransevne?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:38:36]: Det er nettopp det som er svaret, nemlig helheten, at en må se ting i sammenheng, at en må se det totale skatte- og avgiftstrykket i en større sammenheng. Ser vi på det totale skattenivået som norske bedrifter og de som produserer, er omfattet av, har vi et skattenivå som forsvarer seg godt i internasjonale sammenhenger. Så jeg tror det er viktig å ha det med

seg. Så er det alltid slik at en kan ta enkeltreguleringer eller enkeltavgifter ut av helheten, men det er til sjunden og siste helheten i de mange forhold som avgjør konkurransekraften til bedrifter, som er avgjørende. Jeg skal ikke brodere det mer ut, men jeg tror det er viktig at en har helhetstenkingen for øye hele tiden, ellers kommer en fort ut på vidvanke.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:39:35]: Da skulle jeg foreslått at finansministeren drar litt på vidvanke og f.eks. reiser til Karmøy, der Hydro lenge har drevet aluminiumsvirksomhet, men ikke har reinvestert som følge av bl.a. hjemfallssaken, der de mistet retten til å eie vannkraft. Men Hydro har investert i Qatar og har derfor lov til å bruke gass uten spesielle CO₂-kostnader. Det betyr altså at når ny kapasitet opprettes i verden, opprettes den ikke i Norge, som følge av ulike rammebetingelser, ikke fordi verden ikke trenger aluminium, men rett og slett fordi det er mer lønnsomt for selskapet å investere andre steder. Tilsvarende vet en at f.eks. Alcoa har vurdert å ha aluminiumsverk basert på gass i Norge, men regjeringens rammebetingelser gjør at det ikke er interessant. Det er spesielt interessant å få det svaret fra finansministeren nå, når vi vet at det i VG i går sto at Finansdepartementet anbefalte at en ikke skulle videreføre klimaforlikets forpliktelser om nasjonale tiltak, nettopp fordi det ikke er gjennomførbart.

Vil statsråden gå inn i realitetene og se på de problemene som denne regjeringens politikk medfører for norsk industri?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:40:38]: Finansministeren og andre statsråder i denne regjeringen går alltid inn i realitetene som norske bedrifter og andre som produserer i og fra Norge, står framfor. Men det vil alltid være slik at man kan finne et land der ute som har andre betingelser, som har lavere skatter og avgifter enn det Norge har. Men, som sagt, en må se dette i en helhet, både hva som tjener bedriften selv, og hva bedriften finner fornuftig.

Når det for øvrig gjelder kraftregimet og kraftkontrakter, føler finansministeren at det faktisk hører noe innunder en annen statsråd, men jeg skal ta med meg de synspunktene til angjeldende statsråd.

Spørsmål 6

Bård Hoksrud (FrP) [11:41:47]: «Risikoanalysen av Oslofjordtunnelen ble lagt fram 31. oktober og tar til orde for at man opprettholder permanent stenging av tunnelen for alle kjøretøy over 7,5 tonn. Dette skaper store utfordringer med økt trafikk i Oslo og Moss–Horten. Bransjen har foreslått at man isteden kan innføre tiltak som kontroll av kjøretøy, lysregulering osv. Ingen av disse tiltakene er vurdert skikkelig i rapporten.

Vil statsråden vurdere disse tiltakene, slik at næringslivet slipper en lang og dyr omvei via Oslo?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:42:22]: Brannen i Oslofjordtunnelen 23. juni var ei alvorleg hen-

ding som gjorde skade både på sjølve tunnelen og på utstyr i tunnelen. Heldigvis gikk det ikke menneskeliv. Skadane vart utbetra i løpet av 14 dagar, og tunnelen vart opna for kjøretøy under 7,5 tonn. Statens vegvesen valde å halda tunnelen stengd for kjøretøy tyngre enn 7,5 tonn inntil det var gjennomført fleire risikoreduserande tiltak i tunnelen. Utover hausten er det gjennomført ei rekkje tiltak for å dempa farten i tunnelen. Det er òg lagt betre til rette for eit effektivt redningsarbeid i tunnelen dersom nye brannar skulle inntreffa.

Sist veke vart det lagt fram ein risikoanalyse frå konsultentselskapet Safetec. Denne konkluderer med at dei tiltaka som er utførte til no, ikkje er tilstrekkelege for å redusere risikonivået for tunge kjøretøy i Oslofjordtunnelen ned til eit akseptabelt nivå. Statens vegvesen arbeider difor vidare med utgreiing av fleire tiltak, både for å minka risikoen for at ulukker skjer, og for å redusere konsekvensane dersom ei ulukke likevel skulle skje. Vegvesenet tek sikte på at tunnelen kan bli opna for tunge kjøretøy att så tidleg som mogleg i 2012. Tiltak som representanten Hoksrud nemner, er blant dei tiltaka som blir vurderte.

Eg vil presisera at den framlagde risikoanalysen ikkje tilrår at tunnelen blir stengd permanent for tunge kjøretøy. Rapporten tilrår at det blir gjort fleire risikoreduserande tiltak som vil gjera det sikrare for både lette og tunge kjøretøy når han blir opna for tunge kjøretøy igjen.

Eg tek tryggleik på alvor. Det er difor viktig at ulike tiltak som kan gje auka tryggleik, blir vurderte, og at nødvendige tiltak blir gjennomførde for tyngre kjøretøy igjen kan få køyra i Oslofjordtunnelen. Eg har tillit til at Statens vegvesen vil gjera det som er nødvendig for å vareta tryggleiken i tunnelen og på vegane omkring, samtidig som omsynet til næringstransporten blir vareteke.

Bård Hoksrud (FrP) [11:44:49]: Jeg synes det er bra at statsråden tar sikkerheten på alvor. Det tror jeg alle er opptatt av. Men dette skjedde altså i juni. Nå er vi i november, og nå sier statsråden at tunnelen kanskje vil kunne åpnes i 2012 en gang. Jeg synes det er veldig tafatt, når man vet hvor utrolig viktig denne tunnelen er for næringslivet, og hva det betyr i ekstrakostnader og ikke minst miljøbelastning for de lokalsamfunnene som får tungtrafikken enten via Horten–Moss eller via Oslo. Det er en kjempestor belastning, og det gjør at det er nødt til å komme tiltak der.

Jeg synes statsråden kunne vært mye tydeligere. Jeg mener at lysregulering er et tiltak som man nesten kunne igangsatt i morgen hvis det hadde vært politisk vilje til å gjøre det, slik at disse lastebilene kunne kommet gjennom tunnelen på en god og trygg måte. Da ville man ha en lysregulering som gjorde at man bare kunne kjøre igjennom én vei, og da ville sikkerheten sannsynligvis blitt veldig mye bedre ivaretatt.

Jeg vil utfordre statsråden på det: Hvorfor ser man ikke på de tiltakene som kan settes i verk raskt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:45:52]: Risikoanalysen viser at dei førebyggjande strakstiltaka er gode og vil redusere risikoen for at alvorlege hendingar

oppstår. Det er likevel ikkje nok. Viss tunge køyretøy igjen får lov til å køyra i tunnelen, er det trass i strakstiltaka. Ein får høg risiko for nye brannar i tunnelen. Viss ein ny stor brann oppstår, kan det gje same resultat som 23. juni eller verre. Med andre ord: Persontryggleiken i tunnelen er for dårleg. Det kjem av at tunnelen er 7,3 km lang og berre har éin rømmingsveg. Faren for å ta fyr og bli fanga i røyken er difor stor. Det er difor Statens vegvesen no legg stor vekt på redningstiltaka i det vidare arbeidet. Målet er å oppnå tilstrekkeleg tryggleik, slik at tunnelen igjen kan opnast for alle køyretøy.

Det er bestilt ein tilleggsanalyse om evakueringsform i tunnelen for å sjå om eit slikt tiltak vil gje betre persontryggleik. Elles er dei andre tiltaka som Hoksrud nemner, til vurdering, som eg allereie har sagt.

Bård Hoksrud (FrP) [11:46:59]: Jeg registrerer at statsråden bare prater rundt det. Jeg har lyst til å gå litt tilbake til rapporten som statsråden er så opptatt av. Så vidt jeg vet, er det en rapport hvor dette selskapet har hatt samtaler med folk i Statens vegvesen og noen veldig få til. Så har man laget en rapport uten at man egentlig har latt også andre få slippe til og komme med innspill.

For næringslivet, som kjører 1 000 trailere i døgnet gjennom denne tunnelen, er det en enorm belastning, som kommer på omkjøringsveiene, og som det er viktig å få gjort noe med. Jeg tror også det er veldig viktig for næringslivet å få denne tunnelen på plass.

Det vil også medføre en ekstrabelastning på de bilistene som må betale ekstraregningen for at alle disse tungbilene som har kjørt igjennom, nå ikke lenger kan kjøre igjennom, i form av bompenger. Og det blir utsetter. Hvis statsråden i hvert fall hadde sørget for at man fra statens side finansierte de tapte inntektene til bompengeselskapene, hadde det i hvert fall ikke blitt forsinkelser i når dette er nedbetalt.

Som sagt, jeg håper virkelig at statsråden tar dette på alvor.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:48:07]: Eg må faktisk be om å bli trudd på at det verken handlar om å snakka rundt ei så alvorleg sak som denne eller å ikkje ta denne situasjonen på alvor. Det gjeld både næringslivet og annan trafikk gjennom tunnelen så vel som dei belastningane som er på begge sider av Oslofjorden og ikkje minst i Oslo, når trafikksystemet i dag på grunn av denne ulukka har vorte som det har vorte. Difor er det også slik at Statens vegvesen no gjer det dei kan – både lyttar til dei innspela som kjem, og sørgjer for tilstrekkelege analysar sjølve for fyrst og fremst å ta betre vare på persontryggleiken. Det er det aller viktigaste. Så vil tunnelen bli opna igjen så snart som det er forsvarleg.

Spørsmål 7

Knut Arild Hareide (KrF) [11:49:30]: Eg har gleda av å stille følgjande spørsmål til samferdselsministeren: «Oslofjordtunnelen er underdimensjonert for dagens

trafikk. Om to år opphører brukerbetalingen, og det må forventes ytterligere økning. Samtidig er det tilhørende veisystemet i Oslofjordforbindelsen, spesielt på vestsiden, ikke godt nok utbygd. Belastningen på veisystemet i vestregionen vil øke ytterligere dersom tunnelen stenges for kjøretøy over 7,5 tonn.

Vil statsråden vurdere utvidet egenbetaling i Oslofjordtunnelen samt se dette i sammenheng med bl.a. oppgradering av tilførselsveiene rv. 23 og Røykenveien?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:50:07]: Trafikken gjennom Oslofjordtunnelen må vurderast nøye både på kort og lang sikt. Ei vidare innkrevjing av bompengar må sjåast i lys av ei eventuell utviding av Oslofjordtunnelen. Eg er kjend med at det lokalt blir arbeidd med opplegg for bompengefinansiert utbetring av vegane i Røyken og Lier kommunar. I tillegg er det i St.meld. nr. 16 for 2008–2009, altså Nasjonal transportplan for 2010–2019, vurdert som aktuelt ei utbygging av strekninga Dagslet–Linnes på rv. 23 i perioden 2014–2019 dersom det blir lokal tilslutning til eit eige opplegg for delvis bompengefinansiering.

Når det gjeld prioriteringa framover, vil eg visa til NTP-prosessen og dei avvegingane og prioriteringane som skal gjerast lokalt i den samanhengen. Samferdselsdepartementet har f.eks. som mål å ha møte med alle fylkeskommunane i løpet av kommande vår, altså våren 2012.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:51:42]: Eg takkar for svaret. Eg opplever at statsråden i det svaret ho gir, har forståing for utfordringa med at når brukarbetalinga forsvinn, så vil det nok her på nytt bli ein trafikkauke på eit veldig belasta, sensitivt område. Det har me erfaringar med, og det har vore min tanke med å stille nettopp dette spørsmålet – at me no må sjå dette i samanheng.

Me veit jo, som statsråden tek opp her, at ei utviding kan vere aktuelt, men òg dei vegane som er tilhøyrande i nærleiken, har behov for oppgraderingar, ikkje minst når me veit at trafikken i dag er stor, og at han kan bli større.

Eg registrerer òg at statsråden nemner Røyken og Lier og heile Spikkestadkorridoren. Eg håpar det kan vere møte her både med Buskerud fylke og Akershus fylke, som dette vedkjem sterkt.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:52:43]: Lat meg fyrst seia at leiaren i transportkomiteen reiser eit svært viktig spørsmål. Det er rett, som han seier, at Oslofjordtunnelen er underdimensjonert i forhold til slik trafikkutviklinga no har vore. I dag er årsdøgnetrafikken gjennom Oslofjordtunnelen på om lag 7 000. Å halda fram med innkrevjing av bompengar der må ein difor sjå i samanheng med utviklinga av trafikken gjennom tunnelen. Innkrevjinga av bompengar i prosjektet er på om lag 100 mill. kr i året. Det er heilt klart at det er nødvendig i denne samanhengen med god dialog både med Røyken og Akershus for òg å sjå på løysingar som gjeld trafikken på vegsida av fjorden, særleg på Buskerudsida.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:53:48]: Eg takkar på nytt for svaret fordi eg opplever at her er noko av mi bekymring knytt til dette motteke av statsråden.

Når departementet no vidare skal ha dialog med partane, meiner eg dei må sjå på dei gode prosjekta som gjer at brukarbetalinga ikkje forsvinn heilt, og me plutsleg får ein betydeleg auke i trafikken. Så vil eg òg gjerne vere med i ein dialog og sjå på kva for gode prosjekt me kan få til for å forbetre dette. Når me veit at både Oslofjordforbindelsen i seg sjølv treng utviding, og at vegnettet i nærleiken av dette treng det, meiner eg me ikkje må stille oss slik at me legg opp til ein sterkt aukande trafikk, og at han kjem plutsleg. Me har no berre to år på oss. Derfor er eg oppteken av at det er ein dialog mellom departementet og dei fylkeskommunane og kommunane i saka som dette vedkjem.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:54:44]: Det kan eg altså bekrefte: Vi skal ha ein dialog med begge desse fylka. Det blir ikkje i dag arbeidd med opplegg for utviding av innkrevjinga i bomstasjonen på Måna – altså på Akershus-sida – for å finansiera vegar i Røyken. Det er det fleire årsaker til. Det er problematisk i forhold til føresetnaden om at det skal vera samanheng mellom betaling og nytte. Men det er svært viktig her både å vera klar over korleis situasjonen er i dag, og korleis han kan bli, og vera føre var når det gjeld tiltak.

Spørsmål 8

Øyvind Halleraker (H) [11:55:47]: «Det er en falliterklæring for landets langsiktige veiplanlegging at vi er nødt til å stenge en sentral transportåre som Oslofjordtunnelen. Næringslivet påføres ekstrakostnader, trafikksikkerheten på omkjøringsveiene rundt Oslofjorden blir betydelig forverret, og miljøbelastningen øker fordi regjeringen ikke har en langsiktighet i sin politikk. Vi har mange tunneler i dette landet, og flere av dem er undersjøiske.

Kan statsråden vise til en helhetlig strategi i denne sammenheng?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:56:26]: Vi har svært mange gamle tunneler som er bygde med lågere krav til tryggleik enn det som vart gjort gjeldande frå 2007 gjennom «Forskrift om minimum sikkerhetskrav til visse vegtunneler». Dei nye krava er innarbeidde i vegnormalen for tunneler. I stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan for 2010–2019 vart det sett av ekstra midlar til å utbetra eksisterande tunneler, noko som gjer at vi alt er i gang med å betra tryggleiken i mange tunneler på riksvegnettet.

I samband med Nasjonal transportplan 2014–2023 har Statens vegvesen gjennomført ei omfattande kartlegging av alle tunneler på riks- og fylkesvegnettet. Det blir no arbeidd med ein rapport som vil gje oversikt over tiltak og kostnader ved å tilfredsstilla alle krava i forskrifta til tryggleik i tunneler, og andre tiltak som er nødvendige for å fjer-

na teknisk forfall i tunnelane, m.a. utskifting av gammalt utstyr. Oversikta vil også omfatta behov for etablering av nødutganger og bygging av ekstra tunnellop.

I transportetatane sitt forslag til Nasjonal transportplan 2014–2023 vil Statens vegvesen leggja fram eit forslag til strategi for å sikra at tryggleiken i alle tunneler på riksvegnettet blir i samsvar med gjeldande forskrift. Dette vil vera eit viktig grunnlag når regjeringa legg fram stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan 2014–2023 tidleg i 2013.

Med dette trur eg at eg har gjort greie for både det forarbeidet som no er i gang, og at det vil bli lagt fram ein slik strategi som representanten etterlyser, slik at han får moglegheit til å delta i den debatten i samband med ny Nasjonal transportplan.

Øyvind Halleraker (H) [11:58:40]: Jeg takker for svaret. Jeg ser det som en naturlig oppfølging av en sånn hendelse at det kommer en slik strategi, og at det kommer i NTP-rulleringen.

Det som er det spennende spørsmålet, er om det også vil bli lagt inn midler til disse nødvendige utbedringene, som nødvendigvis vil bli ganske omfattende. Dette er én av mange undersjøiske tunneler. Vi har riktignok ikke så mange undersjøiske som vi har tunneler på land, men de undersjøiske er jo i en litt spesiell kategori, fordi de medfører helt andre krav til sikkerhet, og det er også stigningsforhold.

Mitt spørsmål er: Ser hun at denne stengningen på kort sikt vil få konsekvenser for andre undersjøiske tunneler før man greier å få utbedret disse tunnelene som åpenbart vil ligge i denne strategien som kommer i NTP?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:59:37]: Vi må presisera aller fyrst: Det arbeidet som eg no refererte til, er ikkje eit resultat av ulukka i juni. Det er tvert imot slik at forskrifta kom i 2007. Ekstra midlar til utbetring av nokre tunneler kom i gjeldande NTP, og Statens vegvesen har eit oppdrag som grunnlag for ein strategi i neste Nasjonal transportplan. Så er det klart at når ei ulukke som dette skjer, blir det ei anna merksemd enn det har vore òg på dei undersjøiske tunnelane – det er heilt naturleg. Når det gjeld på kva måte det blir følgt opp, eventuelt storleik på midlar osv., trur eg representanten Halleraker vil ha stor forståing for at det er noko tidleg å svara her og no, men at det blir eit viktig tema, det er heilt sikkert.

Øyvind Halleraker (H) [12:00:41]: Det var bare ett av temaene mine – jeg spurte også om det har konsekvenser som eventuell stenging for tyngre kjøretøyer også i andre undersjøiske tunneler.

En del andre undersjøiske tunneler har ikke den omkjøringsmuligheten som har vært tema her tidligere i dag. Men det som ikke har vært tema, er den store ekstrabelastning dette vil føre på strekningen Moss–Horten, og spesielt Østfoldbyen Moss. Det synes jeg også bør omtales i dette ordskiftet. Det er klart at vi her kan få en veldig uheldig ekstrabelastning, og de som bor i dette området, bør få et svar og en helhetlig vurde-

ring fra statsråden om hvilke tanker hun gjør seg om dette.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:01:32]: Lat meg òg visa til dei to føregåande spørsmåla, både om når tunnelen kan opnast for enda tyngre kjøretøy enn dei som slepp igjennom i dag, og om kva som kan gjerast for å sikra betre vegsystem spesielt på Buskerud-sida i høve til i dag. Lat meg òg seia i tillegg at i Moss er dette problematisk – det er det ingen tvil om. No var det snakk om Oslofjordtunnelen, og det er klart at det blir ei meirbelastning på Moss–Horten. Dette er spørsmål eg er klar over, og dermed ser på; både når tunnelen kan opnast igjen, kva som kan gjerast for å sikra betre vegsystem og også sjølv sagt sambandet Moss–Horten og kapasiteten der. Så eg takkar for òg den påminninga i dette spørsmålet.

Spørsmål 9

Ingjerd Schou (H) [12:02:51]: Jeg skulle gjerne oppholdt meg lenger i Moss og Horten, men vi går nå til tog og jernbane:

«Det er fremkommet at togselskapet CargoNet, et hel-eiet datterselskap av NSB, skal selge 5–10 lokomotiver av typen Di 8. Salget av disse lokomotivene til utlandet betyr at norske godstogselskap har gått glipp av en mulighet til å oppgradere til en mer miljøvennlig og moderne trekkraft.

Kan statsråden redegjøre nærmere for salget av disse lokomotivene og spesielt belyse de forretningsmessige vurderingene bak beslutningen om å selge til utlandet?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:03:32]: CargoNet eig i dag 17 operative lokomotiv av typen Di 8. Disse vart leverte rundt 1996 til dåverande NSB Gods. Personell og materiell vart ein del av CargoNet AS då dette selskapet vart skilt ut frå NSB i 2002.

CargoNet har sidan etableringa hatt ein monaleg auke i kombinerte transportar. Storleiken på dei aktuelle lokomotiva gjer dei lite eigna til denne typen transport. Dei vart i si tid kjøpt for vognlast og som skiftelokomotiv på terminalar.

For trekking av tog med containerar og semitrailerar på lengre strekningar må desse lokomotiva i dei fleste høve bli køyrde to og to saman. Dette er ikkje driftsmessig, miljømessig eller økonomisk tilfredstillande. Lokomotiva vart difor erstatta av nye og større lokomotiv som er betre eigna m.a. på Nordlandsbanen.

Di 8-lokomotiva har vore lagde ut for sal på marknaden av CargoNet sidan 2003–2004, og det har òg tidlegare vore drøftingar med aktuelle kjøparar, utan resultat. CargoNet har ikkje lagt avgrensingar på kvar desse lokomotiva kan seljast. Det er såleis ikkje slik at norske togselskap ikkje kan by på lokomotiva.

Eg meiner at vedtak om kven som skal få kjøpa lokomotiva, er noko som CargoNet må fatta på kommersielt grunnlag.

Ingjerd Schou (H) [12:05:20]: Takk for svaret.

Jeg har lyst til å følge opp med å si at de norske aktørene – det sies også fra statsråden – har fra 2003–2004, eller eventuelt litt tidligere også, vært vel kjent med at disse skulle avhendes. Mitt spørsmål gjelder ikke behovet for å kjøpe nye.

De andre aktørene har tog, lokomotiv, som er over 50 år gamle, og som forurensar. De lokomotivene det her er snakk om, er 13–14 år gamle og har en levetid på opp til 30–40 år. Så spørsmålet er mer hvordan norske aktører etter 2003 – det er 8–9 år siden – har blitt aktivt tilbudt, som en del av konkurransen, muligheten til å by på lokomotiver som tross alt er så pass moderne i forhold til de forurensende som nå går på sporet.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:06:20]: Slik eg kjenner denne saka, har CargoNet både gjennom egne aktørar og på ulikt vis gjort dette salet kjent. Dei har ikkje lagt avgrensingar på om det skulle vera norske eller utanlandske kjøparar. Det er altså ikkje det som har vore dilemmaet frå deira side – det er det faktumet at det har vore få interessantar. CargoNet må selja desse lokomotiva til høgstbydande, og om det no er slik at her er kjøparar som tilbyr ein forsvarleg sum, blir dei selde.

Ingjerd Schou (H) [12:07:22]: Nå er det jo slik at dette er et datterselskap av NSB hvor statsråden er generalforsamling, og når statsråden sier at dette har blitt kjent på ulikt vis for aktørene, handler vel det også om å synliggjøre hva man faktisk kan selge lokomotivene for, og at man aktivt annonserer.

Transportsektoren er viktig for å nå klimaforliket her hjemme. Vi vet at de lokomotivene som private aktører i dag bruker på sporet, forurensar, for de er gamle – i Østfold ville vi sagt gørrgamle – bortimot 50 år. De det her er snakk om, er 13–14 år, og når prisen på ulikt vis er gjort kjent, handler det vel også om å synliggjøre via annonsering hvor mye man krever i pris for denne type lokomotiver. For jeg vil tro at statsråden også er opptatt av at man ikke skal forurense mer enn nødvendig. Hvis det er slik at statsråden nå sier at det ikke er for sent for norske aktører å komme på banen, er det vel også noe med å synliggjøre til hvilken pris disse lokomotivene skal selges. Hvor mye blir disse lokomotivene solgt for til England og Wales?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:08:31]: Representanten Schou og eg er einige både om at transportsektoren er viktig i seg sjølv, og at det er viktig å få ned klimautsleppa i transportsektoren. Så er det altså slik at CargoNet er eit eige selskap underlagt NSB, som òg er eit statleg AS, og eg skjønar ikkje heilt kor representanten vil – vil ho at vi skal påleggja CargoNet å selja til ein lågare pris enn marknadspris? Det er i så fall i strid med prinsippet om at staten som eigar ikkje blandar seg inn i forretningsmessige disposisjonar i selskap som staten eig og driv som datterselskap. Det er litt overraskande å få akkurat dette spørsmålet frå ein Høgre-representant.

Presidenten: Spørsmålet er besvart.

Ingjerd Schou (H) [12:09:33]: President! Jeg kan ikke se at spørsmålet ble besvart. Takk.

Presidenten: Spørsmålet er besvart.

Spørsmål 10

Åshild Karoline Haugland (FrP) [12:09:53]: Jeg har gledet av å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I planleggingsfasen av nye veitraseer eller oppgradering av etablerte veistrekninger legges det til grunn en gitt prognose for trafikkvekst. Historisk ser man at prognosen er underestimert i forhold til faktisk vekst, både på kort og lang sikt.

Vil statsråden ta initiativ til å forbedre modellen for beregning av trafikkvekst?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:10:22]: Ein ting er sikker: Framtida er uviss. Likevel må vi som grunnlag for avgjerder om ny transportinfrastruktur ha ei oppfatning av utviklinga langt fram i tid. Til dette nyttar vi transportmodellar som verktøy. Slike prognosar er meinte å vera langsiktige. Variasjonar frå år til år kan vi ikkje fanga opp. Kor gode eller dårlege dei er, må vi difor vurdere i eit langsiktig perspektiv.

Det er rett som representanten Haugland seier, at over tid har desse prognosane – eller grunnprognosane som dei er kalla – vore for låge. Dette kjem m.a. av at transportmodellane og andre grunnlagsdata som vart nytta på siste halvdel av 1990-talet, har nokre svake sider. Prognosar for økonomisk vekst og folkeauke er viktige element i grunnprognosane. Desse prognosane, eller framskrivingane, får vi frå Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå. Til dømes vart den verkelege økonomiske veksten større enn prognosen. Det vart dessutan i hovudsak nytta fylkesvise grunnprognosar som prognose for konkrete prosjekt.

Eg vil presisere at i tillegg til grunnprognosane kjem den trafikkveksten som eit nytt prosjekt kan skapa. Det kan vera anten nyskapt eller overført trafikk og vil avhenge av lokale tilhøve. Overført trafikk kan vera frå andre transportformer eller andre vegruter. Dette kan vurderast under analysen av dei einskilte prosjekta eller ein prosjektpakke.

Så til spørsmålet om kva vi gjer for å betra prognosane. Det skjer heile tida eit utviklingsarbeid i transportetatar og forskingsmiljø. Mellom anna kan vi no laga grunnprognosar for ei vegstrekning, ikkje berre på fylkesnivå. For byar er det viktig å få godt fram korleis belastninga på trafikksystemet varierer over tid. Det er ein tett dialog med Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet om levering av grunnlagsdata. Samla sett meiner eg at det no er eit betre grunnlag for trafikkprognosane enn tidlegare, men at framtida er uviss, kan vi aldri rekna oss vekk frå.

Åshild Karoline Haugland (FrP) [12:12:43]: Trafikkprognosene legges til grunn for å beregne lønnsomheten av veiprosjekter. Det brukes også for å beregne nedbetaling av veiprosjekter gjennom bompengefinansie-

ring, som grunnlag for dimensjonering av veiene og for å beregne trafikksikkerhetsbehovet.

Metoden som benyttes for å lage disse prognosene, ble revidert i 2001. Transportøkonomisk institutt har sammenlignet de årlige trafikkprognosene med faktisk trafikkutvikling i perioden etter at prognosene ble revidert, og konkluderer fortsatt med at trafikkprognosene er for lave.

Er statsråden redd for at framtidig veiutbygging underdimensjoneres i forhold til trafikkvolumet?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:13:27]: Der som vi går igjennom prognosar for ulike vegar, trur eg vi vil få noko ulikt resultat fordi det er faktorar her som er vanskelege å spå. Men at det er gode eksempel frå prosjekt som nyleg er ferdigstilte, på at prognosane tok feil, altså at prognosane var lågare, er det ingen tvil om. Det er òg derfor det er så viktig å arbeida med modellane uavla-teleg – for å leggja eit så godt grunnlag som mogleg for ei avgjerd.

Åshild Karoline Haugland (FrP) [12:14:24]: Dersom trafikkprognosene underestimeres, vil det føre til at veistrekninger blir underdimensjonert. Dette er sløsing med samfunnets ressurser. Det har vært en debatt i dag hvor man viser klare eksempler på hvilke konsekvenser det får når veiene er underdimensjonert. Du får store trafikkutfordringer og sikkerhetsutfordringer. Når det gjelder hjemfylket mitt, Aust-Agder, er jeg veldig redd for at den nye traseen E39 fra Kristiansand vestover mot Stavanger vil bli bygd som en to- og trefeltsvei fordi man antar en urealistisk lav trafikkvekst.

Er statsråden enig i prinsippet om at all utbygging på rute 3 skal bygges som en firefelts vei?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [12:15:06]: Det er slik at det er ei KVV – konseptvalutgreiing – Søgne-Ålgård som er på høyring i desse dagar, der både departementet og regjeringa skal ta stilling til korleis den vegen skal byggjast. Etter at høyringa er over, vil denne avgjerda i tillegg vera eit av mange grunnlag for prioriteringar i neste Nasjonal transportplan.

Men det eg kan seia, er at det er ulike meiningar om denne vegen – om han skal byggjast som to- eller trefelts – eller firefelts på sikt. Det har eg allereie sett av høyringane. Difor er det viktig med eit så godt grunnlag som mogleg, og det er viktig å lytta til dei som køyrer denne strekninga, og som bur i området.

Spørsmål 11

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [12:16:32]: Mitt spørsmål går til justisministeren:

«Oslo og Norge er rammet av en voldtektsbølge. Statsråden har med rette tidligere omtalt dette som nestendrap. Situasjonen for dem som blir utsatt for slike grusomme handlinger, er dessverre langt fra god nok. De må bl.a. betale for psykologtimer selv samt ofte leve med frykten i forhold til at overgripere ikke blir dømt og straffet.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at langt flere overgripere blir pågrepet og dømt, samt sørge for at ofrene får en tilfredsstillende oppfølging?»

Statsråd Knut Storberget [12:17:09]: Fire av spørsmålene jeg får til spørretimen i dag, handler om voldtekt. Det er bra at dette løftes opp på den politiske dagsordenen så ettertrykkelig som vi har sett det i løpet av de siste dagene.

Voldtekt er en krenkelse av menneskeverdet på det groveste og er alvorlig kriminalitet. Regjeringa har over lengre tid arbeidet for å bekjempe voldtekt, både de som skjer på gatene, og ikke minst de som skjer hjemme hos folk. Det omfatter forebygging, etterforskning, domstolsbehandling, hjelpetiltak etter voldtekt, erstatning og bistandsadvokatorordningen. Det gjenstår imidlertid utfordringer. Vi vil fortsette det arbeidet vi allerede gjør for å bekjempe voldtekt på landsbasis, og vi intensiverer innsatsen, spesielt i Oslo, i forbindelse med den situasjonen vi har hatt de siste helgene.

Jeg vil understreke at før vi konkluderer i forhold til økningen av antall overfallsvoldtekter, må det foretas en analyse av tallgrunnlaget med samme metoder og grundighet som lå til grunn for fjorårets tall. Det er også grunn til å minne om at den største andelen av voldtektene skjer mellom personer som kjenner hverandre. Det kan bidra til å spre unødvendig frykt når det gis et bilde av at det skjer voldtekter hele tiden, overalt i Oslo, men det er absolutt grunn til å ta situasjonen i Oslo på høyeste alvor.

Når dette er sagt, skal vi gjøre alt vi kan for å gjøre Oslos gater trygge – også for kvinner – og for at flere overgripere blir pågrepet og dømt. Fredag 4. november hadde jeg møte med politidirektøren, politimesteren i Oslo, leder for Oslo-politiets volds- og sedelighetsseksjon, Kripes og riksadvokaten for å høre deres vurdering av situasjonen og for å diskutere mulige tiltak. Det var et svært nyttig møte, og jeg er nå trygg på at politiet iverksetter flere tiltak, som denne situasjonen krever.

Voldtektssaker er utfordrende å etterforske og bevise og krever store ressurser. Politimesteren i Oslo har opplyst av sedelighetsavsnittet nå styrkes med ti stillinger.

Ved behov vil Voldtektsgruppa ved Kripes og landet for øvrig kunne bistå Oslo-politiet. Voldtektsgruppa skal bidra til økt kvalitet, redusert behandlingstid og raskere oppklaring. Regjeringa har foreslått fire nye stillinger i budsjettet for 2012 for Voldtektsgruppa, slik at man nå er oppe i 16.

Jeg minner også om at DNA-reformen har åpnet for at også mindre alvorlig kriminalitet kan registreres i DNA-registeret, og det vil kunne bidra til å identifisere lovbrøtere så tidlig som mulig – også dem som begår alvorligere straffbare handlinger. Det er i dag god kapasitet for analyser av DNA-personprøver, og jeg er glad for å kunne fortelle at restansene er nedarbeidet.

I dag er grensen for å bli registrert i DNA-registeret dom på 60 dagers fengsel. Vi vil vurdere å senke denne grensen, slik at det tas DNA-prøve også av dem som blir dømt for mindre alvorlig kriminalitet, noe som kan bidra til flere oppklaringer. Det er en liten gruppe mennesker

som begår store deler av kriminaliteten, og de går igjen også når det gjelder mindre alvorlig kriminalitet. Dette må imidlertid vurderes nøye og bl.a. veies opp mot viktige personvern hensyn.

En forutsetning for at etterforskning kan iverksettes, er at ofre for voldtekt anmelder overgrepet. Et viktig bidrag for å øke anmeldeshyppigheten er å sørge for at den som kommer til politiet, møtes med empati og profesjonalitet.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [12:20:27]: Jeg takker for svaret og for at justisministeren ser ut til å ta situasjonen på alvor.

Det utløser betydelige kostnader innen helse og omsorg å følge opp den som blir utsatt for et overgrep. Vi bruker mye ressurser på etterforskning – og forhåpentligvis på soning, hvis vi greier å ta overgrepsmannen. Jeg lurer på om justisministeren noen gang har satt opp regnestykket: Hva koster det å reparere skaden, som ikke blir ordentlig reparert, for det mennesket som blir utsatt for dette – midler som kunne vært flyttet til forebygging og til mer politi, altså et samfunnsregnskap for hele denne situasjonen?

Statsråd Knut Storberget [12:21:14]: Det fins flere forsøk på å lage samfunnsregnskap for kriminalitet generelt og overgrep spesielt. Men jeg har den oppfatningen – og det er den samme som spøreren har – at det er mye billigere å forebygge, det å få tatt ut dem som begår overgrep, slik at de ikke begår nye overgrep. For meg er det ikke noe behov for å få noen nærmere tall på det. Det er økonomien i det.

Men det andre, og det aller viktigste, er belastningen for dem som utsettes for dette. Det å få en by, det å få et samfunn, hvor vi har mindre voldskriminalitet, mindre vold mot kvinner, gir bedre livskvalitet for dem som utsettes for dette – selvfølgelig – og det er det bærende. Det er derfor jeg er glad for at vi tenker såpass bredt når det gjelder innsatsen mot bl.a. voldtekt. Det løser vi ikke bare med reparative tiltak, men vi må tenke skjenkepolitikk, hvordan gatene våre er med hensyn til belysning, transport hjem osv.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [12:22:20]: Justisministeren var også innledningsvis innom at flest voldtekter skjer blant kjente eller i nære relasjoner. Det er kanskje en debatt som er kommet litt i skyggen av overfallsvoldtektene, men svaret til justisministeren handlet jo mye om det. Kan justisministeren si litt om hvilke tanker han gjør seg når det gjelder voldtekter som skjer i hjemmet?

Statsråd Knut Storberget [12:22:54]: For det første er jeg glad for at spøreren løfter fram det. Det er altså sånn at mens vi har disse overfallsvoldtektene, som er alvorlige nok – jeg understreker det – er det et langt større antall både som anmeldes, og som faktisk begås og skjer mellom folk som kjenner hverandre, i hjemmet. Det har en betydelig krenkelse i seg.

Jeg vil vise til regjeringas handlingsplan Vendepunkt, som kom for noen år siden. Der har vi en god oppfyllelsesprosent, etter min mening, f.eks. med tiltak som det å

kunne få bistandsadvokat før anmeldelse inngis – jeg tror det er veldig viktig for de kvinnene som utsettes for dette, å få rådgivning om hvorvidt man skal gå til anmeldelse, fordi vi ser at anmeldelsene ofte kommer for sent. Det at man har voldtektsmottak som kan sikre bevis når dette har skjedd, er helt avgjørende, og så har jeg også tro på de gode krefter ute i politiet som nå virkelig har satt dette på dagsordenen, og fått opp antall anmeldelser for vold mot kvinner.

Spørsmål 12

Øyvind Korsberg (FrP) [12:24:13]: Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Dagens Næringsliv har avslørt og kartlagt dopingmiljøet i Norge. I den forbindelse fremkommer det at Kripos ikke prioriterer kampen mot dopingkriminaliteten. Det fremkommer også at Kripos er fraværende når det gjelder deltakelse i internasjonale fora der dette er tema. Årsaken til Kripos sitt fravær på alle arenaer når det gjelder bekjempelse av dopingkriminalitet, er manglende økonomiske ressurser, noe som også videreføres i budsjettet for 2012.

Hva vil statsråden gjøre for å bekjempe dopingkriminaliteten?»

Statsråd Knut Storberget [12:24:49]: Bruk av doping, herunder anabole steroider, har vanligvis vært knyttet til idrettsutøvere i prestasjonsfremmende hensikt. I de senere år syns imidlertid fenomenet å ha spredd seg til andre grupper utenfor den organiserte idretten. Dette gir oss ulike utfordringer knyttet til bl.a. mulig sammenheng mellom dopingmidler og organisert kriminalitet, og dopingbruk og vold.

Kunnskapen om dopingbruk og dopingkriminalitet er relativt fragmentert. Imidlertid syns den kunnskapen vi nå har på området, å tyde på at bruk av dopingmidler, herunder anabole steroider, utenom idretten øker.

Kunnskapen framkommet de senere årene, både gjennom forskningsprosjekter og reportasjer i medier, om utviklingen man har hatt de senere årene, er urovekkende. Spørsmålet om å gjøre erverv, besittelse og bruk av dopingmidler også straffbart på linje med smugling, produksjon og omsetning har vært vurdert i flere sammenhenger, bl.a. i forbindelse med den nye straffeloven. Spørsmålet har vært om problemet har så store konsekvenser for samfunnet og enkeltindivider og er så omfattende at det bør straffebelegges. Generelt har man tidligere vært tilbakeholden med å bruke straff der enkeltindivider skader seg sjøl.

Regjeringa er opptatt av å sikre mobilisering mot doping når det gjelder forebygging, behandling og ikke minst kriminalitetsbekjempelse. Det må skje på en bred flanke. Doping blir således ett av temaene i stortingsmeldinga om rusmiddelpolitikk som kommer i 2012. I Ot.prp. nr. 22 for 2008–2009 om lov om endring i straffeloven varslet dessuten regjeringa at man skal komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om det bør tas inn et forbud i lege-

middeloven mot bruk, erverv og besittelse av anabole androgene steroider. Regjeringa vil komme tilbake til dette spørsmålet i den kommende meldinga til Stortinget.

Politiet omhandler innsatsen mot dopingmisbruk i sin strategiske rapport «Politiets bekjempelse av narkotikakriminalitet i perioden 2011–2015». Temaet er altså ikke fraværende i politiets arbeid. Mye av dopingmidlene syns å bli kjøpt via Internett. Jeg vil nevne at Kripos for 2012 er foreslått tildelt 15 mill. kr ekstra for å styrke bekjempelsen av internettrelatert kriminalitet, noe som også antas vil kunne brukes til å bekjempe doping. Kripos vil dessuten styrke arbeidet med strategisk analyse med sikte på bedre oppfølging av dopingkriminaliteten. Videre vil Kripos forbedre rutiner og samarbeid med politidistriktene med tanke på en høyere prioritering av og styrket innsats mot slik kriminalitet.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:27:39]: Jeg takker statsråden for svaret. Doping er ikke noe som bare har vært forbeholdt idretten. Man kan gå langt tilbake i tid og se at det har vært i bruk langt utenfor idrettens område.

Det jeg stusser litt over, er at internasjonalt har både svensk politi, amerikansk politi og Interpol hatt dette høyt oppe på agendaen og gjentatte ganger invitert Norge, gjennom Kripos, til et samarbeid for å bekjempe doping som genererer en stor ulovlig og svart økonomi, som igjen er med og finansierer annen type kriminalitet.

Hvorfor har ikke Kripos prioritert et internasjonalt samarbeid for å bekjempe doping når det kan påvises at det medfører og genererer annen type kriminell aktivitet?

Statsråd Knut Storberget [12:28:44]: Det tegnes et bilde av Kripos som jeg må si jeg ikke kjenner igjen. Jeg forutsetter faktisk at når Kripos skal løfte arbeidet sitt og gi dette høyere prioritet, som jeg sa i mitt hovedsvar, vil man på lik linje som man samarbeider med andre viktige internasjonale aktører, særlig Interpol, samarbeide tett også når det gjelder å bekjempe doping.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:29:16]: Da vil jeg anbefale statsråden å lese Dagens Næringsliv. Der går det helt klart fram i mange artikler at det er stor sprik innad i politiet, og også en sterk kritikk av Kripos fra politiet for at de ikke har noen prioritert oppgave på dette. Jeg viser bl.a. til Dagens Næringsliv 2. november, der det står:

«Kripos har innrømmet at politiet ikke prioriterer den raskt voksende dopingkriminaliteten. Årsaken er ifølge Kripos at det ikke finnes noen egen strategi og handlingsplan om doping fra det overordnede Politidirektoratet.»

Videre står det:

«Det får Kripos stå for, sier politiinspektør i Politidirektoratet Harald Holmsen.»

Jeg kan nevne en rekke andre eksempler der politiet er uenig med seg selv. Statsråden viser til at det skal komme en melding i 2012, og mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden ta et initiativ til at det i alle fall blir en samlet strategi fra politiet når det gjelder bekjemping av doping?

Statsråd Knut Storberget [12:30:23]: Nå viste jeg til de strategidokumenter som bl.a. politiet har, at doping er inntatt i arbeidet opp mot det å bekjempe narkotika-kriminalitet, at det ikke er fraværende i planarbeidet, og at Kripos dessuten jobber med å styrke arbeidet med en strategisk analyse med sikte på en bedre oppfølging av dopingkriminalitet. Da forutsetter jeg – og jeg skal ta spørserens bekymring med meg i de kontaktpunkter jeg har med Kripos, og også i tildelingsbrevet som kommer – at man også ivaretar det internasjonale samarbeidet som er helt nødvendig for å komme dette ondet til livs.

Spørsmål 13

Arne Sortevik (FrP) [12:31:16]: Det er til den samme statsråden, men det er et nytt spørsmål:

«Politiet i Hordaland har det siste året måtte kutte en rekke årsverk. Ifølge Bergensavisen 1. november 2011 fikk en politipatrulje ikke bistand til å lete etter ransmenn i Bergen sentrum 30. oktober 2011 fordi politiet angivelig var opptatt med å lufte fanger som satt i arrest på politihuset. Dette fremgår av dokumentert svar fra operasjonssentralen.

Er statsråden tilfreds med en slik prioritering og med politidekningen i Hordaland?»

Statsråd Knut Storberget [12:31:54]: La meg før jeg starter på hovedsvaret mitt, bare si at jeg ikke er tilfreds med en slik prioritering og heller ikke med politidekningen. Det gjelder jo over det ganske land, og det er bakgrunnen for at vi faktisk har laget denne opptrappingsplanen for politiet fram mot 2020, som jeg kommer tilbake til.

Det er et overordnet mål for regjeringa å sikre at politi- og lensmannsetaten har tilstrekkelig bemanning og kompetanse for de oppgaver som skal utføres. Det er derfor vi i perioden 2005–2011 har økt bevilgningen til politiet og påtalemyndigheten med 4 mrd. kr, dvs. 48,8 pst. I tillegg er det i statsbudsjettet nå foreslått en økning i bevilgningen på 696 mill. kr uten å ta med investeringene i Nødnett.

For regjeringa er det viktig at den styrkingen som er gjennomført, bidrar til et politi som er bedre i stand til å forebygge og bekjempe kriminalitet, og som samtidig ivaretar befolkningens behov for trygghet, tilstedeværelse og service. Vi ser jo at en god del av kriminalitetstallene faktisk da går ned, bl.a. den mobile vinningskriminaliteten som man har hatt stor suksess med å få redusert.

Denne budsjettveksten kommer også Hordaland politidistrikt til gode. Politidistriktet har i perioden 2005–2011 hatt en budsjettøkning på ca. 200 mill. kr, dvs. 43 pst. Fra 2010 til 2011 er den på 35,8 mill. kr, dvs. 5,7 pst. – mye tall, men det viser at det kuttes ikke når man tildeler bevilgning til Hordaland.

Politidistriktet tildeles et rammebudsjett. Det er politidistriktets ledelse som har ansvaret for ressursfordeling og tjenesteordninger i distriktet, og det er den lokale ledelsen som vurderer om ressursene skal benyttes til stil-

linger eller settes inn på andre viktige områder for å sikre en best mulig polititjeneste i hele distriktet.

Arne Sortevik (FrP) [12:33:50]: Takk for svaret. Så vidt jeg kan huske, har denne regjeringen hatt ansvaret for justispolitikken siden 2005. Det oppleves fortsatt som en vanskelig situasjon for polititjenestemenn over hele landet. Stasjonssjefen ved Bergen sentrum politistasjon kommenterer hendelsen i spørsmålet slik:

«Men det er en utfordring at våre patruljer må bruke mye av sin tid på lufting av varetektsfanger, særlig i helgene når det ikke er så mange arrestforvaltere på jobb.»

Politimesteren i Hordaland politidistrikt sier til BA 2. november i år:

«Terskelen for utrykninger har blitt høyere (...)»

Og videre:

«Det er ingen tvil om at det er press på ressursene og at vi må tilpasse aktivitetsnivået etter det.»

Lederen av Politiets Fellesforbund Hordaland, Kjetil Rekdal, er fortvilet og mener at man ikke kan etterleve publikums forventninger.

Tar disse politifolkene feil, eller er det en feilprioritering hos dem som gjør at polititjenestene ikke fremstår som bedre?

Statsråd Knut Storberget [12:34:56]: Når regjeringa valgte å støtte den planen som går på å øke polititettheten i Norge fram mot 2020, var bl.a. Politiets Fellesforbund en viktig premissleverandør. Vi så at vi måtte gjøre to ting. Vi måtte utdanne flere politifolk. Det har vi da gjort. Vi ble foreslått å ha et opptak på Politihøgskolen på 550. Vi valgte 720 studenter per år, og de som kommer ut av Politihøgskolen, må ansettes. Det er en erkjennelse av at vi ønsker tettere politidekning, men når vi da i fjor ansatte 95 pst. av dem som gikk ut fra Politihøgskolen, er det den kapasiteten vi har tilgjengelig. Derfor var det også viktig for regjeringa i 2009 å øke med bl.a. 460 sivile stillinger bl.a. til arrestforvarere for å lette kapasiteten. Så jeg mener vi er et godt stykke på vei, og at vi har snudd den tendensen vi så tidligere, at politidekningen gikk ned.

Arne Sortevik (FrP) [12:36:03]: Igjen takk for svaret. Regjeringen, som altså har styrt siden 2005, sier i sin siste regjeringserklæring:

«Å sørge for trygghet i samfunnet er et velferds-spørsmål, og et stort offentlig ansvar.»

Og videre:

«Regjeringen vil fortsette styrkingen av politiets budsjetter og bemanning.»

Det er riktig, som statsråden sier, at Politihøgskolens kapasitet har økt. Det er bra. Men økningen i ressursene er fortsatt synlig til stede. Det er mangel på politifolk i aktiv tjeneste. Det er mangel på soningsplasser, og det er mangel på varetektsplasser. Disse to siste tingene er noe av det som preger problematikken knyttet til Hordaland politikammer, og som gjør politisituasjonen i Norges nest største by vanskelig.

Hva vil justisministeren gjøre på kort sikt – og jeg snak-

ker ikke om 2020, jeg snakker ikke om en plan frem mot 2020, men jeg snakker om tiltak i 2011 og i 2012 – for å bedre situasjonen?

Statsråd Knut Storberget [12:37:11]: Jeg kan gjerne snakke om 2012 og også det vi gjør nå i løpet av høsten, nemlig at for å få flere politifolk i Norge må vi utdanne flere. Derfor har vi fortsatt det ekstraordinært store opptaket på 720 studenter. Det er tre ganger så mange som på det laveste under forrige regjering, da Fremskrittspartiet var med på å lage budsjetter med de borgerlige. Det er klart at det hjelper. Vi vil fortsette med å bevilge mer penger til politiet. Det gjør vi også for 2012, som jeg viste til i mitt hovedsvar, ved at man får en økning på 696 mill. kr. Når vi samtidig i budsjettet peker på ansettelse av nye politihøgskolestudenter – jeg tror det er merket av 41 mill. kr til det – er det grep som gjøres for at vi skal nå målet i 2020, og samtidig også få bedre politidekning fra 2012.

Spørsmål 14

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:38:20]: Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til justisministeren:

«I Forsvaret valgte man for flere år siden å konvertere befalsstillinger til sivile stillinger fordi det ikke var nødvendig med militær yrkesfaglig bakgrunn for å løse disse oppgavene, eksempler er innenfor personal, materiell og IT.

Hvorfor velger ikke statsråden å organisere politietaten på samme måte, for å frigjøre ressurser med rett kompetanse til synlig politiarbeid for å gjøre samfunnet vårt tryggere?»

Statsråd Knut Storberget [12:38:49]: Dette er også et spørsmål som jeg er veldig glad for å få, fordi jeg syns det er et godt spørsmål. Men jeg mener at premisset i spørsmålet blir noe galt, for vi har faktisk valgt å prioritere den type tenkning.

Når vi har sett at det tar tid å få utdannet politihøgskolestudenter, trenger vi å få frigjort all den politimessige kapasiteten vi har, ikke bare ute i gatene, men også til å drive viktig etterforskning. Derfor er dette et arbeid som allerede har startet.

I 2009 valgte vi i forbindelse med finanskrisen å bevilge ekstra penger til politiet knyttet til over 400 sivile stillinger. En av grunnene var jo at vi så at en del sivile kunne overta noen av de arbeidsoppgavene som politifolk utførte. La meg nevne to eksempler: Det å sitte og passe på i retten oppe i Tinghuset kan gjøres av arrestforvarere med et kort kurs – de har ikke den samme kunnskap og utdanning som politifolk – og fangetransport. Men det fins flere eksempler på at politidistrikter faktisk har nyttiggjort seg de sivile stillingene og fått frigjort oppmot 280 politiårsverk fordi man satte inn sivile. Man kan f.eks. lettere foreta et avhør ute med lydbånd, bringe med seg båndet inn og la en sivil, ikke en politimann, sitte og skrive. Dette arbeidet er veldig viktig. Vi er ikke ferdig med det. Men det har heldigvis skjedd betydelige endringer i politiet, å la Forsvaret.

Jeg mener også at det blir en veldig viktig utfordring i den kommende stortingsmeldingen om resultatreformen, altså om politiets organisering, om politiets arbeid og om politiets prioritering. Men jeg er helt enig med spørteren: Vi har en stor mulighet til å øke politikapasiteten. Den har vi allerede benyttet oss av.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:40:44]: Eg takkar for svaret.

Eg er blitt informert om at nyutdanna polititenestemenn ikkje har fått forlenget sitt mellombelse tilsetjingsforhold i justisministerens heimfylke, Hedmark. I hans eigen heimkommune Elverum blir ein vist til å heva dagpengar hos Nav, og i staden blir det brukt pensjonerte politifolk til å løysa dei ordinære oppgåvene. Hos Nav har tilbodet bl.a. vore å klippa plenane i kommunen.

Kva meiner statsråden om denne forma for bruk av ressursar?

Statsråd Knut Storberget [12:41:17]: Jeg ønsker sjølsagt alle politihøgskolestudenter inn i politiet. Det er det ingen tvil om. Derfor var jeg lettet og glad da vi fikk tallene for 2010-kullet, hvor sysselsettingsgraden er på 95 pst. Det er ikke så mange andre profesjonsutdanninger som når så høyt. Etter de grep som nå er gjort, særlig siden 22. juli, er jeg overbevist om at vi vil ha bruk for hver eneste politihøgskolestudent, også de som kom ut i 2011.

De siste tallene jeg så, var at ca. 360 hadde bestått eksamen – jeg tar et visst forbehold om det – og at 280 av dem er sysselsatt. Med den innsats man nå gjør bl.a. i Oslo, hvor vi altså har inne 95 studenter, med det som ligger i budsjettet, 41 mill. kr, og forlengelse av de engasjementene som kom i år, er jeg ganske sikker på at vi kommer opp på et like høyt tall når vi til neste år skal telle opp hvordan det har gått med årets kull.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:42:22]: Eg takkar igjen for svaret.

Innan justisministeren får på plass nok politifolk til å gjera politioppgåver og ikkje sivile oppgåver, skal vi be dei kriminelle venta med å gjera lovbrøt, eller kan vi forventast at han følgjer opp intensjonen sin om å gjera dette samfunnet trygt også for oss kvinner?

Statsråd Knut Storberget [12:42:40]: Vi venter jo ikke med å overlate sivile oppgaver i politiet til sivilister. Som jeg sa i mitt hovedsvar, er det gjort en betydelig innsats. Man mener at man her bl.a. har frigjort 280 årsverk. Men det er mer igjen, så det arbeidet bør fortsette.

Så vil jeg minne om at når vi ser på en del av utviklingen i kriminalitetsbildet i Norge – de tallene som ble presentert i sommer – har man, særlig når det gjelder den omreisende vinningskriminaliteten, skapt betydelig større trygghet ved at politiet bl.a. har samarbeidet bedre over distriktsgrensene. Når vi får en halvering av antall villa-innbrudd i Oslo, må vi glede oss over det. Så står politiet – og vi alle – foran store utfordringer når det gjelder å bekjempe vold både i nære relasjoner og ute på gatene. Jeg mener det er all grunn til å forsterke inn-

satsen, noe jeg også har redegjort for i tidligere svar i dag.

Spørsmål 15

Harald T. Nesvik (FrP) [12:43:49]: Her kommer det en gjenganger:

«Undertegnede har ved flere anledninger påpekt det faktum at det er svært få operative politibåter på kyststrekningen fra Bergen til Trondheim. Dette er en situasjon som det kan virke som om man fra statsrådens, og ikke minst fra Politidirektoratets side, ikke prioriterer til tross for flere ulykker og ikke minst en økende trafikk.

Kan statsråden redegjøre for hvor mange operative politibåter det fins på denne strekningen? Er statsråden fornøyd med dette, og hvis ikke vil statsråden foreta seg noe i saken?»

Statsråd Knut Storberget [12:44:28]: Spørsmålene i dag illustrerer jo alle de utfordringene som politiet står overfor, og alle de behov man ser ute.

Det er god grunn til den betydelige styrkingen av politiet som har funnet sted fra 2005 og til i dag. Mye av pengene har også gått til å investere i nytt utstyr, og det gjelder ikke bare båter, men det gjelder uniformer, verneutstyr og våpen og også biler.

Spørsmålet om politiets sjøtjeneste har jeg forelagt Politidirektoratet, som opplyser at det er det enkelte politidistrikt som sjøl prioriterer og fastsetter aktivitetsnivået – det gjør vi ikke fra Justisdepartementet.

Når det gjelder politibåter på strekningen Bergen–Trondheim, har jeg følgende opplysninger: I Hordaland politidistrikt har man én politibåt. Båten er vanligvis operativ fra slutten av mai og ut august. Resten av året ligger den i beredskap og benyttes i den grad det er personell med båtførerkompetanse tilgjengelig. Politiet i Bergen har imidlertid igangsatt arbeidet med å etablere en helårig beredskap og utdanne flere båtførere, slik at det til enhver tid er personell med båtførerkompetanse tilgjengelig.

De øvrige politidistriktene – Sogn og Fjordane, Sunnmøre, Nordmøre og Romsdal og Sør-Trøndelag – har for tiden ingen operative politibåter. Politidistriktene vurderer det slik at man kan få mer polititjeneste ut av å bruke midlene på andre måter, bl.a. til nødvendig fornyelse av bilparken og til å beholde polititjenestemenn i stillinger. Vi vil allikevel på bakgrunn av spørsmålet i dag – og også den debatten vi har hatt i sommer – i det kommende tildelingsbrevet ta opp dette spørsmålet for på ny å se på behovet, særlig nord for Hordaland.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:46:05]: Takk for det. Jeg er ikke så overrasket over svaret og selvfølgelig den statistikken som er framvist, for det er en kjensgjerning langs kysten at politiets beredskap til sjøs er altfor dårlig. I tillegg skaper det stor utrygghet. Det er en kyst med mange øyer, holmer og strekninger med en sterkt økende fritidsbåttrafikk. I tillegg har til og med Stortinget påpekt dette og gitt nye oppgaver til politiet til sjøs, bl.a. det som har

med promillegrenser og oppfølging av bruk av redningsvest etc. å gjøre. Vi har sett mange stygge ulykker som har medført drukninger.

Jeg er glad for at statsråden nå endelig ser ut til å ville ta dette opp i tildelingsbrevet, men problemet er jo den økonomiske situasjonen ute i politidistriktene. Hvis man bare skal gjøre som man har gjort hittil, og si at man skal ta det ordinære driftsbudsjettet til disse investeringsmidlene, er det fortsatt stillinger som blir holdt vakante. Vil statsråden se på muligheten til å gi tilleggsbevilgninger i denne saken?

Statsråd Knut Storberget [12:47:12]: Jeg forskutterer aldri penger jeg ikke har, i hvert fall ikke her i Stortinget. Når det gjelder alle behov for politiet, tas de opp i de ordinære budsjettprosesser. Jeg har redegjort for at styrkingen av politiet til neste år – med investeringene i Nødnett – er på over 2 mrd. kr. Det er store investeringer, det er store økninger også i driftskostnadene, og politiet står overfor store investeringer. Men jeg skal gjøre hva jeg kan for også å få nødvendig båttjeneste på plass, for jeg forstår mange av behovene knyttet til dette.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:47:51]: Det er fint at statsråden forstår situasjonen langs kysten, for den er prekær og har vært det i flere år. Som statsråden er kjent med, har jeg tatt opp denne problemstillingen gjentatte ganger. La oss nå håpe at dette kan få en lykkelig slutt, og at man i hvert fall får på plass bedre ressurser knyttet til sjøtjenesten, for det er svært viktig med beredskapen også til sjøs.

Jeg vil påpeke at når statsråden nå gang på gang – jeg har hørt på flere av spørsmålene – viser til den sterke økningen politiet har fått, er det litt rart at den oppfatningen har altså ikke den operative polititjenestemann der ute. Hvis vi tar Sunnmøre politidistrikt, er man i den situasjonen at man ikke har fått noen ekstra investeringsmidler. De driftsmidlene som man faktisk har fått, kommer til å måtte gå til å holde stillinger vakante for å foreta de investeringene det er behov for, i hvert fall hvis man ser ut fra behovet. Dette distriktet er allerede Norges dårligst bemannede når det gjelder politiresurser, med ca. 1 per 1 000 innbyggere.

Jeg ser fram til at statsråden skal gripe fatt i dette. Jeg håper statsråden raskt kan sørge for at det kommer på plass en politibåt, for den situasjonen vi ser langs kysten i dag, er meningsløs.

Statsråd Knut Storberget [12:49:06]: Hva som står i budsjettet, er jo rimelig klart. Det har aldri vært bestridt at politidistriktene har fått betydelige økninger i sine budsjetter. Men det er helt på det rene at man har betydelige investeringsbehov. Det gjelder jo ikke bare politibåter, som jeg var inne på, men også vester, biler og våpen, hvor man har foretatt investeringer – jeg mener man er på veldig god vei – og ikke minst nødnett og IKT. Det er klart at det koster. Men det er også sann at politidistriktene ikke tildeles noe investeringsbudsjett. Altså: Man får et rammebudsjett og må prioritere innenfor det. Jeg skjønner at

det er vanskelig å se at budsjettene øker når man føler at det som går til drift, er for lite. Men jeg kan love spørren at når det gjelder både neste års budsjett og framtidige budsjetter, skal vi gjøre hva vi kan for å få tilstrekkelige midler på plass, og sikre at den veksten som regjeringa har bidratt til i løpet av de siste seks årene, fortsetter.

Spørsmål 16

Hans Olav Syversen (KrF) [12:50:25]: Det blir en lang affære for justisministeren i dag:

«Den 29. mai anholdt sikkerhetsvakter i regjeringskvartalet en mann som etter deres mening voldtok en kvinne. Da vaktene kontaktet politiet fikk man beskjed om at politiet var opptatt, og vaktene måtte la mannen gå. Tre dager senere skal vedkommende ha begått en ny voldtekt, ifølge politiet. Gjennom lengre tid har det vært et sterkt fokus på at arbeidet mot denne type kriminalitet skal prioriteres. Likevel anholder man ikke antatte gjerningsmenn.

Kan statsråden forklare hvorfor?»

Statsråd Knut Storberget [12:51:07]: Dette er et spørsmål som jeg måtte forelegge for politimesteren i Oslo – for jeg var sjøl ikke ute på vakt på angjeldende tidspunkt – og jeg har fått følgende redegjørelse:

I vaktloggen til regjeringsvaktene av 29. mai 2011 framgår det at forholdet som tas opp i spørsmålet fra representanten Syversen, ble varslet til en politipatrulje som var i området i et annet oppdrag. Vaktene i regjeringskvartalet hadde mistanke om at noe straffbart var i ferd med å skje, og «rykket ut» og holdt igjen en mannsperson. Kvinnen var imidlertid ikke på stedet, og regjeringsvaktene hadde ikke noe grunnlag for å kunne si hva som hadde skjedd ut over at de hadde sett at vedkommende tok på kvinnens underliv. Regjeringsvaktene visste ikke hvilken relasjon mannen og kvinnen hadde til hverandre.

Kvinnen anmeldte forholdet noe tid etter handlingen. Vedkommende gjerningsmann ble pågrepet av politiet 1. juni 2011 i forbindelse med en ny voldtektssak og har siden pågripelsen sittet i varetekt. Saken ble behandlet i lagmannsretten 2.– 4. november. Dom er ikke falt.

Som justisminister har jeg ikke anledning til å gå inn i enkeltsaker, og jeg kan derfor ikke kommentere denne konkrete saken ytterligere med henblikk på det straffbare.

Voldtektssaker, herunder forsøk på voldtekt, kan være vanskelig å følge opp og vanskelig å bevise. Derfor styrker vi nå etterforskningskapasiteten ved sedelighetsavsnittet i Oslo med ti nye stillinger og voldtektsgruppa ved Kripos med fire nye stillinger, slik at de totalt har 16, i tillegg til den generelle styrkingen.

Vold mot kvinner generelt, herunder voldtekt, er et prioritert politikkområde for regjeringa. Dette er alvorlig kriminalitet, og vi har i våre to regjeringsperioder iverksatt en rekke tiltak for å bekjempe denne typen vold. Det er all grunn til å ta den på alvor, både den som skjer på gata, og også den som skjer hjemme hos folk. Det må gjøres med flere virkemidler enn bare mer politi – det forebyggende

arbeidet, transport hjem, belysning i gatene, skjenkepolitikken, mobilisering av natteravnere og frivillige organisasjoner – samtidig som vi er tydelige på at etterforskning er viktig i disse sakene, og at man i større grad får tak i gjerningspersoner. Jeg viser her til riksadvokatens instruks om mål og prioriteringer og at voldtektssaker nettopp skal prioriteres.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:53:37]: Jeg tror mange stusser over når vakter ved regjeringsbygget ringer til politiet og sier at det har foregått en kriminell handling av den karakter vi her snakker om, at det i hvert fall tilsynelatende gis beskjed om at det ikke kan følges opp på grunn av kapasitet. Jeg hørte nå redegjørelsen som justisministeren har fått fra ledelsen i Oslo-politiet, men like fullt er jo dette en situasjon som ikke er enestående. Det vi ser i dagens Verdens Gang, underbygger noe av det samme, nettopp dette spørsmålet: Har vi politi ute på gatene når det er mest behov for dem, eller er de ute på gatene når det er minst behov for dem? Er det noe justisministeren reflekterer over?

Statsråd Knut Storberget [12:54:36]: Det er noe jeg reflekterer over. Jeg har så vidt lest Verdens Gang i dag, og jeg ser til min glede at politiet nettopp på bakgrunn av den analysen har gjort grep for å vri innsatsen inn mot de områdene hvor vi har behov for å ha folk ute i gatene. Det er klart at man har behov for å ha folk ute også på andre tidspunkt, og knyttet til saker som skjer i helgene også, men jeg mener at det er et godt grep som Oslo-politiet gjør. Dette reiser også den diskusjonen som vi har hatt mange ganger i Stortinget, og det behovet vi har for å se på politiets resultatarbeid. Den varslede stortingsmeldingen til neste år – Resultatreformen, som vi har kalt den – skal nettopp gå inn og se på politiets prioriteringer.

Jeg mener at en ærlig, oppriktig politisk debatt knyttet til norsk politi også vil innebære at man må foreta prioriteringer og ikke si ja til alle oppgaver, og se på hvordan man allokere sine ressurser dagene i uka.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:55:48]: Jeg synes det er veldig interessante signaler som justisministeren gir om ressursituasjonen i politiet, altså ikke bare den debatten som går på om vi har utdannet nok eller ikke har utdannet nok, men hvordan vi faktisk bruker de styrkene vi sitter på, og om vi bruker dem på rett måte. Det er en klar ledelsesoppgave for politiet, selvfølgelig, men som statsråden nå indikerer, vil man også fra politisk nivå se på hva man skal prioritere, og dermed allokere ressurser tilsvarende.

Det var kanskje ikke så mye spørsmål, men jeg vil bare bekrefte at det tror jeg også er en debatt som mange i Stortinget ser fram til å delta i.

Presidenten: Justisministeren – dersom han ønsker å kommentere det.

Statsråd Knut Storberget [12:56:42]: Ja takk, president, for jeg mener at noe av det viktigste knyttet til offentlig sektor som sådan er hvordan vi bruker ressurse-

ne til enhver tid, og at vi må bli flinkere til å gå inn i bevilgningenes innhold og se på hvordan vi bruker dem.

Men vi har noen gode erfaringer med norsk politi opp mot det å kunne bruke ressursene annerledes. At regjeringa i 2009 valgte å bevilge inn 460 sivile stillinger og fikk frigjort flere hundre årsverk til politiarbeid ute, mener jeg er et sånt grep. Det at man valgte å ta et fellesgrep mot den mobile vinningskriminaliteten særlig rundt Oslo og samarbeidet over distriktsgrensene og fikk en halvering av antall villainnbrudd, er også et veldig godt eksempel. Jeg mener at vi i større grad også for framtida til enhver tid må være rustet til å diskutere dette, for vi ser at kriminalitetsbildet endrer seg. Det krever en annen type innsats. Det å ta inn utrykningspolitiet for å ta mobile vinningskriminelle er et veldig godt eksempel på hvordan man endrer seg.

Spørsmål 17

Per Roar Bredvold (FrP) [12:57:59]: Jeg ønsker å stille justisministeren følgende spørsmål:

«I 2009 åpnet Politihøgskolen i Kongsvinger i Hedmark. De som startet på studiet første året, er nå avgangsstudenter i år. De siste årene har vi sett at politidekningen i landet er gått ned målt opp mot innbyggertallene.

Kan statsråden garantere jobb i politiet til alle avgangselevne ved politiutdanningen i Kongsvinger?»

Statsråd Knut Storberget [12:58:21]: Det er ingen hemmelighet at jeg er veldig glad i politihøgskoleutdanningen på Kongsvinger. Men mitt arbeid når det gjelder tiltak for å sikre at politihøgskolestudentene fortsatt har så høy sysselsettingsgrad som det de faktisk har, må dreie seg om hele landet. Jeg er ganske overbevist om, slik jeg også har svart tidligere i dag, at med de budsjettmessige tiltak man har knyttet til dette, det man allerede har gjort ved at 280 av over 300 studenter som har stått, nå er i lønnsregisteret til politiet, og at man i fjor hadde 95 pst. sysselsetting, skal vi klare det. Det er særlig to hensyn som gjør det: Det første er at regjeringa etter 22. juli foretok en ekstrabevilgning til politiet og fikk sysselsatt 100 studenter – 95 i Oslo og fem i nordre Buskerud – en betydelig innsatsforsterkning, og det andre er at man har lagt fram et statsbudsjett for neste år hvor man altså bevilger inn over 600 mill. kr til politiet, deriblant midler, som det står i budsjettet, for å sysselsette politihøgskolestudentene og også forlenge de engasjement som går.

Jeg er glad i Kongsvinger, men noen særlig garanti for akkurat Kongsvinger-elevne vil jeg ikke utstede. Så sant man er villig til å søke seg jobb rundt omkring i landet – og består, det er viktig – mener jeg politihøgskolestudentene går gode tider i møte, og jeg skal gjøre hva jeg kan.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:00:05]: Jeg takker justisministeren for svaret, og det er klart at man må bestå for å få jobb.

Avisen Østlendingen, som justisministeren og jeg kjenner godt til, den dekker vårt hjemfylke, har hatt en del artikler om politidekningen i Hedmark. Mandag den

7. november og fredag den 4. november i år er det forholdsvis illevarslende artikler vi kan lese. Blant annet står det den 4. november: «Underdekning i politiet», og den 7. november står det f.eks.:

«Politimester Bakke har 1,16 årsverk per 1.000 innbygger i Hedmark og kutter 12-13 årsverk i år.»

Jeg synes dette vitner om at det ikke står så veldig godt til, og jeg har hørt av tidligere spørsmål og tidligere svar i dag at man skylder på investeringer. Kanskje det hadde vært en måte å få løst dette på hvis man hadde skilt investeringer og drift? Jeg går ut fra at det er driften som gjør at det ikke finnes nok penger til å ha folk ute i gatene.

Statsråd Knut Storberget [13:01:11]: Om man skiller drift og investeringer, er det allikevel ett spørsmål som står tilbake, og det er: Hvor mange kroner bevilger du inn? Det vet vi fra budsjettbehandling, at det er totalbeløpet som teller. Jeg er blitt mer overbevist om at det er riktig at det er de lokale politidistrikter som avgjør mengden investeringer, hva slags utstyr man skal kjøpe, og når man skal kjøpe det, og at rammebudsjetteringene som nå skjer, er hensiktsmessige.

Så vil jeg peke på at når det gjelder Hedmark, har man også der opplevd vekst i budsjettene. Man har opplevd at man fikk en god andel av de sivile stillingene som kom i 2009, man har opplevd at man har en god utvikling når det gjelder kriminalitet på flere felt. Så jeg er ganske overbevist om at når 2012-budsjettet kommer, vil Hedmark være i stand til også å kunne få inn nye politiressurser, men de skal fordeles ut over hele landet.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:02:19]: Jeg takker statsråden for nok et svar.

Om det er vekst i budsjettene til politiet, kan sikkert diskuteres – i hvert fall føles det ikke slik for dem som får pengene, for leder for Politiets Fellesforbund i Hedmark, Reidun Martinsen, «vil på ingen måte karakterisere politietaten som en budsjettvinner». Det er derfor jeg sier at det hjelper ikke å få penger hvis de går til f.eks. et nytt politihus på Hamar. Det er ikke det at vi ikke trenger et nytt politihus – det må vi ha – men hvis det går på bekostning av årsverk, at man må kutte årsverk, er jeg nok enig i at da er ikke budsjettene store nok. Når man vet at Hedmark har landets laveste politidekning per innbygger, altså 1,16, at vi i tillegg er et grensefylke – hver dag foregår det kriminalitet, smugling etc., over grensene – og når vi hører om at lensmannskontor skal nedlegges, f.eks. i Våler, er det nærliggende å spørre justisministeren: Tror han ikke det skapes usikkerhet hos innbyggerne når man ikke ser synlig politi lenger?

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Knut Storberget [13:03:27]: Jeg er uenig med spørteren i at det hersker tvil om at budsjettene har økt. Debatten må jo heller dreie seg om: Er det nok? Det er en betydelig vekst i politiets budsjetter fra 2005 – la

det ikke herske noen tvil om det. Det er en betydelig vekst i utdanningen av politifolk i Norge – det er en tredobling, det har aldri vært så høyt. Når man da har en sysselsettingsgrad på 95 pst., må jo det love godt, også for Hedmark. Jeg forstår at mye vil ha mer, og det får vi jobbe for. Samtidig er det jo gledelig for Hedmark sin del, og for en del andre fylker, med den store investeringen i politiet som også Politiets Fellesforbund har vært opptatt av at vi skal få på plass, nemlig utbyggingen av et helt nytt samband. Det koster veldig mye penger, og det er lagt inn 1,6 mrd. kr til det på neste års budsjett. Det er fase 2 i et prosjekt som jeg håper også vil nå Hedmark.

Spørsmål 18

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:04:42]: «Haugaland og Sunnhordland er ett av politidistriktene med lavest politidekning, med kun 1,05 politistilling per 1 000 innbyggere. Dette er nesten halvparten av justisministerens mål om to polititjenestemenn per 1 000 innbyggere. I sommer førte ressursmangelen bl.a. til at flere lensmannskontorer tok sommerferie i inntil åtte uker.

Har statsråden fått de kriminelle til å ta ut ferie på samme tid, eller vil han på annen måte sikre innbyggerne trygghet uten politidekning?»

Statsråd Knut Storberget [13:05:24]: Et paradoks: Nå tror jeg jeg har fått tre spørsmål om tre forskjellige politidistrikter, og alle blir framstilt som å ha den laveste politidekningen. Det borger for ettertanke.

Det er et overordnet mål for regjeringa å sikre politidekningen – og jeg har redegjort for den en rekke ganger nå – ved å øke utdanningskapasiteten, øke budsjettene og ansette dem som kommer ut fra Politihøgskolen, i motsetning til hva Fremskrittspartiet valgte å gjøre da de støttet budsjettene til den borgerlige regjering i forrige periode, hvor man altså hadde et betydelig lavere opptak.

Når det gjelder Haugaland politidistrikt, kommer også den budsjettveksten som jeg har vist til, dem til gode. I perioden 2005–2011 har man i politidistriktet hatt en budsjettøkning på 47 mill. kr – 35,2 pst. Fra 2010 til 2011 er budsjettøkningen på 6,6 mill. kr – 3,8 pst.

Som jeg også har sagt tidligere, politidistriktene tildeles et rammebudsjett som gjør at politimesteren må bestemme hvor mye han vil bruke på investeringer, og hvordan han vil bruke ressursene også gjennom året.

For å skape økt fleksibilitet og kraftsamle ressursene har politidistriktet valgt å stenge noen tjenesteenheter i sommermånedene. Dette gjelder lensmannskontorene i Suldal, Etne, Tysvær, Sveio, Fitjar og Bømlo. De nevnte tjenesteenhetene er imidlertid en del av fem geografiske driftsenheter som gjennom et operativt konsept deler på politiberedskapen hele året. At noen tjenesteenheter stenges om sommeren, får derfor ikke betydning for den operative beredskapen, og politiets ledelse mener at publikum kan føle seg trygge hele året.

Jeg bare minner om at dette er jo ikke noe som er nytt. Dette har man gjort flere somre, under vekslende regjeringer. Jeg syns at det er bra, fordi man nettopp da bruker ressursene ute og det mannskap man har. Fordi det er ferieavvikling og mindre mannskap på jobb, bruker man det mannskapet man skal ha, ute i bilene, slik at man faktisk er der ting skjer. Så er det en del andre tjenester som folk må reise litt lenger for å kunne få, enten det er pass, eller det gjelder andre sivile gjøremål. Men jeg mener at politiet fortsatt må kunne foreta en slik vurdering på sommertid.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:07:55]: Først vil eg seie at eg ikkje uttalte at Haugaland og Sunnhordland hadde den lågaste politidekninga. Om justisministeren hadde lese alle orda i den setninga og i tillegg hadde lytta til det eg sa, hadde han visst at eg sa at det var eitt av politidistrikta med lågast politidekning.

Eg konstaterer at justisministeren igjen skuldar på alle andre, også på Framstegspartiet. Der vil eg berre seie at det ikkje kan vere nokon tvil i det heile om at Framstegspartiet har løyvd vesentleg meir til politiet enn det sitjande regjering har gjort.

Så viser justisministeren til at alt er fantastisk bra, og at ein heile tida har hatt eit overordna mål om å sikre politidekninga i landet. Han framstiller dette som det viktigaste denne regjeringa har gjort. Då er spørsmålet mitt: Etter seks år som justisminister, er justisministeren fornøgd med det overordna målet om å sikre ei tilfredsstillande politidekning i Noreg?

Statsråd Knut Storberget [13:08:58]: Jeg vil arrestere spørteren for ett forhold: Jeg sier ikke at alt er fantastisk. En av grunnene til at vi har valgt å ha så store politihøgskoleopptak, er jo at vi mener det er for lite politifolk ute. Det tar tre år å utdanne dem, og vi skal ha store kull framover som skal møte den utfordringen vi står i. Det er en langsiktig plan.

Jeg har ikke sett at noen partier har tatt til motmæle mot den planen og det opptaket vi har på Politihøgskolen. Det er det antallet politifolk vi har til rådighet. Hvis man har en situasjon hvor man mener det er for lite politifolk, er det ikke en så gal resept å utdanne tre ganger så mange som det Fremskrittspartiet og de borgerlige gjorde da de laget budsjetter, og samtidig ansette 95 pst. av dem.

Gjermund Hagesæter (FrP) [13:09:58]: Eg kan framleis ikkje sjå at justisministeren tek denne alvorlege situasjonen inn over seg. I staden prøver han å glatte over og pynte på situasjonen.

No er det jo slik at i tillegg til den valdtektsbølga som vi har sett, spesielt i Oslo-området, har ein ei bølge av vinningsbrotsverk ute i distrikta, der vandrarar dreg rundt og stel systematisk. Det inntrykket ein sit igjen med enkelte plassar i utlandet, er jo at i Noreg er det stor moglegheit for vinning og fortjeneste ved å drive med den typen kriminalitet og liten risiko for å bli teken. Dersom ein blir teken, er konsekvensane små; ein får eit bra fengselstilbod med dagpengar.

Då er spørsmålet mitt til justisministeren: Er justismi-

nisteren bekymra for at det breier seg ei slik oppfatning, i utlandet spesielt, omkring det å drive med vinningsbrotsverk i Noreg?

Statsråd Knut Storberget [13:11:03]: Det vil man kunne være bekymret for, men det er jo derfor vi har vært så tydelige i tiltakene, som jeg også redegjorde for på et foregående spørsmål.

Vi har sett en betydelig nedgang i mye av den mobile vinningskriminaliteten fordi politidistriktene har satset veldig målrettet. Man har samarbeidet, og man har trukket inn Utrykningspolitiet, som Fremskrittspartiet for øvrig ønsker å legge ned. Man har også sett – f.eks. i Oslo – en halvering av villainnbruddene.

Dette har vi ikke gjort i et vakuum, bare med politiinnsats, men vi har også valgt å fortsette satsingen ved at vi i år faktisk kommer til å utvise det største antallet soningsfanger som vi noen gang har gjort, nettopp for å sende det tydeligste signalet, at man ikke får lov til å være i Norge når man oppfører seg på den måten. Jeg er overbevist om at en god del av disse utvisningene har sendt tydelige signaler og har bidratt til at denne type kriminalitet faktisk har gått ned.

Spørsmål 19

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:12:14]: «I disse dager opplever jenter og kvinner i Oslo en overfallsbølge av voldtekt. Den dagsaktuelle situasjonen krever et bredt spekter av tiltak for å gjøre alle deler av byen trygg igjen. På lengre sikt vet vi at det langsiktige forebyggende arbeidet er svært viktig.

Hvordan vil statsråden legge til rette for mer forebyggende holdningsskapende arbeid, bl.a. i skolen og blant våre nye landsmenn, slik at vi når en nullvisjon mot voldtekt?»

Statsråd Knut Storberget [13:12:45]: Takk for spørsmålet.

Jeg mener at dette også er en del av debatten om seksuelle overgrep som vi må bli flinkere til å ta. Vi diskuterer veldig mye det som er knyttet til politiressurser og politiets innsats, som er veldig viktig, men jeg mener at vi ikke kommer unna, både når det gjelder den volden som skjer i nære relasjoner, og den som skjer på gata, å ta en ordentlig runde på spørsmålet om forebygging – forpliktende forebygging. Det er særs viktig.

Det arbeidet som skjer i skolene, som spørren løfter fram, er utrolig viktig. Skolen er en viktig arena for hvordan unge gutter og unge jenter forholder seg til denne problematikken og de utfordringene som ligger i dette.

Dette hører jo i første rekke inn under kunnskapsministerens ansvarsområde, men må skje i samarbeid med andre. I de handlingsplanene vi har hatt, særlig knyttet til vold i nære relasjoner, har vi valgt å trekke inn skolen som en aktør. Jeg vet at det er utarbeidet et ressurshefte til hjelp i undervisningen i grunnskolen, som er tenkt å fungere som en faglig ressurs når lærere tar opp temaer knyttet

til seksuell trakassering og kjønnsrelatert mobbing. Også seksuelle overgrep og vold er omtalt flere steder i ressursheftet, og et eget kapittel har tittelen «Seksuelle overgrep». Det er opp til den enkelte lærer å integrere bruken av dette i sin undervisning.

Det er også slik at det i forbindelse med handlingsplanen for likestilling mellom kjønnene, Likestilling 2014, skal utvikles et kurs om grensesetting, kjønn, kropp og seksualitet for den videregående skolen. I tillegg bevilger Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet 1 mill. kr til Reform, ressursenter for menn, til en holdningsskapende kampanje rettet mot ungdom.

Jeg viser også til handlingsplanen Vendepunkt, som Justisdepartementet hadde ansvaret for, som dreier seg om vold i nære relasjoner, hvor mange av tiltakene er iverksatt. Det er satt i verk tiltak som ledd i det forebyggende arbeidet rettet mot nyankomne innvandrere, bl.a. informasjon. Men jeg tror at vi har et stykke igjen, og vi ønsker å ha en ny runde på det, særlig etter de siste dagers debatter. I forbindelse med samfunnskunnskapsdelen av norskopplæringen skal det bl.a. legges til rette for kunnskapsbasert dialog om temaet likestilling samt kvinner og barns rettigheter.

Så vil jeg tillate meg også å peke på noe av det jeg mener kanskje er det viktigste når det gjelder det å kunne forebygge vold ute – av forebyggende art, hvor jeg er overbevist om at spørren og jeg er rimelig enige – og det er å begrense skjenkingen. Vi har i politiet i Norge, og i Justisdepartementet, aldri sett et mer effektivt tiltak enn når kommunene har valgt – på egen kjøp – å begrense skjenkingen fra kl. 3 til kl. 2. Da snakker vi om en gledelig voldsnedgang på oppimot 20–30 pst. i mange kommuner. Tenk hvor mye politiresurser vi har spart på det!

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:15:57]: Ja, skal vi lykkes med å få ned antallet voldtekter – og det må vi – må det være fullt fokus, og det er mange områder vi må ha fokus på for å klare denne nullvisjonen. Situasjonen vi er oppe i nå, krever akutte tiltak. Dermed er det det vi har satt i gang.

Jeg er veldig glad for det tilbakespillet statsråden gir, at dette er en viktig del av problematikken, for vi må ikke glemme det forebyggende og det holdningsskapende arbeidet. Det er jo slik at resultatet av dette ser vi kanskje aldri, for det skjer ikke voldtekter. Men det er nettopp derfor det forebyggende arbeidet og det holdningsskapende arbeidet er så viktig.

Statsråden sier at han ønsker et forpliktende forebyggende arbeid, og fokus på det. Mitt spørsmål tilbake til statsråden er: Hvilken vekt legger regjeringen på dette i de planer de nå lager for å få en forpliktende forebyggende plan mot voldtekt?

Statsråd Knut Storberget [13:17:02]: Jeg må bare si at det legger vi meget stor vekt på, for jeg mener at det i veldig stor grad er det som er svaret for virkelig å få det ned. Men som spørren også trekker fram: Det blir på mange måter ingen kioskelver, fordi vi snakker om handlinger som ikke skjer. Vi prøvde å synliggjøre det

i Trondheim, hvor man snakket om et visst antall volds- ofre som man ikke fikk fordi man valgte å sette i verk tiltak i Midtbyen i Trondheim, bl.a. en innstramming av skjenketida.

Jeg mener at et av regjeringas viktigste redskaper når vi skal sette i verk ytterligere planarbeid mot voldtekt, er å bruke politirådene ute i kommunene – altså at politiet og kommunen samarbeider – for å se på om vi der i større grad kan sette opp noen måleparametere for hva forebygging faktisk er på dette feltet. Da kan det dreie seg om skjenking, det kan dreie seg om transport, det kan dreie seg om belysning og tiltak ute i skolene, som spørderen har vært inne på.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:18:07]: Takk for svaret. Nei, forebygging blir nok aldri noen kioskvelter. Men det er godt at det er noen av oss som ikke bare er med i politikken fordi vi skal ha førstesideoppslag.

Statsråden tar opp noe viktig i begge sine svar til meg når det gjelder begrensninger i skjenkepolitikken. Statsråden sier selv at klarer vi å begrense skjenking fra kl. 3 til kl. 2 om natten, får vi en nedgang, men vi får også mye mer politiresurser ute til å gjøre andre ting.

Til den akutte situasjonen vi nå står opp i: Vi klarte å snu den forrige helg. Ingenting er mer gledelig. Spørsmålet er hva vi klarer neste helg. Er det en tanke for statsråden å innføre et litt akutt tiltak også når det gjelder dette, at man de neste helgene før jul prøver å innføre en skjenkestopp kl. 2, for å bruke politiresursene på andre ting enn alkohol?

Statsråd Knut Storberget [13:19:06]: Jeg har pekt på at det er et vidt ansvar, og mange aktører må på banen for å kunne bekjempe dette. Men akkurat når det gjelder akutttiltak i forhold til skjenking, vil jeg nok oppfordre spørderen til å ta det opp i sitt eget parti – særlig i Oslo Kristelig Folkeparti, som nå sitter i byrådet i Oslo, og som har makt og mulighet til å gjøre det. Det syns jeg ville vært et godt tiltak, for det er altså lokal adgang til å innskrenke skjenketida. Jeg har hørt Kristelig Folkeparti i mange gode debatter. Jeg mener Kristelig Folkeparti har veldig mye rett i forebyggingstenkningen sin, og var det én forhåpning jeg fikk da Kristelig Folkeparti valgte å gå inn i byrådet i Oslo, var det at man faktisk brukte denne anledningen.

Spørsmål 20

Robert Eriksson (FrP) [13:20:07]: «I sommer ble flere vikariater i Nord-Trøndelag politidistrikt avsluttet. Mange av disse har ikke fått ny jobb, og er dermed dagpengemottakere hos Nav. Etatens økonomiske handlingsrom har blitt redusert som følge av IKT-investeringene. Dette kommer kraftig til uttrykk ved at man i nevnte politidistrikt har holdt 15–20 stillinger vakante.

Hvorfor er nye stillinger kun øremerket nyutdannede politifolk, og når kan de som var ferdigutdannet for to, tre og fire år siden, forvente å få jobb?»

Statsråd Knut Storberget [13:20:39]: Tall fra Politidirektoratet viser at ett år etter uteksaminering har 95,5 pst. av fjorårets avgangskull fra Politihøgskolen fått jobb i politiet. Det er et høyt tall.

Tall fra perioden 2006–2010 viser at ca. 94 pst. av studentene får jobb i løpet av et år etter at de har gått ut fra Politihøgskolen. Det er jeg fornøyd med, og jeg tror ikke det er mange utdanningsinstitusjoner som kan vise til like mange studenter i relevant jobb et år etter eksamen.

Fra 2011 har Politidirektoratet satt krav om at studentene ved Politihøgskolen må bestå alle eksamener før de kan tilbys polititjenestemannsstilling som krever politiutdanning. Også det har det jo vært debatt om, men der er jeg tydelig. Antall studenter som avsluttet Politihøgskolen i juni 2011, var 424. Av disse hadde 362 bestått eksamen per 28. oktober 2011, og 281 av disse er i lønnet arbeid i etaten. Det ser vi av uttrekk fra politiets lønns- og personalsystem. Det kan være flere studenter som er ansatt, men som ennå ikke har fått eller underskrevet arbeidsavtale, og dermed ikke er registrert som lønsmottaker.

Av Politidirektoratets disponeringsskriv for 2011 framgår det at politidistriktene som fikk tildelt midler til nye politistillinger i 2011, skal lyse disse ut i grunnstilling. Dette betyr imidlertid ikke at stillingene er øremerket bare for studenter som gikk ut fra Politihøgskolen i 2011. Stillingene kan søkes av alle, og den best kvalifiserte skal tilsettes.

Politibudsjettene er, som jeg har vært inne på en rekke ganger, økt betydelig de senere år. De er økt med 48,8 pst. fra 2005 til 2011. Bevilgningen er økt fra 8,2 mrd. kr til 12,2 mrd. kr – det er et betydelig beløp – og det foreslås også en ytterligere økning til neste år på 696 mill. kr.

Det er den enkelte politimester som forvalter sin ramme, men vi har altså lagt opp til å øke antallet ansatte ute i politidistriktene med 202 politiårsverk i 2012. Da snakker vi om differansen mellom det antall studenter som ble uteksaminert fra Politihøgskolen, og antallet med politiutdanning som sluttet i etaten.

Når det gjelder Nord-Trøndelag politidistrikt spesielt, opplyser Politidirektoratet i brev av 7. november 2011 at politidistriktet ikke har 15–20 stillinger vakante fortløpende. Politidistriktet er kjent med at to tidligere midlertidig ansatte, hvor engasjementet ikke er forlenget, for tiden er i Nav-systemet – som spørderen spør om. Disse har vært søkere til ledige stillinger i distriktet, men har ikke nådd opp i konkurranse med andre erfarne polititjenestemenn. Det er lov om statens tjenestemenn m.m. som gjelder ved ansettelser i ledige stillinger i politi- og lensmannsetaten.

Så har jeg sagt flere ganger ute: Når vi nå står overfor en situasjon der vi har ansatt 100 i Oslo og Nordre Buskerud, er det en betydelig andel av dem som har gått ut. Men vi trenger politifolk over hele landet. Jeg registrerer at det er mange ledige stillinger, så min klare oppfordring er å søke på dem. Jeg er overbevist om at når vi skal gjøre opp regnskapet til neste år, vil vi ha like høy sysselsettingsgrad som vi hadde i fjor.

Robert Eriksson (FrP) [13:24:14]: Jeg takker for det generelle svaret, det justisministeren gjorde rede for, men

jeg vil fortsatt utfordre når det gjelder politidistriktet i Nord-Trøndelag. For meg er den måten man lager statistikker på, litt ubegripelig. Jeg skal ikke si at statistikkene er feil, men jeg personlig kjenner flere enn de to som er politiutdannet, som har hatt vikariat i distriktet, og som går ledige hos Nav. Jeg vet også om personer som har jobbet i tre år i et lensmannsdistrikt, og har søkt stillinger i Trondheim, bl.a. – der det også var en voldtektsbølge i sommer/tidlig i høst – som fikk beskjed om at de stillingene var øremerket nyutdannede. Det må jo bety at det er litt mangelfull kommunikasjon, iallfall mangelfull forståelse, et eller annet sted. Så jeg håper at justisministeren kan følge opp dette tydeligere, og gi klare signaler om at det er den best kvalifiserte som skal ansettes.

Statsråd Knut Storberget [13:25:15]: Ja, det skal jeg love å gjøre, for det er viktig. Det er et viktig prinsipp, det ville være veldig urettferdig om vi la det bort. Samtidig er det en trøst i dette, fordi vi ser at når vi rekrutterer de best kvalifiserte inn i de rette stillingene, hender det ofte at folk rykker opp, og da gir plass for de nyutdannede.

Det er altså sann at vi nå står i en situasjon hvor vi har sysselsatt veldig mange av årets kull. Det er igjen noen – jeg legger ikke skjul på det – men det er også ledige stillinger. Så jeg er optimist med henblikk på prosentandelen. Men jeg skal love spørteren at jeg skal ta opp dette spesielt.

Robert Eriksson (FrP) [13:25:50]: En annen problemstilling som jeg har sett, og som også har kommet meg for øre, er at mange av disse nye stillingene er vikariater. Det betyr at mange som kommer ut fra Politihøgskolen, får et vikariat. Når vikariatet går ut, er man ferdig og står uten jobb, eller man flytter til andre distrikter hvis det er ledige stillinger der.

I Nord-Trøndelag er vi i en situasjon der vi har få tjenestemenn. Vi ser nesten ikke politi i gata. Vi ser at det er ledige politifolk, og vi ser at man har problematikken knyttet til voldtekt også i Trondheim, som er en forholdsvis stor by. Da blir det i mitt hode noe merkelig at det går ledig gode, utdannede politifolk som henter dagpenger på Nav, når man kunne ha brukt dem bare 10 mil lenger sør til å være mer synlig i distriktene og i Trondheim. Samtidig ser vi at det er store områder i Nord-Trøndelag der det ikke er politidekning. Hva vil justisministeren gjøre for å få en bedre politidekning, slik at vårt fylke ikke blir et fristed for organisert kriminalitet?

Statsråd Knut Storberget [13:27:00]: Det er ett svar på det å få mer politifolk i Norge, og det er å utdanne dem, og utdanne så mange som vi gjør. Der er vi enig politisk; vi har lagt oss på samme nivå – på 720. Og så må de sysselsettes. Da viser jeg til det jeg har sagt. Jeg mener at studentene nok må, som en del andre yrkesgrupper, regne med å gå inn i vikariater. Men jeg er glad for at vi til tross for det har så høy sysselsettingsgrad som 95 pst. året etter at de har gått ut. Det er viktig det vi nå gjør inn mot neste års budsjett, hvor vi legger inn penger til disse stillingene, at man har rom for det.

Så får vi se i tildelingsbrevene hvordan disse blir tildelt ute.

Så hadde jeg gleden av å være i Nord-Trøndelag i august og snakke med politimesteren der oppe. Jeg fikk også erfare at en annen effekt av at vi utdanner så mange, er at det er mange studenter som er ute i distriktene. Så vidt jeg erindrer, var det veldig mange i Nord-Trøndelag. Det gjorde sitt at man hadde mange studenter der som bisto godt inn.

Spørsmål 21

Jørund Rytman (FrP) [13:28:28]: «De siste årene har vi sett en markant økning i overfallsvoldtekt, spesielt i Oslo, men også i Drammen. Samtidig vet vi at Norge har lav politidekning. I VG 21. april 2011 karakteriserer justisministeren voldtekt som «nesten-drap». Det er jeg enig i. I dag har vi rundt 100 nyutdannende politistudenter som ikke har blitt ansatt i politiet.

Er statsråden enig i at man kunne ha forebygget flere overfallsvoldtekt og etterforsket flere begåtte voldtekt, dersom man hadde tilbudt alle politistudentene jobb?»

Statsråd Knut Storberget [13:29:08]: For å forebygge voldtekt, men også for å etterforske voldtekt – som faktisk også er å forebygge nye – trenger vi politikapasitet, helt åpenbart. Det gjelder all type kriminalitet. Det er bakgrunnen for at vi har valgt, som jeg har redegjort for i svar på et tidligere spørsmål i dag, å styrke politiets tilstedeværelse i Oslos gater, bl.a. sist helg, og også valgt å styrke volds- og sedelighetsavsnittet i Oslo. Jeg la merke til at lederen for volds- og sedelighetsavsnittet sa at man skal ha ti nye stillinger. Det er nok, for det også er spørsmål om å få folk med den erfaring og kompetanse som man trenger, inn i et så vanskelig arbeid.

Når det gjelder ansettelse av nye politihøgskolestudenter, har man for Oslos del valgt å ta et stort løft, særlig etter 22. juli, ved å ansette 95 av dem. Det er mange. Jeg tror det er på grensen av hva distriktet kan ta inn. Når man begynner å få en nedtrapping av etterforskningen av 22. juli-saken, frigjøres mye kapasitet til annet viktig politiarbeid.

Jeg er overbevist om at den styrkingen vi nå ser i Oslo, vil være nyttig og bra på alle typer kriminalitetsområder. Vi ser at Oslo har hatt god effekt av den i løpet av de siste årene, bl.a. på vinningsområdet, som vi flere ganger har vært inne på, og som avgjort også er en viktig del av kriminalitetsbildet.

Så mener jeg at vi må heller ikke bare stirre oss blinde på antallet politifolk når vi vurderer tiltak mot voldtekt. De fleste voldtektene skjer bak lukkede dører, og det er et vidt spekter av virkemidler som må til for å forebygge. Jeg hadde jo ønsket at Fremskrittspartiet kanskje var mer på banen når det gjaldt å forebygge, i stedet for nærmest å skru opp alle kraner og bidra til det som faktisk er årsaken til mye av voldskriminaliteten, nemlig ganske så mye overdreven alkoholbruk.

Jørund Rytman (FrP) [13:31:35]: Nå er jeg litt usikker på om de overfallsvoldtektene som har skjedd, skyldtes alkohol, men jeg skal la den debatten ligge.

Jeg er i hvert fall glad for at statsråden nå sier at han vil ta dette på alvor og gir inntrykk av at han vil iverksette tiltak og se på ytre tiltak. Men om alt dette som justisministeren sier, hadde vært iverksatt og hadde fungert, hadde ikke disse overfallsvoldtektene i Oslo funnet sted. Vi opplever nå at overfallsvoldtekter begås på steder man anså å være trygge for alle. Rett utenfor kongens slott har hele fem kvinner – kanskje flere også – blitt overfalt og voldtatt de fire siste månedene. Det samme gjelder for trappen utenfor Stortinget, Norges nasjonalforsamling. Der ser vi at kvinner har blitt overfalt og voldtatt. I Drammen har drammenshistoriens styggeste voldtekt skjedd i min gate, midt i sentrum. Det blir litt tragikomisk når man tenker på at Garden faktisk har tilbudt seg å patruljere i Slottsparken, men har blitt avvist av politiet. Hva slags forklaring har justisministeren på det?

Statsråd Knut Storberget [13:32:43]: Jeg vil nok mane til en viss forsiktighet med å si at hvis man hadde hatt så og så mange politifolk, hadde man ikke hatt noen overfallsvoldtekter. Det er en forenkling av den problemstillingen vi står overfor, og det bidrar etter min mening til en lite konstruktiv politisk debatt. Vi ser at der hvor man har lyktes i å få redusert denne typen fenomener, har man valgt å satse på et bredt spekter av tiltak. Som jeg har sagt flere ganger: Hvis man velger å løse dette problemet ved bare å satse på én hest, tror jeg vi vil få se en økt forekomst.

Når det gjelder spørsmålet om Garden, så jeg at det var oppe i media. Jeg mener at det er klare grenser for hva slags oppgaver Forsvaret har i Norge når det gjelder vår suverenitet, og hva politiet skal gjøre. Jeg er ikke sikker på om Garden ville vært en særlig egnet ressurs.

Jørund Rytman (FrP) [13:33:55]: Fremskrittspartiet har veldig mange flere tiltak enn bare denne ene hesten. Jeg er for så vidt enig i at Garden har andre oppgaver, men jeg ser samtidig at man, fordi politiet ikke har nok midler og god nok bemanning, setter parkeringsvakter til å forebygge voldtekter. Da tror jeg at en opplært gardist er litt bedre i stand til å gjøre det.

Jeg tror ikke vi kommer utenom at det er en bemanningskrise. Det er noe jeg personlig og Fremskrittspartiet har tatt opp i form av representantforslag om flere tiltak og skriftlige spørsmål, senest våren 2009, som ble behandlet her, hvor man kom med konkrete tiltak. Så spørsmålet er om statsråden har sett nærmere på de ti konkrete tiltakene, som bl.a. går på å fokusere på karriereplan for politiet, å gi politiansatte mer risikotillegg, å forhindre at flere eldre blir pensjonister osv.

Statsråd Knut Storberget [13:34:57]: Nå må vi ikke framstille det som om man ikke har valgt å satse og sette inn politiressurser i Oslo knyttet til den situasjonen man har hatt de siste helgene. Med all respekt: Politimesteren gikk ut forrige fredag og sa at man dobler ressursene ute i byen. Det må jo være bra, hvis man skal finne

noe positivt. Det syns jeg man skal prøve noen ganger i politikken.

Det at man satte inn flere patruljer fra utrykningspolitiet, syns jeg er bra. Det er en god samhandling i norsk politi når de går inn i en akutt situasjon på den måten. At man har styrket etterforskningskapasiteten slik man har gjort, og slik jeg redegjorde for, syns jeg også er bra.

Så spør representanten om man har en egen plan for dette. Jeg hørte det ble snakket om å bruke dem som er veteraner, eller som nærmer seg pensjonsalder. Det har man gjort i Oslo ved den veteranpatruljen som går i gatene, og som gjør en kjempejobb. Jeg mener at det er mer potensial i det. Det å kunne veksle sivile stillinger – som jeg har vært inne på flere ganger i dag – er også veldig viktig.

Spørsmål 22

Ib Thomsen (FrP) [13:36:14]: «Til NRK Kveldsnytt 2. november uttaler statssekretær Terje Moland Pedersen at regjeringen antar at de ca. 130 nyutdannede politistudentene som ikke har jobb i politiet, ikke ønsker å jobbe i politiet.

Hva bygger regjeringen denne antakelsen på, og hva vil regjeringen i så fall gjøre for at politiyrket skal bli mer attraktivt for disse?»

Statsråd Knut Storberget [13:36:43]: Statssekretær Moland Pedersen var nok mer nyansert i sitt svar til NRK enn hva spørsmålet indikerer. Hvis det har vært noen misforståelse her, skal jeg forsøke å klare opp i den. Det er ikke noe som tyder på at politiyrket ikke er attraktivt. Tall fra Politidirektoratet viser at ett år etter uteksaminering har 99,5 pst. av fjorårets avgangskull fra Politihøgskolen fått jobb i politiet. Så de fleste politihøgskolestudenter ønsker å jobbe i politiet og får jobb i politiet. Det er jeg veldig glad for.

Så tror jeg nok at Moland Pedersens uttalelse må ha vært vinklet inn mot de øvrige 0,5 pst. som ikke er i politiet, og som antakelig har fått seg jobb annet sted. Vi kan risikere – for å si det mildt – at en såpass stor utdanningskapasitet som Politihøgskolen i dag er, også vil ha studenter som søker seg over i annen type arbeid. Men det at vi har 95 pst. sysselsetting, viser at de fleste ønsker å jobbe i politiet, og at de fleste får jobb i politiet.

Ib Thomsen (FrP) [13:37:51]: Det virket jo som om det var en unnskyldning fra statssekretæren da han sa dette på tv. Spesielt når regjeringen har skrytt av at de aldri har utdannet flere politifolk enn de gjør i dag, var dette en sjokkerende uttalelse. Og hva kan dette skyldes? Er det for dårlig lønn i politiet? Tar man inn lite motiverte studenter? Ser man ikke lenger noen fremtid i politiet? Oppdager de underveis i utdannelsen at det er dårlig arbeidsmiljø? Eller er det rett og slett slik at man ikke blir tilbudt noen jobb?

Statsråd Knut Storberget [13:38:27]: Dette er en debatt som jeg ønsker å ta helt ned, for politiyrket i Norge

er veldig attraktivt. Vi har veldig gode søkere, vi har veldig gode studenter, og etter min mening har vi veldig gode ferdigutdannede mennesker.

Det er altså slik, når man ser på dem som søker Politihøgskolen, at fra et opptak i 2005 på 360 studenter har vi hatt et opptak i 2010 og 2011 på 720 studenter. Det samme har vi foreslått videreført i 2012. Og vi har mange kvalifiserte søkere som ønsker å jobbe i politi- og lensmannsetaten. I 2011 var det 3 389 søkere totalt og 2 760 som hadde Politihøgskolen som førsteprioritet. Det syns jeg er bra. Jeg har møtt mange av studentene. Det er flotte folk, og de er meget motiverte. Derfor er det så viktig for oss at disse nå kommer seg ut i jobb, og det er også derfor jeg er glad for at sysselsettingsprosenten er så høy som den er.

Ib Thomsen (FrP) [13:39:32]: Jeg er glad for å høre statsråden presisere at det er mange motiverte studenter, men derfor synes jeg det er litt underlig at statssekretæren kommer med disse uttalelsene, og spesielt når vi nå snakker om å kalle inn alternativer til politiet – man ønsker å få inn «reservepolitiet», som har ti dagers kurs, man ønsker å bruke politivakter – så mener jeg det må være viktigere å få inn dem som faktisk er utdannet til å ta en jobb i politiet, som har brukt flere år av sitt liv på dette, og som nettopp ønsker å jobbe i politiet.

Derfor synes jeg det er sjokkerende å høre slike uttalelser, og det kan jo gjøre at motivasjonen blir dårligere, spesielt når vi også ser på tv at utdannede politifolk i dag går som vektere og ennå ikke har fått jobb i politiet.

Statsråden var litt tidligere inne på det med å gi politimyndighet til gardistene. Det er ikke uvanlig at man gir politimyndighet – eller en begrenset politimyndighet – til Forsvaret. Da kan jeg referere til grensevakten og Kystvakten. Så jeg synes det er noe han også burde vurdere.

Statsråd Knut Storberget [13:40:38]: Det siste forholdet har jeg i grunnen svart på, det som gjelder gardistene. Det er ganske unge gutter – flere av oss har jo sjøl vært i Garden. Jeg mener at det kreves en kompetanse, som man ikke skal bagatellisere, for å håndtere en vanskelig situasjon ute i Oslo-natten. Dessuten er det en prinsipiell grense for hvordan vi bruker Forsvaret og politiet i dette samfunnet, som jeg trodde i hvert fall Fremskrittspartiet har stått ved inntil nå nylig.

Når det gjelder det med motivasjon, ønsker jeg ikke at det skal herske noen tvil om det: Da statssekretær Moland Pedersen uttalte seg om dette, forsto jeg ham dit hen at det dreide seg om de 5 pst. som ikke valgte politiet, og som valgte seg en annen yrkeskarriere. Men 95 pst. velger altså politiet! Vi har mer enn nok av problemer og utfordringer internasjonalt, i vårt eget samfunn og i politikken om vi ikke også skulle lage oss problemer på egen kjøp.

Spørsmål 23

Torgeir Trældal (FrP) [13:41:58]: «Publisert på Landbruks- og matdepartementets nettside 10. mai 2011

viser Brekk til at det kastes 500 000 tonn mat til en verdi rundt regnet 10 mrd. kr i Norge årlig. «Det er både et etisk og moralsk dilemma i en verden med én milliard sultende», påpeker Brekk. ForMat har regnet ut at norske dagligvarebutikker årlig kaster 850 tonn egg som har gått ut på dato. Dette skjer fordi EU-reglene tilsier at siste salgsdag for egg er 21 dager etter at de er verpet.

Vil statsråden vurdere å kreve unntak for norske egg?»

Statsråd Lars Peder Brekk [13:42:35]: Det er svært viktig å redusere matavfallet og arbeide for at mest mulig av maten som produseres, faktisk ender opp som mat. Kasting av mat bidrar til klimabelastning og forsterker behovet for økt matproduksjon i en verden med stadig økende befolkning.

Det er anslått at den globale matproduksjonen nesten må fordobles innen 2050 for å mette en befolkning som da ventes å være på hele 9 milliarder mennesker. Også i Norge opplever vi befolkningsvekst. Norges befolkning er ventet å øke med én million innen 2030.

Sikkerhet for mat er grunnleggende i alle samfunn. For å bidra til at det blir nok og trygg mat til alle må vi i årene framover tenke globalt og handle nasjonalt. Matproduksjon fra land og sjø basert på våre nasjonale ressurser er et fundament for matsikkerheten.

Vi må ta vare på mest mulig av den dyrkede og dyrkbare jorden. Bare 3 pst. av Norges areal er dyrket mark, og vår selvforsyningsgrad av landbruksprodukter er på ca. 50 pst., regnet på kaloribasis. Vi har derfor ikke råd til at matjord bygges ned eller gror igjen i det tempo og omfang som nå skjer. Det er viktig med et sterkt jordvern og en politikk som utnytter jordbruksarealene optimalt.

For å møte utfordringene med å sikre nok mat til en voksende befolkning må vi også redusere mengden mat som går tapt etter at den er produsert. Enorme mengder mat går tapt både i produksjons- og omsetningsleddene og på forbrukernes kjøkken.

ForMat-prosjektet har samlet alle de viktigste aktørene i matverdikjeden, fra industrien til handelen, om å gå sammen for å forebygge matavfall. Det er meget bra.

Mat som ikke selges innen utløpet av holdbarhetstiden, er et av mange bidrag til mat som kastes. Holdbarhetsmerking av mat har dels en mattrygghetsdimensjon og dels en kvalitetsdimensjon. Mattrygghet må ligge i bunnen for all omsetning av mat i Norge. Produsentene har ansvar for at maten er trygg, og at produktene er riktig merket. På de fleste områdene er det produsentene som fastsetter holdbarhetstiden ut fra bestemte kriterier og merker med holdbarhetsdato. Blant annet på grunn av mine oppfordringer til næringen om å innføre tiltak for å redusere matavfallet har deler av næringen nå endret sine rutiner for holdbarhetsmerking. Blant annet har Tine og Gilde endret merkingen på noen av sine produkter fra «siste forbruksdag» til «best før».

Når det gjelder egg, fastsetter det EØS-harmoniserte regelverket om næringsmiddelhygiene et krav om at eggene skal leveres til forbruker senest 21 dager etter legging. Dette kravet er bl.a. faglig begrunnet i det å ivareta mattryggheten i land der salmonellainfeksjoner hos ver-

pehøns er et problem. Norge har, i likhet med Sverige og Finland, i internasjonal sammenheng en svært god status med hensyn til salmonellainfeksjoner i husdyrproduksjon. Det er svært sjelden at det påvises salmonella hos norske, svenske og finske eggprodusenter. Faglig sett er det derfor argumenter for at norske egg kan lagres lenger uten å medføre helsemessig risiko.

Det har tidligere vært tatt initiativ fra norsk og nordisk side overfor EU for å undersøke muligheten for å forlenge salgsperioden for egg. Disse initiativene førte ikke fram. Det er bra for mattryggheten samlet sett at mattrygghetsregelverket er strengt, selv om vi faglig sett har argumenter for lempninger når det gjelder merking av siste salgsdag for norskproduserte egg. Siden bestemmelsene om siste salgsdag for konsumegg er knyttet til EØS-avtalen, er vi forpliktet til å følge dem i norsk regelverk.

Jeg vil understreke at det for øvrig er Helse- og omsorgsdepartementet som er ansvarlig for mattrygghetskravet om at egg skal leveres til forbrukeren senest 21 dager etter legging.

Torgeir Trældal (FrP) [13:46:09]: Jeg takker for svaret. Jeg registrerer at ministeren nå har gitt opp, for man sier man har prøvd, men ikke fått til noe. Jeg registrerer også at regjeringen Stoltenberg og matministeren ikke har noen problemer med å legge ned veto og bl.a. jobbe mot postdirektivet og slike ting. Men man er ikke villig til å gjøre det når det gjelder å få gjort noe med kasting av mat.

Statsråd Brekk er også veldig opptatt av hva folk har i sitt eget kjøleskap, og hva man hiver. I fjor var han ute med pekefingeren til alle forbrukerne om at man ikke måtte hive maten i kjøleskapet, men han gjør ingenting for å ta den store delen av dette, som går på bedrifter. Så igjen spør jeg: Vil statsråden ta opp kampen i regjeringen, at mat også blir viktig for regjeringen, og legge ned veto slik at vi får lov til å beholde holdbarheten vår på egg?

Statsråd Lars Peder Brekk [13:47:16]: Som jeg understreket i mitt første innlegg, er EØS-avtalen klar, og rammene for dette er lagt i den – det er 21 dager før siste salgsdag. Men la meg understreke at vi gjør noe hele tiden i denne sammenheng. Vi har jobbet med holdbarhetsmerkingen og prinsippene for denne når det gjelder produsentenes egne anbefalinger, vi har jobbet med holdninger hos forbrukerne, vi har jobbet med kunnskapen hos forbrukerne. De fleste forbrukerne i Norge vet at siste salgsdag ikke er datoen for når eggene er fordervet. Vi har en salmonellasituasjon som bakgrunn her. Norsk landbrukspolitikk er veldig sikker og trygg sammenliknet med de fleste andre land. Det gjør også at vi med trygghet kan bruke eggene etter siste salgsdato. ForMat-prosjektet finansieres delvis av Landbruksdepartementet, det er et samarbeid mellom andre departement, og vi jobber aktivt for å bedre denne situasjonen.

Torgeir Trældal (FrP) [13:48:15]: Jeg registrerer bare at statsråden har gitt opp også på dette feltet. Han har gitt opp når det gjelder nedlegging av bruk,

han har gitt opp det meste innen landbruket. Vi ser dessverre en statsråd som resignerer i sitt eget fagfelt.

Jeg er skuffet over at ikke statsråden vil kjempe for å gjøre noe med dette. Vi er et salmonellafritt land, og vi bør ha mulighet til å gjøre noe. Næringen selv er ute og ber om hjelp, statsråden gjør ingenting. Jeg synes det er dårlige signaler å sende ut.

Jeg vil spørre statsråden om en annen ting. Når man har overproduksjon av egg, har man da vurdert eventuelt å gjøre noe med prisen? Hvis man setter ned prisen på egg, kan det hende den norske forbrukeren eter mer egg, og da kan det hende man slipper å lage eggedosis av flere hundre tonn egg i året.

Statsråd Lars Peder Brekk [13:49:09]: Definisjonen av det å gi opp tror jeg er forskjellig for representanten Trældal og meg. La meg også understreke et faktum: Det er usikkert om en siste salgsdagsendring vil føre til mindre matavfall. Siste salgsdag kan også føre til endringer i hvor lenge butikkene holder på varene og når de leveres inn der – så denne løsningen, denne resepten, som Trældal foreskriver, er vel ganske komplisert å følge opp, i alle fall på en måte som gir effekt.

Jeg er opptatt av at vi skal jobbe med kunnskap, at vi skal jobbe med regelverk, men vi må forholde oss til at mattrygghetskravene overstyrer de kravene vi her får presentert fra representanten Trældal. (En mobiltelefon ringer.) Vi har jobbet med saken over lang tid, vi har jobbet internasjonalt. I Norge er det bedre kunnskap på dette området nå, og det betyr at forbrukerne nå veldig godt vet at norske egg kan man spise etter siste salgsdag.

Presidenten: Da skal representanten få lov til å gå tilbake og ta med seg mobiltelefonen ut.

Spørsmål 24

Svein Flåtten (H) [13:50:30]: Jeg tenkte da å gå over fra egg til kylling. Det er for så vidt en naturlig utvikling. Spørsmålet er:

«Landbruksnæringen etterspør hele tiden tiltak for forbedret lønnsomhet. En økning av konsesjongrensen for kyllingproduksjon fra 125 000 til 135 000 ville gitt produsentene en forbedret og mer effektiv utnyttelse av investeringer og sterkt forbedret lønnsomhet. Samtidig vet en det er sterk etterspørsel etter og nærmest mangel på kylling enkelte steder i markedet.

Hvorfor vurderer ikke statsråden i en slik situasjon en økning av konsesjongrensen?»

Statsråd Lars Peder Brekk [13:51:07]: Uten at det forandrer spørsmålet, så er grensen 120 000 som utgangspunkt for denne diskusjonen. La det være sagt.

Formålet med reguleringen av norsk svine- og fjørfeproduksjon gjennom husdyrkonsesjon er å hindre at denne produksjonen blir konsentrert på store industrialiserte en-

heter. En slik utvikling vil ikke være i samsvar med den familiebruksstruktur vi har som mål for landbruket i Norge. Husdyrkonsesjonsreguleringen bidrar til at produksjonen spres på flere driftsenheter, og er ikke et virkemiddel i balanseringen av det norske markedet for svine- og fjørfe-produkter. Jeg vil i den sammenheng vise til at alle jordbruksforetak som ønsker det, kan starte opp produksjon med svin og fjørfe opp til grensen for konsesjonsfri drift, som – som nevnt – for kylling er 120 000 fugl per år. Eventuelle situasjoner med underskudd av svin eller fjørfe bør derfor i samsvar med formålet for husdyrkonsesjon føre til en spredning av produksjonen til nye jordbruksforetak og ikke lede til en ytterligere utbygging på de bruk som allerede er kommet opp i konsesjonstaket. Underskudd av norsk vare kan eventuelt også dekket ved at jordbruksforetak som i dag ikke nytter sin konsesjonsgrense fullt ut, utvider driften sin. Når det gjelder effektivisering, vil jeg for øvrig understreke at hver enkelt svine- og fjørfeprodusent innenfor rammen av sin konsesjonsrettighet, fritt kan rasjonalisere sin drift.

Jeg vil også understreke at dersom vi skulle vurdere å endre grensene for konsesjonsfri drift, så måtte vi gjennomføre en langt mer grundig og omfattende vurdering enn bare å basere oss på løpende endringer i produksjon og forbruk av svine- og fjørfeprodukter. Det som da måtte være et hovedelement, var en vurdering av framtidig struktur innenfor kraftforbasert husdyrhold i norsk jordbruk.

Ut fra de momentene jeg her har nevnt, finner jeg ikke grunnlag for å endre grensen for konsesjonsfri drift av kylling.

Svein Flåtten (H) [13:52:56]: Jeg takker for svaret.

Jeg er selvsagt klar over at man fritt kan effektivisere så mye man vil på de forskjellige brukene, men det som er poenget, slik jeg forstår dem som driver stort med kylling, er lønnsomheten i relativt store enheter. Den må, som i all annen industriell produksjon, opp under et visst tak for at man skal få lønnsomhet.

Kan jeg da forstå statsråden dit hen at han egentlig ofrer lønnsomheten i betydelig store virksomheter til fordel for å kunne sette i gang dette i familieeide produksjonsbedrifter, som kanskje heller ikke vil nå den lønnsomheten vi alltid er ute etter i landbruket?

Statsråd Lars Peder Brekk [13:53:50]: Det er riktig nok slik at man kan oppnå høyere lønnsomhet med høyere omfang i driften, som representanten Flåtten understrekte. Det som har vært utgangspunktet for grensen for konsesjonsfri drift, har vært at vi ønsker å spre aktiviteten over stort sett hele landet. Kyllingproduksjonen er imidlertid relativt samlet i tre områder: Østlandet, Trøndelag og sørlige deler av Vestlandet – ett på Jæren. Kyllingproduksjon er også i stor grad regulert gjennom avtaler mellom leverandør og markedsregulator, eller videreforedler. Jeg oppfatter at det også i kyllingproduksjonen i dag begynner å bli bra lønnsomhet innenfor de rammer en har der. Jeg skal aldri utelukke endringer i grensene, det vil være et poeng som en må se på videre framover, og – som

jeg sa – som må underlegges omfattende vurdering. Men slik situasjonen er nå, mener jeg det ikke er riktig å gjøre det.

Svein Flåtten (H) [13:54:51]: Dette er en interessant bedriftsøkonomisk diskusjon. Jeg håper statsråden kan forklare meg hvorfor det er slik at mens de som driver stort, får anledning til å drive noe større og få økt lønnsomhet, forhindres mindre enheter å sette i gang og drive – kanskje lønnsomt – når, som det står i mitt opprinnelige spørsmål, premisset er at det er underskudd i markedet.

Statsråd Lars Peder Brekk [13:55:30]: Balansen i markedet er et viktig utgangspunkt, det er jeg helt enig med representanten Flåtten i. Det som har vært situasjonen, er at det har vært ubalanse i den grad at det særlig i enkelte distrikter har vært et høyere produksjonspotensial enn det etterspørselen har gitt grunnlag for. Det har vært situasjonen fram til nå. Så er det slik at det kan endre seg. Det har med etterspørsel i samfunnet og matvaner å gjøre, og det har med hvordan utviklingen vil bli på det området – som på andre områder – å gjøre. Jeg er opptatt av at vi skal bruke denne muligheten gjennom konsesjonsregelverket til å sikre at flest mulig får ta del i muligheten til å drive denne typen produksjon. I og med at det er rimelig god lønnsomhet innenfor de rammene man har i dag, er det viktigere å la dem som er innenfor ordningen, og som har mulighet til å øke kapasiteten, øke, framfor å øke rammene, slik representanten Flåtten understreker og foreslår.

Spørsmål 25

Frank Bakke-Jensen (H) [13:56:49]: «Aker Seafoods ASA har varslet ny eiermodell for Norway Seafoods AS. Ved forrige omstrukturering vektla statsråden at felles eierskap for landanlegg og trålrettighetene samt at restruktureringen ikke svekket trålnernes leveringsforpliktelser ville være en betingelse for godkjenning.

Er dette et krav som ennå stilles?»

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [13:57:17]: Jeg ble varslet om ny eiermodell for Norway Seafoods AS i fjor sommer, i forbindelse med omstruktureringer i Aker Seafoods ASA. Departementet vurderte da den nye organisasjonsmodellen for å være i samsvar med gjeldende leverings- og industrivilkår, og det står ved lag.

Det er ingen ny eiermodell eller omstrukturering som finner sted nå, og det er ikke kommet til noe prinsipielt nytt som departementet ikke allerede har vurdert. Det var kjent at det kunne komme inn nye eiere i Norway Seafoods AS, da spørsmålet ble vurdert.

Leveringsplikten og industrivilkårene ligger fast. Dersom det eventuelt skulle skje at disse ikke oppfylles, vil departementet kunne vurdere å tilbakekalle torsketrålkonsepsjoner fra rederiets fartøy.

Det er en klar forutsetning at Aker Seafoods ASAs eier-

skap til fartøy, landanlegg og produksjonsutstyr skal bestå også etter at omstruktureringen er gjennomført. Grunnlaget for foredlingsvirksomheten vil dermed ikke bli skilt fra eierskapet til trålerne, og Aker Seafoods er innforstått med at de har ansvaret for at det foregår foredlingsvirksomhet og bærer risikoen i forhold til tildelte tillatelser til å eie og drive fiskefartøy dersom Norway Seafoods' industrivirksomhet opphører.

Omstruktureringen innebærer således ikke nedbygging, nedleggelse eller reduksjon av industrivirksomheten, og ingen svekkelse av Aker Seafoods' forpliktelser i henhold til de vilkår som tidligere er stilt for eierskapet til fiskefartøy. På denne bakgrunn er det vurdert slik at omstruktureringen kunne – og kan – gjennomføres innenfor gjeldende vilkår.

Disse spørsmålene ble for øvrig grundig gjennomgått i mitt svar av 30. august 2010 på skriftlig spørsmål nr. 1598, fra representanten Bakke-Jensen. Her er det også gitt en grundig gjennomgang av innholdet i leveringsvilkår og industrivilkår.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:59:27]: Her må det være litt nyanser i hva som er virkelighetsoppfatningen. Nå er det slik at den omstruktureringen som foregår i Aker Seafoods nå, har ett formål, og det er å legge Norway Seafoods ut for salg og finne nye eiere. Da er det vel slik at man i alle fall har planlagt å stikke fra det kravet som er satt. I 2008 søkte Nergård-konsernet om å få gjøre det samme. Da ble det fra departementet satt krav om felles eierskap på landanlegg og trålerrettigheter.

Hvis det er sånn at man slakker, kan Nergård-konsernet også da iverksette en strategi der man går ut og ser etter nye eiere for landindustrien, og med det slå seg til ro med at departementet vil sitte rolig og ikke gjøre noe med denne saken før et reelt eierskifte er konkret?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:00:29]: Jeg tror det er viktig å rydde litt i både hvilke selskap vi snakker om, og kanskje også litt i begrepsbruken.

Representanten Bakke-Jensen snakker om «omstruktureringen som foregår i Aker Seafoods». Det som i hvert fall jeg har lest meg til, er at Norway Seafoods forandret på sitt eierskap. Det ble varslet da de gjorde den omstruktureringen som de gjorde. Det som er det viktige, og det selskapet som i hvert fall Fiskeri- og kystdepartementet forholder seg til, er Aker Seafoods. De er det som har forpliktelser både knyttet til levering, industrivilkår, bearbeidingsplikt og den type ting. Det at de organiserer et eget selskap som heter Norway Seafoods, har vi strengt tatt ikke noe med å gjøre. Som jeg sier – vi forholder oss til Aker Seafoods og at de ivaretar sine forpliktelser. Hvem som holder i filetkniven, hvor de er ansatt, er ikke det som utløser tiltak her.

Frank Bakke-Jensen (H) [14:01:33]: Da har vi registrert at det er uenighet om oppfattelsen av den saken. Det som er essensielt og bakgrunnen for uroen her, er det som kalles leveringsforpliktelser. I formålsparagrafen til forskriften om leveringsforpliktelser står det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre anlegg som bearbeider fisk stabil råstofftilførsel fra torsketrålflåten.»

For å opplyse den debatten som foregår ute, kan det være fristende å sitere litt av regjeringens ferskfiskstrategi. For å sitere hyllestalen til tidligere fiskeriminister Helga Pedersen: Hun sa da hun presenterte strategien på Husøy, at vi «må unngå en kortsiktig, ensidig og snever satsing på fryst råstoff», noe som er veldig relevant i denne debatten. Pedersen sa videre:

«Målrettet, langsiktig og koordinert satsing på ferske produkter er bra for verdiskapingen, bra for miljøet og bra for kysten.»

Jeg er fristet til å spørre statsråden: Er leveringsforpliktelsene og forskriftene tilhørende leveringsforpliktelsene en del av regjeringens ferskfiskstrategi?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [14:02:29]: For å si det sånn: Jeg har stor forståelse for dem som jobber på de bedriftene, og som er bekymret. Jeg har stor forståelse for at ordførerne er opptatt av det spørsmålet. Men jeg er nødt til å forholde meg til de juridiske elementene og det juridiske grunnlaget for dette. Ja, forpliktelsene som Aker Seafoods har, ligger fast, og de er videreført, Aker er fullt innforstått med det. Aker er det som må godtgjøre overfor oss at de blir videreført. At det skaper uro, kan jeg for så vidt til en viss grad forstå.

Det som skaper større uro hos meg, er den situasjonen at filetindustrien langs kysten, uansett hvilken bedrift det er, ikke har tjent penger de siste 10–15 årene. Det er jeg veldig uroet over. I det bildet var det ferskfiskstrategien ble lagt fram. Uansett hvordan vi snur og vender på det, vil det bli brakt på land frosset råstoff. Utfordringen er hvor mye som blir frosset, og hva som må leveres ferskt.

Spørsmål 26

Solveig Horne (FrP) [14:03:39]: «Undertegnede er blitt gjort kjent med at mange menn må betale mer i bidrag når ekspartner som har stiftet ny familie, velger å ta mer utdanning eller tar ut forlenget fødselspermisjon.

Mener statsråden det er rett at far til et barn rammes av valgene hans ekspartner tar når hun får nytt barn med ny partner?»

Statsråd Audun Lysbakken [14:04:14]: Foreldrene plikter å forsørge barna sine også når de ikke bor sammen. Cirka halvparten av foreldrene avtaler bidrag seg imellom. Nav kobles først inn dersom det ikke lykkes. Når bidraget i slike tilfeller blir fastsatt av det offentlige, fordeles kostnadene til barnet etter hva slags inntekt foreldrene har. Hvis inntekten endres, kan bidraget fastsettes på nytt. Hvis inntekten reduseres med mer enn 20 pst., skal inntektsevnen vurderes konkret, og inntekten kan skjønnsfastsettes. Det vil f.eks. si at en bidragsyter kan slippe å betale økt bidrag dersom det er åpenbart at mottakeren kunne hatt en høyere inntekt.

Barnebidrag er et privatrettslig område, og det er be-

grenset hva slags krav til handlingsmønster det offentlige kan pålegge privatpersoner. Innen rimelighetens grenser må foreldrene kunne foreta selvstendige valg. Etter gjeldende rett aksepteres derfor at foreldrene etter samlivsbrudd kan prioritere sin tid i noen grad. Både den bidragspliktige og bidragsmottakeren kan derfor arbeide i 80 pst. stilling uten at inntekten blir fastsatt etter skjønn. Når inntekten derimot reduseres utover 20 pst., vurderes det konkret om det er særlige forhold som tilsier en inntektsreduksjon. Det kan f.eks. være at en forelder er hjemme med barnet på grunn av nedsatt funksjonsevne eller sykdom.

Med virkning fra 1. januar 2009 er det å være hjemme med små barn i seg selv ikke lenger ansett som en rimelig grunn til å være uten inntekt. I dag fastsettes inntekten i disse tilfellene etter skjønn, med mindre det er en god grunn for inntektsreduksjonen, som f.eks. barns sykdom. Det er det som er gjeldende praksis, og som også er i tråd med det Stortinget tidligere har uttalt.

I en uttalelse fra 10. november i fjor sier Likestillings- og diskrimineringsombudet at et generelt unntak fra skjønnsfastsettelse av inntekt ved uttak av 80 pst. foreldrepenger i forbindelse med fastsettelse av barnebidrag er i strid med likestillingsloven. Dersom den uttalelsen blir stående, må dagens generelle adgang til å disponere noe av sin tid etter eget ønske uten overprøving av myndighetene vurderes på nytt og eventuelt bortfalle.

Jeg synes det er et krevende spørsmål. Det kan være gode argumenter for begge løsninger. Derfor har departementet bedt Likestillings- og diskrimineringsnemnda om å vurdere dette spørsmålet. Vi avventer nå en konklusjon derfra. Så vil vi i etterkant vurdere om denne regelen med en inntektsreduksjon på inntil 80 pst. skal bli stående eller ikke.

Solveig Horne (FrP) [14:07:17]: Jeg må si at jeg er veldig skuffet over svaret og forundret over at Lysbakken kanskje ikke har fulgt med i de siste dagers debatt i media når det gjelder akkurat denne saken, og at han ikke har satt seg inn i saksgangen for dette.

Dette begynte faktisk i 2006/2007 med St.meld. nr. 19 for 2006–2007. Det begynte også med Ot.prp. nr. 69 for 2007–2008 – og Innst. O nr. 25 for 2008–2009 – der regjeringen sa veldig klart at det ikke er uvanlig at foreldre re-etablerer seg med nye barn, og at det fortsatt er ansett som vanlig at mor eller far er hjemme med små barn. Et valg om å være hjemme med nye barn kan imidlertid betraktes som et internt anliggende for den nye familieenheten – et valg som bare angår dem.

Alt det som stod i denne proposisjonen, sluttet Stortinget seg til. Dette er ikke fulgt opp. Det skulle vært fulgt opp i forskrift. Er det Barne- og likestillingsdepartementet, BLD, som fører Lysbakken bak ryggen? Jeg lurer på om han har et svar på det.

Statsråd Audun Lysbakken [14:08:27]: Jeg må nok be representanten Horne om å se på Stortingets merknad en gang til, for det er ikke riktig det hun sier nå. Praksisen er endret i tråd med det Stortinget sa. Som jeg nettopp re-

degjorde for i mitt svar, er det sånn at det å være hjemme med barn og få inntekten redusert som resultat av dette gir ikke lenger grunnlag for å få økt bidrag. Men Nav har alltid operert med, og regelverket opererer med, en grense på 80 pst. der det altså er mulig å redusere sin inntekt med inntil 20 pst. uten at det resulterer i skjønnsfastsettelse. Det betyr f.eks. at det er innenfor dagens regelverk å kreve økt bidrag på grunnlag av at man har foreldrepermisjon med 80 pst. lønnskompensasjon. Så er det selvfølgelig mulig å diskutere – det har ombudet tatt initiativ til – om det er et riktig regelverk. Det stiller jeg meg åpen for, men endringene som Stortinget ba om, ble gjennomført fra 1. januar 2009.

Solveig Horne (FrP) [14:09:30]: Det jeg har fått beskjed om, er at BLD har oppdatert forskriften, men ikke oppfylt intensjonen, som er uttrykt krystallklart både i St.meld. nr. 19, i BLDs høringsnotat i februar 2008 og i Ot.prp. nr. 69. Det kan uansett se ut som om departementet ikke har fulgt opp de endringene som Stortinget har sluttet seg til.

I fjor hadde jeg et likelydende spørsmål til statsråden. Da fikk jeg til svar at dette skulle likestillings- og diskrimineringsombudet se på. Det er nå gått ett år, og vi har i dag fått beskjed om at det er så lang ventetid at det ennå ikke er til behandling. Mitt spørsmål er: Hvis statsråd Lysbakken sier at dette allerede er i orden, hvor lang tid har han tenkt å la det gå før det blir iverksatt?

Statsråd Audun Lysbakken [14:10:21]: Jeg tror det er viktig først å rydde i fakta her. De endringene som Stortinget har bedt om, er iverksatt. Stortinget har ikke i sin merknad – og det er det heller ikke tatt til orde for i departementets melding – foreslått å endre denne grensen på 80 pst. Det kan selvfølgelig Stortinget gjøre. Jeg er også åpen for å gjøre endringer, for jeg ser at en del av de sakene representanten Horne påpeker, kan oppleves som urettferdig. Så må vi veie det opp mot at det også kan være rimelige grunner til at noen reduserer inntekten sin lite grann. Likestillings- og diskrimineringsnemnda har hatt svært mange saker. Det er også grunnen til at regjeringen nå styrker nemndas saksbehandlingskapasitet i statsbudsjettet. Jeg håper vi kan få en rask behandling av denne saken. Jeg er helt åpen for å gå inn i en diskusjon om eventuelle endringer, men jeg ønsker å avvente hva nemnda sier. Jeg synes det er viktig å få en prinsipiell behandling der, og så håper jeg vi får den raskt.

Spørsmål 27

Fra representanten Per-Willy Amundsen til olje- og energiministeren: «Klima- og forurensningsdirektoratet anbefaler i et brev til departementet at når Statoil skal utvide sitt anlegg på Snøhvit/Melkøya, bør anlegget drives med elektrisk kraft fra nettet og ikke elkraft fra eget gasskraftverk. Dette vil være svært kostbart. Melkøya er et moderne produksjonsanlegg for naturgasseksport. Gasskraft-

verket leverer i sannhet kortreist kraft, men blir offer for en navlebeskuende klimapolitikk.

Mener statsråden det er fornuftig å nekte Melkøya å bruke egen gass til å drifte anlegget?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [14:11:40]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.12.
